

ДОСТЪП ДО ИНФОРМАЦИЯ И ОБЩЕСТВЕНО УЧАСТИЕ

Съставител и редактор
НИКОЛАЙ Н. НИНОВ

ПРОГРАМА
ДОСТЪП ДО ИНФОРМАЦИЯ
София, 1999 г.

Тази книга се издава в рамките на проекта „Подпомагане търсенето на информация от държавните органи на местно равнище“, осъществен от Програма Достъп до информация с любезното съдействие на Комисия по демокрация към посолството на САЩ в София, България

© Програма Достъп до информация, 1999
Оформление © Николай Пекарев, 1999

Всички права са запазени. Не е разрешено публикуването на части от книгата под каквато и да е форма - електронна, механична, фотокопирна или по друг начин - без писменото разрешение на издателя.

ISBN 954-9953-02-5

ЩЕ ИМАМЕ ЛИ ЗАКОНОДАТЕЛСТВО СЪОТВЕТСТВАЩО НА НОВИТЕ ПРАКТИКИ В ОБЛАСТТА НА ДОСТЪПА ДО ИНФОРМАЦИЯ?

Гергана ЖУЛЕВА
председател на ПДИ

Преди една година заработихме по проекта „Подпомагане на търсенето на информация от гържавни органи на местно равнище“. Целта ни бе да разясняваме правото на информация, заложено в чл. 41 на Конституцията, на основата на анализ на практиките в седем български общини. Тези практики имат винаги конкретни субекти, затова и обсъдихме съществуващите проблеми с участниците в самия процес: представители на местната власт, неправителствените организации и медиите. Срещите във Враца, Стара Загора, Габрово, Разград, Шумен, Видин и Русе преминаха, според нас, при изключителен интерес. Разискваха се конкретни случаи, разясняваха се международните стандарти в областта на достъпа до информация, разпространяваше се позитивен опит, звучаха препоръки към законодателя, всеки участник имаше възможност да изясни своята гледна точка. Според нашите координатори и ефектът от срещите е бил положителен - дори когато са отказвали информация

впоследствие, служителите са се стремили да мотивират отказите си.

Какво показаха случаите на отказ от информация

постъпили при нас през тази година?

1. Процесът на предлагане на информация от страна на държавните органи е централизиран. Тази характеристика на организацията на предлагането поражда проблеми както за търсещите, така и за предоставящите информация.

2. Свързаната с централизацията неяснота по отношение на задължените субекти. Кои точно трябва да дава информация - пресцентровете, отделите „Връзки с обществеността“, началниците на отдели, всеки служител?

3. Неинформираност на гражданите къде точно да търсят интересуващата ги информация.

4. Различни практики, свързани с т. нар. служебна информация и съответно обявяването ѝ, ако не за тайна, то поне като недостъпна за журналисти.

Част от проблемите, които се очертаха на проведените срещи бяха следните:

- от страна на журналистите - дават им готови решения и не винаги ги допускат до процеса на взимане на тези решения, а гражданите се интересуват от това;

- от страна на администрацията - медиите не се интересуват от проблема, привлича ги само новината и клюката;

- общ проблем - липсата на систематична, проста и лесно достъпна „информация за информацията“, според формулировката на Димитър Липовански от Русе, което пък води до пасивност на гражданите;

- все още липса на ясни правила, на процедура;

- неравномерност в развитието на базите данни;

- несвързаност на различни информационни системи.

Проблеми в отношенията между медици, НПО и институции ще възникват винаги, но за да се избягват конфликтите, има няколко стъпки, които са възможни и сега:

- ясни правила в тези отношения (закон, конкретизиране от общински съвет, наръчници за използване на закона);

- постоянен стремеж към откритост, според правилото „Журналистите са винаги прави“;

- избягване на субективизма;

- обективизиране на процеса;
- разяснителни кампании.

В сега съществуващите нормативни актове относно дейността на общинската администрация не съществуват текстове, които да регламентират процедурата по даване на информацията при поискване. Не винаги е изрично установено и задължението за публикуване на определени категории информация. Но практиките на редица общини показваха, че органите на местно самоуправление приемат принципа за прозрачност на управлението в много по-голяма степен отколкото централните органи на власт и постепенно разрешават част от възникващите проблеми, откликвайки на търсенето и в сътрудничество с неправителствени организации. Само добре информираният гражданин би могъл да бъде и активно участващ в решаването на местни проблеми - такъв бе един от изводите от нашите срещи.

Междувременно в Стара Загора вече действаше открития през октомври 1998 година общински Център за информация и услуги без да има закон, задължаващ местната администрация. Общинският съвет на Стара Загора бе приел на свое заседание решение за създаване на този център, бе определил мястото му в общинската администрация и бе одобрил бюджета. Габрово последва примера и също създаде свой център, Благоевград и Варна бяха в процес на подготовка.

В общините, където функционираха или подготвяха информационни центрове бяха наясно, че пресцентровете и звената за осигуряване на правото на информация са с различни функции, макар и да са свързани в единен процес на информиране на обществеността за работата на органите за местно самоуправление. Затова и

позитивните практики се увеличиха

- активност на местната власт при подаването на информация - действащ пресцентър;
- информационен бюлетин;
- ежеседмични пресконференции;
- срещи с журналисти по предварително зададена от тях тема с участие на специалист от съответния отдел;
- открити срещи на отделите от общинската администрация с гражданите от определен район;
- центрове за информация и услуги;
- партньорство с неправителствени организации - за издаване на различни информационни материали;

- стремеж за преодоляване на инерцията от страна на различни групи - млади хора, пенсионери, журналисти ако щете те чрез работеща система на взаимно -информирание - между институциите и неправителствените организации.

Тези практики на осъществяване на правото на достъп до информация бяха породени от различни фактори. Бих обобщила наблюденията на ПДИ по следния начин:

Първа група

Добре работещ пресцентър, прозрачност в работата на общинската администрация и общинския съвет, изграден или подготвен за откриване информационен център (Стара Загора, Габрово, Благоевград)

Фактори:

- инициативен и отворен към въвеждане на нови практики екип на местната власт;
- колегиални отношения между кметския екип и Общинския съвет независимо от политическата принадлежност;
- методологическа и методическа помощ от програми, фондации от страни с развита практика в това отношение;
- активни неправителствени организации работещи с местната власт;
- независими и активни местни медии.

Резултат:

Изграждане на институции способстващи за реализация на правото на информация независимо, че липсва правна уредба на достъпа до информация.

Втора група

Добре работещ пресцентър, изработена и приета стратегия за информационна политика на общината, обикновено утвърдена и от общинския съвет (Хасково, Севлиево, Тетевен, Трявна, Троян, Шумен, Добрич и др.) - обикновено факторите са същите като за първата група.

Резултат:

Начало на изграждане на механизъм като при първата група

Трета група

Активно информирание на медиите за плановете и резултатите от дейността на местната власт, но липса на разбиране на администрацията и Общинския съвет за задължение при искане на информация от страна на търсещите, а също така и за включване на

обществеността във формиране на политиката на общинската власт.

Фактори:

Активна местна администрация, залагаща преди всичко или на субективните умения и на качества на кмета и председателя на общинския съвет или на еднократни инициативи подкрепени от финансиращи програми.

Резултат:

Предлагането на информация не е институционализирано и зависи от личните качества на задължените да я предоставят.

Органите на местната власт правят стъпки, предшествуващи законодателното уреждане на достъпа до информация в България. В много отношения и на много места практиките са по-напреднали от тези в централните органи на власт. Важното е тези стъпки да получат институционална и финансова подкрепа. Добрите практики се нуждаят от подкрепа включително и от добра законова уредба, която отчита натрупания опит.

През април тази година министърът на гържавната администрация представи на обществено обсъждане Проект за закон за достъпа до обществена информация. Организираните от ПДИ семинари „Достъп до информация - практики и регулации на местно равнище“ в Габрово, Стара Загора и Русе бяха добра възможност да се обсъди Проектозакона и да се обобщи опита и на предлагащите, и на търсещите информация в условията на действащи информационни центрове. Този опит подсказва и проблемите, когато търсенето, свързано с всекидневното на гражданите, е почти безпроблемно, когато „общината и гражданите са приятели“. Опит, свързан с тънкостите и подводните камъни на достъпа до информация и неговото нормативно уреждане.

Ето и

резултатите от обществените обсъждания

1. Позитивно бе оценен фактът, че преди да е приет от МС, един проектозакон е предоставен за обществено обсъждане.
2. Позитивно бе оценен и принципът в законопроекта, че всеки гражданин както и юридически лица, ще реализират правото си на информация без да обосновават интерес при търсенето.
3. Позитивно бе оценено и въвеждането на опростената процедура, както и възможността за съдебен контрол при нарушението на правото на информация.

Основните критики към законопроекта бяха свързани с:

1. Неясно очертаване на предмета на правно регулиране и необосновано разширяване на задължените субекти.

2. Не са изчерпателно и ясно очертани ограниченията на правото на достъп до информация. В проекта просто се въвеждат понятията „държавна“ и „служебна“ тайна без да се определя какви категории информация ще бъдат ограничавани за достъп чрез тези институти и какви интереси ще бъдат защитавани от тях.

3. Неясни формулировки на основните понятия.

Бяха изразени и опасения, че тези слаби места могат да доведат до закон, който няма да доведе до нищо ново по отношение на осъществяване на правото на информация.

ПДИ обобщи тези становища и ги представи на международна конференция и кръгла маса в парламента преди и след първото четене на законопроекта. А авторите на тази книга са сред участниците в работните срещи и семинарите по едногодишния ни проект.

На ход е законодателят.

НОВИЯТ ЗАКОН ТРЯБВА ДА НАЛОЖИ ЕФЕКТИВНА СИСТЕМА ЗА ИНФОРМАЦИЯ

Принципът на равнопоставеност в ползването на информация ще промени общественото съзнание

„Всеки човек има право на свобода на убеждение и на изразяването му; тази свобода включва правото безпрепятствено да се придържа към своите убеждения, както и правото да търси, да получава и да разпространява информация и идеи чрез всички средства и без оглед на държавните граници.“

(Всеобща декларация за правата на човека,
Резолюция 217А на ООН, 1948 г.)

Пламен ПЕТКОВ

*Председател на Общински съвет,
Шумен*

Процесът на демократични реформи в българското общество, започнал през 1989 г., през настоящата година навлиза в една сложна, деликатна сфера - достъпа до информация. Безусловна е обществената значимост на тази реформа. В много отношения тя ще влияе върху всички сфери на обществото, дори върху механизмите на осъществяване на властта. Поради това са твърде високи и обществените очаквания.

В исторически план, много са примерите, сочещи монопола върху информацията като атрибут на властта в една държава. Именно монополът върху информацията е сред главните условия за осъществяване на тоталитарно управление. А в условията на демократичен преход монополът върху информацията създава условия за авторитарно управление. Разбира се, всички тези въпроси са разработени от различните политологически школи и споменаването

им тук цели да отчете сложността на разисквания проблем с всичките му измерения - политически, психологически, институционални.

В Конституцията на страната от 1991 г. принципът на свободния достъп до информация е регламентиран в чл. 41. От особена важност е течащата парламентарна и обществена дискусия по законопроекта за достъпа до информация да отчете всички обществени условия открито и без табута. Така, приоритетен е въпросът за

отношението между свободния достъп на информация и интересите на участниците в управлението

В изминалите почти десет години на преход партиите, упражняващи властта, показаха че робуват на тоталитарната инерция за монопол върху информацията. В ред отношения, въпреки декларациите в медийното пространство, в обществената си практика много партии доказаха, че желаят да ползват това удобство - монопола върху информацията. Този извод едва ли би могъл да се оспори. Дори не е необходим специален политологически анализ. Достатъчно е простото сравнение на информационните аргументи, които дадена партия ползва в публичните си изяви, когато упражнява властта и когато е в опозиция. И най-беглото непрофесионално сравнение сочи, че управляващата партия има многократно по-богат „информационен арсенал“. И обратно, само за месец или два след спечелването на властта, бившата опозиционна партия по правило вече „превъзхожда“ по информационна обезпеченост политическите си опоненти. И това е обществена практика в осъществяването на всички нива на властта - централна и местна. Обществените очаквания са

да се сложи край на всички форми на монополизиране на информацията

Големи обществени групи са лишени на практика от качествено участие в обсъждането и решаването на важни обществени процеси чрез механизмите на представителство в парламента и органите на местно самоуправление. И причината за това е именно липсата на свободен достъп до информация.

Очакваната законова регламентация на свободния достъп на информация ще промени значително принципите в управлението на

обществото. Властта няма да предоставя „удобството“ на монопола върху информацията. В управлението на обществените процеси управляващите и опозицията ще бъдат равнопоставени в ползваните източници и вид информация от всички нива. Очевидно това ще повиши качеството на обществената дискусия. В значителна степен ще се намалят възможностите за манипулиране на общественото мнение. Всички политически партии ще бъдат изправени пред необходимостта по нов начин да ползват информацията. Предимство ще има този от политическите опоненти, който пръв и по най-адекватен начин поднесе обществено значима информация. Обратното, скриването на информация, нейното манипулиране за политически или други частни интереси и цели ще събира негативите на общественото мнение. Разбира се, всичко това би се осъществило само при законово уредени прецизни гаранции за равнопоставеност на всички търсещи информация, унифицирана процедура за всички държавни и общински органи на управление, бързи и реални срокове на предоставяне на информацията, недопускане на разрешителен режим за получаване на информация и др.

Интересни по мое виждане са предстоящите

**законови промени по отношение
на субектите на общуването
в процеса на искане и получаване
на информация**

- държавният (общинският) служител, от една страна, и гражданите - от друга.

Обществените очаквания относно статута и задълженията на държавния (общинския) служител са изключително високи. И тук е неминуемо в условията на преход сравнението с тоталитарното общество. Монополът на информацията осигуряваше държавното еднопартийно управление. Злоупотребата на служителя, включително и с поверената му информация, го изправяше неминуемо срещу държавната репресивна система и негативите от това за него бяха значителни. Днес нещата стоят значително по-различно. Нормативните и обществени условия за монополизирание на информацията от отделни служители на различни нива съществува. Все още липсва закон за държавния служител, който да определи статута, правата и задълженията му, липсва и закон за свободния достъп до информация. В личен психологически план

го няма вече и респектът от тоталитарната държавна репресия, защото обществото е устроено вече по правилата на парламентарната демокрация. При тези условия много често монополът върху информацията се използва в личен на служителя интерес, пог най-разнообразни форми. Създадени са благоприятни условия за корупция, злоупотреба с власт и увреждане интересите на гражданите. Единствената естествена спирачка на всички тези негативни обществени процеси е свободният достъп до информация. Новите принципи на общуване между органите на публичната власт и гражданите неминуемо ще преминат през един сложен процес на промяна на общественото съзнание.

Необходимостта от промяна в съзнанието на служителя в администрацията е очевидна

Но в общественото съзнание промените ще са сложни. Особено силни са наслоенията в съзнанието на гражданите от досегашната сложна система на търсене на информация и опасностите и евентуалните негативи от нейното правилно или неправилно използване. Поради това и промяната на този режим налага необходимостта от подпомагане процесите на бърза промяна в общественото съзнание.

С не по-малко обществено значение е свободният достъп до информация за развитие на „гражданското общество“. Именно свободният достъп до информация създава обществената среда за развитие на гражданското общество. В сложния процес на управление на обществото свободният достъп до информация дава възможност на гражданското общество да следи, да дискутира проблемите на управлението и в крайна сметка да бъде коректив в управлението на обществените процеси. В България днес това е абсолютно наложителна стъпка в демократизация на обществото. И двата процеса - развитие на гражданското общество и налагане като обществена практика на свободния достъп до информация са естествената обществена спирачка на установилото се в процеса на преход състояние на „партизация“ на обществения живот, с всичките му положителни и негативни страни. Разбира се, към това следва да прибавим, че на свободния достъп до информация се гледа като на една реална гаранция за осъществяване на всички индивидуални права и свободи на гражданина, регламентирани в Конституцията.

В заключение - всички обществени очаквания от законовото регламентиране на свободния достъп до информация са свързани с необходимостта от налагане на ефективна система за информация. Налагането ѝ като обществена практика би представлявало нова голяма стъпка в демократизацията на обществото. Обратното, всички евентуални законови ограничения, усложнени процедури, евентуален разрешителен режим, евентуално разширително тълкуване на държавната и служебна тайна биха се явили като фактори, допълнително обременяващи общественото съзнание наред с всички други икономически и политически трудности в процеса на преход.

НЕСЪВЪРШЕНСТВА НА ЗАКОНОДАТЕЛНАТА ТЕХНИКА СЪПЪТСТВАТ И ПРОЕКТОЗАКОНА ЗА ДОСТЪП ДО ОБЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ

**Липсват ясни и точни легални
дефиниции за основни понятия**

Анелия АТАНАСОВА

*ръководител на екип по МР 1,
Инициатива „Местно самоуправление“,
Американска агенция
за международно развитие*

Законодателната уредба на конституционното право на гражданите на информация и задължението на държавните органи да предоставят информация в Проектозакон за достъп до обществена информация е крачка напред в процеса на изграждане на демократично общество с модерна и ефективна администрация. Краткият, сравнителен анализ на законодателството на европейските държави в областта на достъпа до обществена информация откроява България пред държави като Германия и Люксембург, които нямат закони, регулиращи общото право на достъп до информация, нито специална уредба, създаваща механизми за използването на такава информация за комерсиални цели. От друга страна България е галеч след Швеция, която има най-стария в света закон за достъп до информация - Закон за свобода на пресата от 1766 г., последно изменен през 1994 г. Чрез проекта за закон за достъп до обществена информация законодателят се е опитал да доразвие и

детайлизира предвиденото в чл. 41 от Конституцията на Република България право на гражданите на информация в отделен закон. Нещо повече законодателят се е опитал правно да го гарантира, като е предвидил изискване за мотивиране на отказите за предоставяне на информация, както и възможността за съдебен контрол при неправомерен отказ. По този начин се създават механизми за надзор върху държавната и общинска администрация. В противен случай всяко право, за което не е уреден ефективен механизъм за защита се превръща в гола декларация и има само пожелателен характер. За съжаление на редица места в законопроекта се откриват несъвършенства на законодателната техника.

Липсата на ясни и точни легални дефиниции за основни понятия в закона като: обществена информация, общественозначима информация, официална и служебна информация, както и предвидените възможности за ограничаване на достъпа до информация при неясни критерии, които дават възможност за разширително тълкуване или за оценка по целесъобразност от страна задължените субекти, заплашва и на практика

обезсмисля прокламирания принцип на свободен достъп до информация

De lege ferenda законодателят трябва изрично и изчерпателно да изброи всички ограничения на правото на достъп до информация, за да се предотврати всяка възможност за субективна преценка от страна на задължените субекти, както и те да се улеснят при изпълнение на задълженията си като им се спестят затрудненията поради нееднакъв смисъл на използваните понятия в различните закони.

Проектозаконът за достъп до обществена информация засяга местните власти, техните органи и организации не само като задължени субекти, но и като субекти, носители на права (потребители на обществена информация). Местните власти и НПО, работещи в областта на местното самоуправление следва да имат пълен достъп до информация за законодателните инициативи на Министерския съвет и Народното събрание, за да могат да участват ефективно и пълноценно в законодателния процес, като дават своите коментари по изготвените законопроекта и представят своите предложения за изменения или допълнения, за премахването на неудачни разпоредби, както и за включването на нови, съответстващи на нуждите и отговорностите на местните власти.

Още преди да бъдат предвидени като задължени субекти по законопроекта за достъп до обществена информация, местните власти и техните организации работят активно за подобряване на информационното обслужване на гражданите. С подкрепата на ИМС общините Стара Загора, Благоевград и Габрово откриха информационни центрове, които в значителна степен повишиха качеството на информационните услуги в няколко направления: бързина, културно и компетентно обслужване, премахване на възможността за бюрократизъм и корумпираност на общинските служители. Тенденциите са към компютъризиране на всички информационни масиви, чрез създаването на бази данни, което ще направи информацията по-достъпна и по-лесна за съхранение. Положителният опит в тези общини ще бъде използван и в други в цялата страна.

За да подобрят взаимодействието помежду си организациите, работещи в областта на местното самоуправление (партньори на ИМС) чрез присъединяването към изготвен Меморандум за разбирателство се съгласиха да обединят своите усилия в няколко направления, едното от които е

поддържането на обща информационна политика

Според този Меморандум организациите се съгласяват да работят за създаването на обща информационна мрежа, която да осигурява пълна и своевременна информация:

- относно предстоящите и настоящи законодателни инициативи, предприети както от страна на Народното събрание и Министерския съвет, така и от страна на партньорските организации;

- относно предстоящи обучения и семинари с оглед избягване дублирането на теми и дати, както и спестяването на материални ресурси;

- изграждането на обща информационна банка, в която да се съхраняват всички материали от дейността на партньорите и да се каталогизира цялата налична информация, с което да се постигне унифициране на опита и знанията на организациите и да се повиши качеството на услугите от и за общините;

- НАСОРБ и ФРМС да осигуряват и разпространяват актуална информация до местните власти за международни програми, донорски организации, проекти в които те могат да кандидатстват за финансиране или да си сътрудничат.

Представянето на законопроекта за публично обсъждане преди внасяне в Министерския съвет е демонстрация на прозрачност в действията на държавната администрация. Високо оценявам

възможността за обществен дебят върху законопроекта в Интернет

достатъчното време за обсъждане, както и провежданите публични дискусии върху законопроекта, организирани от „Програма Достъп до информация“. Ако това стане практика в законодателните институции на правителството, то тогава би се реализирало правото на достъп до информация в законодателния процес и би засилило гражданското участие при провеждане на държавната политика. От друга страна откритостта и публичността при изготвяне на законопроекти и достатъчното време за обсъждане и оценка би повишило ефективността и качеството на нормативните актове.

Като

положителни страни

на законопроекта мога да отбележа:

- законодателно уреденото право на юридическите лица за достъп до обществена информация при условията и по реда, определени в закона (чл. 4, ал. 4 от проекта на ЗДОИ), което дава възможност и на НПО да черпят права;
- разпоредбата на чл. 15, ал. 1 и 2 от ЗДОИ - условия за прозрачност в дейността на администрацията;
- предвиденото в закона изискване за мотивиране на отказите за предоставяне на достъп до информация;
- възможността за съдебен контрол.

Основни недостатъци и препоръки

към законопроекта:

- липсата на ясни и точни легални дефиниции на въведените със закона понятия - „обществена информация“, „общественозначима информация“, „обществения живот“, „органите на държавна власт“, „официална“ и „служебна“ информация;
- уредената в чл. 13, ал. 2 от ЗДОИ възможност за ограничения за достъп до „служебна информация“ по преценка на задължения субект следва да отпадне, тъй като това на практика би могло да обезсмисли прокламирания в ал. 1 свободен достъп до информация;
- ограниченията за достъп до информация следва изрично и лимитативно да се изброят в закона, за да се предотврати

възможността за субективна преценка - например лични данни, държавна тайна, търговска тайна;

- при определяне на понятията „държавна“ и „служебна“ тайна да има яснота, като в цялото действащо българско законодателство те имат едно и също значение;

- изчерпателно да бъдат изброени субектите, задължени да предоставят информация.

ДИАЛОГЪТ МЕЖДУ НЕСТОПАНСКИЯ СЕКТОР И ОБЩИНСКАТА УПРАВА ВЕЧЕ НЕ Е МЕЧТА

**Отвореното управление
към гражданите
и гражданските организации
е определящо за развитието
на общините**

Христина КОВАЧЕВА

*Фондация за реформа в местното
самоуправление*

В официалните документи, представящи Фондация за реформа в местното самоуправление, е записано като визия: ФРМС е иновационен център за информация и консултации, стимулиращи силно и ефективно местно самоуправление и активно гражданско участие. А като мисия: ФРМС предоставя актуална информация, стимулира новаторството и международното сътрудничество в местното самоуправление, изгражда широка мрежа от партньори.

Не случайно цитирам визията и мисията - в тях личи желанието да предоставяме информация, свързана с местното самоуправление, да улесняваме достъпа до тази информация и да подпомагаме гражданското участие в процеса на местното самоуправление.

Това наше желание е следствие от виждането за

достъпна до информация като двупосочен процес

Процес, защото информацията не е статична, а динамично променяща се. Двупосочен процес, понеже достъпът не е свързан единствено и само с нормативната уредба и даването на информация, а също така изисква и активно, търсещо отношение на гражданите към информацията - т.е. да се създаде атмосфера, позволяваща да се упражнява граждански натиск върху институциите.

В съответствие с разбирането за достъпна до информация като предпоставка за ефективно гражданско участие в местното самоуправление ФРМС работи в няколко насоки:

- издава информационен бюлетин „Реформата в местното самоуправление“;
- издава поредица от наръчници и книги, посветени на взаимодействието между местни власти и граждани;
- публикува коментари на различни закони, свързани с местното самоуправление;
- организира международна конференция на тема „Гражданско участие в местното самоуправление“ (София, 19 - 20 март 1998 г.);
- изпълнителният директор и експерти на фондацията участват активно в различни международни форуми, свързани с тази проблематика и в семинари из страната;
- организира семинари „Правомощия и отговорности на кметове на населени места“;
- организира младежки семинари на тема „Как да стана гражданин?“;
- създаде своя страница в Интернет за всички, които се интересуват от проблемите в местното самоуправление;
- създаде база данни с иновационни практики от сферата на местното самоуправление;
- създаде база данни с информация за области, общини, НПО, органи на държавната власт;
- създаде библиотека от книги, свързани с местното самоуправление.

Ние се стремим да насърчим местните власти да отворят своето управление към гражданите и гражданските организации, да позволят тяхното участие в процеса на анализ на ситуацията, идентифициране на проблемите, подкреждането им по приоритет, в процеса на вземане на решение и неговото реализиране. По този начин гражданите ще

бъдат съпричастни към общинското развитие и обективно ще оценят възможностите за разрешаване на конфликтите.

Какво би могла да направи местната власт, за да стимулира ефективно гражданско участие в местното самоуправление?

1. Да направи своето управление максимално прозрачно за гражданите, като използва всички възможни начини за тяхното информиране.

От особено значение е дейността на Общинския съвет, който е орган, определящ политиката за изграждане и развитие на общината. Ето защо, неговите заседания трябва да бъдат максимално публични (чл. 28 от ЗМСМА) като техният дневен ред бъде предварително огласен. По този начин гражданите имат възможност да се срещнат предварително с избраните от тях съветници и да изложат пред тях своето становище и желания. Директното излъчване на заседанията по местното радио или техен запис по кабелната телевизия дават много добри резултати.

Кметът, като орган на изпълнителната власт, и общинската администрация всекидневно са заобиколени от проблеми на гражданите. Ето защо контактът с гражданските сдружения, които разполагат с обобщена информация, базирана на преките им и непосредствени контакти с граждани, е много полезен. Често пъти те са готови и с начините на разрешаване на проблема. Ако в този момент общината не разполага със средства и потенциал

**по-добре е проблемът публично
да се дискутира,
отколкото публично
да се подминава**

Връзките на кмета с масмедиа и установените от него форми за контакт с тях са от особено значение. Пресконференциите, директните интервюта или становища са необходими системно. Кметът може да стимулира активността на гражданските формирования като огласява добрите резултати от съвместни дискусии и дейности. Общинските специалисти „Връзки с обществеността“ са важни като медиатори между кмета и обществеността, те изграждат имиджа на общината и информират гражданите за политиката на общината, ето защо все повече общини осъзнават необходимостта от този тип специалисти.

Какъв е българският опит?

В началото на мандата кметът на община Добрич - град, инж.

Лъчезар Росенов въвежда практиката на оперативки „При открити врата“, които се превръщат в традиция за общинското ръководство, за журналистите от местните медии и кореспондентите на централни и регионални медии. Важни резултати от въвеждането на тази рискована практика са постигането на прозрачност в действията на общинската управа, откритост на общината пред нейните граждани, отразяване на общинската работа по-подробно в медиите и спестяване на средства за медийно покритие.

Община Долна Митрополия издава общински информационен бюлетин, за да се подобри информираността на общинските служители и гражданството на общината. Към изданието е приложен анкетен лист, чрез който общинското ръководство получава обратна информация от гражданите относно техните проблеми, нужди и изисквания. Това е добра основа за формулирането и вземането на управленски решения. Ето защо анкетният лист е стъпка напред в подобряването на двустранната връзка община-гражданин.

2. Да направи местната власт ефективен и гружелюбен доставчик на информация и услуги на клиентите.

В началото на 1998 г. ИМС създаде екип от български общини и организации на местни власти, който се ангажира „да направи местната власт ефективен и гружелюбен доставчик на информация и услуги на клиентите“. Общините Благоевград, Добрич, Габрово, Хасково, Стара Загора, Фондация за реформа в местното самоуправление и Регионалното сдружение на черноморските общини сформираха Българския екип за подобряване обслужването на гражданите.

Какъв е българският опит?

През октомври 1998 г. в Стара Загора бе открит първият център за обслужване на гражданите в България, а през май 1999 г. в Габрово бе създаден вторият такъв център. Важен момент в работата на двата центъра е проучването на мнението на гражданите за предлаганите услуги и всякакви въпроси, свързани с общината чрез постоянна анкета.

Смолян не е от Екипа за подобряване обслужването на гражданите, въпреки че спокойно можем да го причислим там, поради

**изнесените работни дни
на администрацията
по кварталите**

на Смолян и кметствата на територията на общината - т.нар. приемни на място за обслужване на гражданите. В разгласен за населението ден екипи посещават селата и кварталите. В тях са

включени предимно специалисти по архитектура, строителство, благоустройство, но също така и специалисти по търговия, здравеопазване, образование и други. Гражданите получават услугите на място и се разрешават техните проблеми.

3. Максимално използване на компетентни граждани или представители на нестопански организации в работата на постоянните комисии на Общинския съвет (чл. 49, ал. 2).

Това позволява по-голямо участие на гражданите в процеса на вземане на обществено-политически решения. Включването в работата на комисиите на компетентни граждани има много предимства:

- малките общински съвети с малко компетентни членове могат да разширят и подобрят своята работа;
- подобряват се условията за решаване на общинските задачи;
- разширява се информационната база на общинските съветници и по този начин се улеснява вземането на решения;
- води до по-задълбочена дискусия и умаложва политическото напрежение;
- различни групи от населението могат да бъдат представени чрез техните експерти.

Какъв е българският опит?

В края на 1996 г. председателят на Дружеството за развитие на община Лъки запознава общинските съветници с целите и дейността на Дружеството и предлага да се предостави на ДРО - Лъки, правото на „съвещателен глас“.

Правото на „съвещателен глас“

позволява на тази нестопанска организация да изказва мнение, да внася докладни записки за разглеждане, да прави предложения на заседанията на Общинския съвет - Лъки.

ДРО - Лъки, като нестопанска организация разполага със специфична информация, която може да бъде много полезна на общинския съвет и общинската администрация. Този похват спомага за разширяване достъпа на гражданите до органите на местното самоуправление, за осъществяване на диалог между нестопанския сектор и местното самоуправление, води до постигане на конкретни практически резултати в полза на гражданите.

4. Организиране на широкомащабни дискусии при определяне приоритетите на местното развитие и при приемане на общинските бюджети.

Това е особено актуално сега при силен финансов дефицит, когато е необходим консенсус при определяне на приоритетите. Това прави хората съпричастни към проблемите и стимулира тяхното лично участие в определени видове дейност, като например благоустрояване.

Какъв е българският опит?

Прозрачността при обсъждане и изработване на финансовите планове допринася за общественото разбиране и поддръжка на работата на общинската управа. Затова екип от специалисти от община Силистра изработва информационна програма за популяризиране на законната уредба, структурата и изпълнението на бюджета на общината. Първата стъпка от програмата е отпечатването на разяснителна брошура „Бюджет 1998“ на община Силистра.

Два дни след издаване на брошурата тя вече е изчерпана, което доказва интереса на гражданите към общинските дела. Положителна е и реакцията на медиите, които коментират не само бюджета, но и идеята за разпространението на подобни материали.

5. В определени случаи местните власти трябва да стимулират формирането на граждански сдружения.

Положителен е опитът на община Разград в изграждането на обществени съвети по направления. Тази нова форма ангажира по-широк кръг от специалисти, обществени организации и неправителствени формации в решаването на проблемите на общината. Подобен е опитът на община Добрич - град, където вече е създаден обществен съвет по демографските проблеми. Той има статут на консултативен орган към общинския съвет и кметския екип.

Фондация за реформа в местното самоуправление навлиза в нов етап по отношение на тази тема - след теоретизирането на проблема, ние вече имаме натрупан богат опит, споделена информация от чужди и български общини за форми на взаимодействие между местната власт и гражданите и бихме искали тази информация да стане достояние на все повече общини.

Споделянето на опит и успешни практики ще убеди представителите на местната власт и неправителствените организации, че достъпът до информация (даване, получаване, обмен и консумиране) е необходима предпоставка за ефективно гражданско участие в местното самоуправление.

ЕДНА ДОБРА ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НЕ СТРУВА НИЩО, АКО НЕ Е РАЗБРАНА ОТ ХОРАТА

**Областната администрация
е полезна само в коректно
партньорство с медиите**

Даниела МИТЕВА

*„Връзки с обществеността“,
Областна администрация,
Стара Загора*

Обществото навлезе в труден и болезнен период след промените в края на 1989 г. и обикновеният българин понякога е поставен пред шокови изпитания. Здравият разум подсказва, че изходът е обусловен от предприемчивостта на всеки от нас. Инициативата обаче е възможна само при достатъчно количество и качество информация. Разгръщането на всяка дейност се нуждае от непрекъснато информационно захранване, което ни позволява да насочваме вярно и точно собствения си интелектуален и физически ресурс в посоката, от която ще имаме максимум полза.

От друга страна, от предоставянето на вярна информация е заинтересувана и самата областна администрация. В съвременния свят не е достатъчно да имаш добра програма за управление. Сама за себе си тя не е достатъчна, за да създаде и генерира нови условия, ако не е разбрана от хората. Водени от това, за областната

администрация като институция, за нас е по-важно, че съзнателно вървим в посока към убеждаване на хората от областта ни, че могат да получат пълна информация за това, което вършим.

Колкото повече знаят за работата ни, толкова повече ще ни вярват

На местно равнище спецификата на търсената информация е твърде интересна. Хората не се интересуват толкова какво символизира брошката на госпожа Олбрайт, а защо на съседа са връчени компенсаторните записи, а техните се бавят, защо по алеите на „Аязмото“ се движат леки коли, кой е допуснал центърът за социални грижи в дадена община да се превръща в партиен клуб. Ето защо, основните ни усилия са насочени в две посоки:

- да бъдем максимално отворени с широк публичен достъп;
- да се осигури възможността за размяна на различни гледни точки по решаване на проблемите.

Неотдавна в Стара Загора бе изграден Съвет за регионално развитие, чиято основна задача е да утвърди и представи пред правителството плана за регионално развитие, съобразен с приоритетите на общините. За участие в работната група бяха поканени не само водещи специалисти от всички отрасли в социално-икономическата и културната сфера, но и представители на местните медии, както и обикновени граждани, които да предложат полезни идеи. Стремехът ни бе

административно-бюрокраичният подход да бъде сведен до минимум

Поради малкия си брой служители областните администрации нямат пресцентрове. В задълженията на колегите ми от другите области, както и на мен самата, са вменени не само връзките с обществеността, но и протокола и ред други ангажименти. Затова стигнахме до идеята, че е необходимо институцията като цяло да опита да изгради успоредно модела и структурата на информационната си политика, като разбира се, се съобразява с нормативната уредба в страната, където конституционно право на гражданите е да бъдат информирани. Ние се опитваме да бъдем посредници между различните институции и обществото като цяло. И тук естествено се налага обяснението, че самата институция не би могла да бъде полезна на гражданите без активната страна на медиите и коректните им взаимоотношения - нещо, което надявам се, при нас е постигнато.

Опитахме също, изграждайки стратегията за информационната си политика, тя да не бъде агресивна, да намерим верния тон в общуването си с хората. Със структурирането на Старозагорската областна администрация се наблюдаваше един интересен факт - въпреки, че институцията съществува близо 12 години, самото ѝ създаване в Стара Загора внесе смут и объркване у същото това население, което дълго време само бе настоявало за това. В продължение на около месец, използвайки за посредник местните медии и най-вече телевизиите „Верея кабел“ и ТВ - Стара Загора, както и на в. „Старозагорски новини“ опитахме да обясним под различни форми структурата, задачите, функционалната характеристика на областната администрация, както и правата и задълженията на областния управител. Въпреки това от всекидневните си лични и професионални контакти с хората оставам с тягостното чувство, че не сме успели да им бъдем полезни докрай. Все още в голям кръг граждани битуба нагласата, че това е дублираща структура на общината, съда или друга обществена организация. С официалното откриване на отресторираната си сграда ще направим още веднъж опит чрез т.нар. „Промоция на областна администрация“ да обясним на хората какъв кръг проблеми са в правомощията ни да разрешим, тъй като в голям процент преписките на гражданите не са от компетенциите на институцията.

Стратегията за пълно информиране на гражданите

съдържа и идеята за представяне даден актуален проблем и в какъв етап е разрешаването му - т.е. по темата за връщането на собствениците на земеделските земи са подготвени цикъл от предавания и интервюта със заместник-областния управител, който пряко наблюдава този процес.

Разглеждайки различните аспекти на връзките с обществеността, за нас бе важно да получаваме и информация за институцията като цяло, за това по какъв начин се възприема от хората не само нашата работа, но и посланията, които отправяме към тях. И тъй като прекия контакт дава най-ясна картина за това, всеки ден между 11 и 12 часа и 16 - 17 часа всички граждани имат свободен достъп до различните отдели и дирекции на областната администрация, а телефонният номер на експерт „Връзки с обществеността“ бе публично оповестен и прекия достъп до него е неограничен, при това не само в рамките на работния ден.

Започвайки работа в областната администрация, опитам да се предпазя от една опасност, заплашваща не само мен, но и повечето колеги. Нашето основно задължение е да предоставяме на обществото директно или чрез посредничеството на медиите снимката на актуалните за него проблеми коректно, пълно и вярно, да дадем възможност да се достигне до компетентния специалист по даден проблем, да се осигури контакт с него, а не да се превръщаме в „рекламни лица“ на институцията, в която работим. Защото лоялността към гражданите и медиите е необходимото условие за доверието, към което се стремим.

ВСЕКИ И ВСИЧКИ В ПУБЛИЧНОТО ПРОСТРАНСТВО

Областният план за регионално развитие включва проект за изграждане на обществена информационна система

Жанета ЧУЧУЕВА

*„Връзки с обществеността“
Областна администрация,
Русе*

Три са основните направления, по които областна администрация - Русе, предоставя информация: на медиуми, на държавни и регионални институции и на граждани.

Медиите

са основно средство за популяризиране на правомощията и работата на областния управител и неговата администрация. От март 1997 г. въведохме редовни брифинги всяка сряда от 11 часа. На тях областният управител, неговите заместници или експерти от различните областни служби информират представителите на средствата за масово осведомяване за най-важните решения, резултати от проверки или работа по преодоляването на възникнали проблеми. В основата на подбора на темите е тяхната значимост за всички (или за широк кръг) граждани и актуалността им, което е принцип в журналистиката. Съобщават се и предстоящи мероприятия, срещи, посещения и др.,

като по този начин се дава възможност на журналистите да се подготвят предварително за тяхното отразяване.

Извън тази официална форма медиите получават сведения за проведени заседания, съвещания или работни срещи веднага след тяхното приключване чрез прес информации, изпратени по факс или електронна поща. Имало е периоди, когато това е правено почти всекидневно.

Чрез медиите гражданите се информират и за заповеди на областния управител - за свикване на събрания на правоимащи съгласно ЗСПЗЗ, за предприетите мерки за осигуряване на хлебния баланс на област Русе и др.

Журналистите имат свободен достъп до служителите в областната администрация. Единствено за областния управител поради неговата ангажираност се налага съгласуване за деня и часа на разговора.

Отношенията между областната администрация и медиите са коректни. Стараем се да даваме точна, пълна и своевременна информация. Не сме я отказвали никому. Понякога сме я забавяли по обективни причини - да се съберат допълнително данни по поставен въпрос, неприключила проверка или очаквано експертно становище от компетентен орган.

Потокът от информация между областната администрация, **държавните и регионални институции** е двустранен, осъществява се чрез писмени искания за предоставяне на конкретни сведения. По обем най-голяма е кореспонденцията с общините на територията на областта. От нас към тях исканията са за изясняване на жилищни проблеми на граждани, незаконно строителство, социално подпомагане и във връзка с административно-правното обслужване на населението.

По-малко са исканията на общините към нас, защото те контактуват директно с централните органи или обменят информация помежду си в сдруженията, които са създали. Пример за проблем, по който са се обръщали към областната администрация, е приемането на новия герб на Република България и възникналата необходимост от заверка на актовете за гражданско състояние, издавани в общините. Предвид въведената от Указ 612 процедура за утвърждаване на печати върху актове с дълготрайна значимост и известни неясноти в нея, искането на общините бе за изясняването ѝ и за съдействие. От наша страна бяха информирани подробно за реда

за изработването и ползването на печатите.

В областната администрация постъпват много

жалби и сигнали на граждани

на които според Закона за предложенията, сигналите, жалбите и молбите сме длъжни да отговорим в едномесечен срок. От 1 февруари 1999 г., когато бе създадена сегашната област Русе, до 21 юли 1999 г. в деловодството на областната администрация са постъпили над 280 жалби и сигнали от граждани. За сравнение ще отбележа, че през цялата минала година от територията на бившата голяма Русенска област са постъпили към 650 жалби и сигнали, една трета от които са по Закона за обезщетяване на собственици на одържавени имоти. Сега преобладаващата част сигнали и жалби са за земеразделителните планове, земеделските кооперации, поземлените комисии в общините. Те се препращат на междуведомствените комисии за контрол на поземлената реформа за проверка, изясняване на проблема и отговор на подателя. До 30 юни 1999 г. този път са изминали 106 жалби и сигнали на граждани.

Други оплаквания и въпроси на граждани са свързани с техни жилищни проблеми, искания за социално подпомагане, незаконно строителство. Те се препращат до компетентните органи със запитване или искане за проверка, до прокуратурата, ако е налице закононарушение, искат се от общините документи за изясняване на проблемите. Ако жалбите и сигналите са по въпроси от правомощията на областния управител, по тях работят експерти от областната администрация.

Гражданите получават официални писма, с които биват насочвани и им се разясняват техните права и задължения, или копие от писмото, с което въпросът им е отнесен пред компетентния орган за решаване.

Проблемът, с който се сблъскваме, е, че административните органи на всички нива са затрупани от многобройни жалби и искания на един и същи гражданин по един и същи въпрос. Редът за препращане на тези сигнали по компетентност връща в областната администрация примерно от Президентството или Министерския съвет жалба, по която вече е даден отговор, но той се е оказал незадоволителен за автора ѝ. Завърта се порочен кръг и няма гаранции, че той няма да направи още няколко оборота, защото въпреки даваните насоки и разяснения гражданите не разрешават проблемите си по надлежния ред, а продължават да затрупват органите на държавната власт с неоснователни претенции. Същността на тази

често срещана практика е в непознаването на правомощията на различните административни органи и на принципа за разделение на властите.

За подобряване на информационната инфраструктура

на област Русе в разработения областен план за регионално развитие е включен проект за изграждане на информационна система. Неговата реализация преследва няколко цели: многопосочен обмен на информация - в публичното пространство ще се срещат информации, отправени от всеки до всички; прозрачност на действията на управляващите институции - областна администрация, общински управи и т.н.; обществени дискусии на тези действия; преодоляване на отдалечеността и свързаната с нея неинформираност между отделните населени места; доближаване на областния център до общините от областта. Съвременните информационни и комуникационни технологии дават възможност това да бъде постигнато при широко сътрудничество между областната администрация, общините от региона, неправителствени организации, частни фирми. Реализацията на проекта би постигнала и една много важна цел - свободен достъп до информация, засягаща интересите на всички граждани в областта.

ПРЕДОСТАВЕНАТА ИНФОРМАЦИЯ ИЗИСКВА ПРОЗРАЧНОСТ, А НЕ КРАСИВИ ФОРМУЛИРОВКИ

**Преминаването от декларации
към работещи практики
за ефективно сътрудничество
си остава предизвикателство
за местните власти**

Невяна МАЛЧЕВА
заместник-кмет,
Община Русе

Тежестта на прехода говеде до разкъсване на много връзки в българското общество. Често липсва социалната нишка, която да обвързва всички действия в обществения живот, да детерминира и свързва всички обекти в управленската галактика като единна система, чиито задачи се определят от приоритета „човек“ и неговото място в обществото като цяло.

Централизираният - дисциплиниращ дискурс на гържавата постепенно би трябвало да изчезва в процеса на преход, но за съжаление все още не сме изградили новите източници за социалната подреденост, субординация на действията си, както и потребността от осъзната и определяща естествената посока на пътя „към“ и „от“ източниците за обществена информираност.

Необходимо е да бъдат открити на местно равнище такива ниши на сътрудничество в решаването на въпросите, поставени от

гражданите, в които те самите да играят двойна роля на получаващи и носещи информация в активната ѝ форма. Вече суверенни икономически и социални субекти, хората трябва да бъдат насърчавани и привлечени доброволно да участват в решаването на общите им проблеми. Осигуряването на условия и възможности те да се решават там, където са и с участието на самите засегнати от тях, е пътят, по който могат да се изградят

нови по-директни начини за получаване информация

и правото тя бързо и ефективно да бъде използвана. Това е реално постижимо решение в нововъзникващото противоречие между растящите възможности на индивида лично да участва в демократичните процеси и често превратното разбиране за демокрация само като изборен ангажимент, възникващ един път на четири години. Според нас устойчивостта на прехода зависи и от умението да се работи съвместно още при самото създаване на информационните факти с представители на тези, които ще търсят правото на ползване на информация, когато вече са в окончателно завършен вид на информационен продукт. Това трябва да става дори тогава, когато позициите се различават или има различия в предлаганите подходи.

Не е толкова важно как са формирани посланията, доброто им подреждане като смислови послания към обществото истини за нещата в управлението така, както ги поднася например общинският екип и администрация. Според нас участието на „третия сектор“ още в самото вземане на решения и при ползване на информацията преди вземане на решението е смисълът на израза „достъп до информация“.

Не само правото той да чуе крайния резултат, а

правото на участие във формиране на информацията

в динамичния процес на нейната реализация има стойност на определеното „право на информация“.

Освен задължителните връзки между службите в община Русе (в смисъл на субординацията кмет - заместник-кмет- ръководител направление - експерти - специалисти - технически изпълнители), същият ред би трябвало да важи при хода за изхода на информация преди нейната мултипликация в информационното пространство като истина за обществото.

Например при работата с ромския етнос и пътя на информацията от обикновения човек с неговите проблеми през административната територия и вземане на решения и се стигне до излизане в информационното пространство, както с конкретна истина, така и с тълкуване на проблема, а от там и с предложение за решение като отражение на информацията след упражняване на „правото на достъп до информация“ от този, който се явява последна инстанция за това - медиатора. Ако решенията за ромите се вземат само по субординаторната стълбица на общинските служби, дори и при пълен достъп до писаните информационни факти, истината, поднесена от медиатора, би била едностранчиво поднесена.

Участието на медиатора в работата на общинската администрация

чрез нейните специализирани комисии, чрез обществените съвети по направления, в които активно участва и „третият сектор“, чрез откритото споделяне на проблемите при задължително спазване реда за достигане до истината, за решаването на които и да е проблеми от всички информационни нива, е пътят, при който по-рядко ще бъде отказвана или опровергавана информацията за нещата от живота на обществото ни.

Община Русе например се противопостави през 1995-1996 г., когато криворазбрана грижа за предпазване на учащите се от допълнителна информация извън учебния план доведе нещата до там, че Министерството на образованието забрани програми, предлагани от неправителствени организации да бъдат реализирани на територията на училищата.

Община Русе създаде свои комисии на обществени начала, чрез които

достъпът до първичната информация е разширен до възможния максимум

В тях участват освен експерти със своите професионални компетенции и представители на търсещите решение на проблеми, отнасящи се до големи групи хора от общината. Такива са комисията по животоспасяващи средства; комисията по еднократно социално подпомагане; комисията по гласуване средства за художествени проекти, общественият съвет за работа с ромите; общественият

съвет за Мартенски музикални дни; общественият съвет за разпределение на дарения и помощи от външни дарители. В тези комисии и обществени съвети представители на администрацията, жалващите се, журналистите и експертите заедно извървяват пътеките до истинното решение на проблемите и постигат адекватност на информацията.

Община Русе счита за свое основно задължение да създава и поддържа информационните си връзки с всички структури на местното самоуправление, както и да дава информация колкото и трудно да е навременното ѝ погнасяне. Ние обаче смятаме, че общината преди всичко може да изиграе роля на средищна точка, активен стимулатор при разяснителната работа чрез обсъждане преди приемането на законите от Народното събрание. Още по-важна е готовността ѝ своевременно да търси връзки както с представители на останалите носители на власт на територията на общината, така и с на представителите на четвъртата власт за публичността на своите действия.

ДОСТЪПЪТ ДО ИНФОРМАЦИЯ КАТО ПОЛЕ ЗА ИНФОРМАЦИОННИ ЕКСПЕРИМЕНТИ

**Кому са нужни актове
на свършения факт
и журналисти-регистратори?**

Габриела СТЕФАНОВА
в. „Утро“, Русе

Поради публичния му характер, регламентиран от ЗМСМА, достъпът до информация за работата на Общинския съвет не е ограничен. Твърде често обаче, съветниците си мислят, че техните задължения да информират медиите се изчерпват с предоставяне на докладните и с присъствие на журналистите на сесиите. Така на практика масмедията (респективно обществото) имат право да пият от чашата, но без да видят какво остава на гъното ѝ. Подчертавам това, защото подобен подход прави понякога нашите реакции актове на свършения факт и журналистите се превръщат в обикновени регистратори, което не обслужва интересите на гражданите. Особено ако разглежданият проблем е от обществена значимост.

В диалога между медиите и Общинския съвет е наслоена

инерцията на най-малкото съпротивление

а диалогичността изисква активност и от двете страни. По-често пасивната страна обаче се оказват народните избраници. Те предпочитат да правят своите мнения публично достояние едва след като решенията са взети и ги мотивират предимно с оглед на политическите си цели. Липсва практиката на пресконференциите на групите съветници по важни за общината проблеми. А в такава ситуация ще се получи по-широк обществен дебат, който ще позволи да се вземат мотивирани решения.

Случва се да потърсиш някого за предварителен коментар, а той се оказва неподготвен, въпреки че проблемът е гледан в постоянните комисии. А до тях (има и добри изключения) често журналистите нямат достъп. Оказва се, че в кухнята журналистът трудно прониква. По традиция в русенския общински съвет често се вкарват допълнителни докладни или съпътстващи материали в деня на сесията. Нито старейшините, нито журналистите имат време да се запознаят предварително с тях. Тези документи винаги са в ограничен брой и съветниците, които трябва да решат, както и ние, които трябва да оценим,

действаме на тъмно

Когато се обсъждаше дали общината да стане съакционер в комунално гужество заедно с немския си партньор PSP, се оказа, че предварителното проучване на германците не е видяно от никого. Значи проблемът не е толкова в достъпа до информация, колкото до това каква е тя. Понякога зад написано в докладните се крие нещо по-важно. Тук е мястото на журналистическото разследване. А то не би могло да се осъществи, без достъп до други източници. Те пък често са в общинската администрация. Когато тя ни ги откаже (това никога не е директно, а под формата на отлагане), можем да ги изискаме с посредничеството на някои от съветниците. Тук понякога процедурата зацикля, защото механизмът е тромав и отговорът идва пост фактум.

На журналистите в Русе не се полага и личен комплект материали. Те нямат право да ги изнесат, за да си осигурят копие, затова прибягват до съветници, ползвайки техните екземпляри. Тъй че, достъпът ще е ограничен, докато не се уреди копирането на документите на място и срещу заплащане.

Трудно можем да разчитаме на информация и от общинските съ-

ветници контролори. Очевидно те не са заинтересовани да изнасят в медиите сведения за състоянието на фирмите, които контролират, защото им се плаща от там. Христоматиен е примерът с общинското дружество „Истър“. По сигнали на работещи там в. „Утро“ излезе с критична публикация за неизплатени заплати, неразумно управление, на фона на което управителят Методу Иванов си бе купил индулгенция - за 2500 долара бе се сдобил със статуетка за качество. При това фактите, изнесени в материала на Нели Пигулева, бяха потвърдени от самия управител. Дни по-късно Методу Иванов намери трибуна във в. „Бряг“, където на практика се самопроверга. Сигналите в пресата станаха причина контролорът на „Истър“ Рачо Чуров да започне проверка. Тя обаче не засегна голяма част от повдигнатите от „Утро“ въпроси, а се заговори с анкетиране на Иванов и за наше учудване отговорите го удовлетвориха. Какво стана? Истинската информация секна. Кепенците пагнаха, а керванът продължи да си върви, защото кучетата нямаше как да продължат да лаят. Така

достъпът до информация се оказва контролиран

Журналистът не получи правото сам да се запознае с документите, а понеже това не стори и контролорът, обществото не получи отговор. Ако г-н Чуров имаше задължението да направи обстойна проверка (впрочем такива прецеденти вече има), чиито резултати да бъдат публикувани и дискутирани на заседание на Общинския съвет, вероятно картината щеше да е различна.

Няколко думи и за служебната тайна. Това понятие или трябва да е конкретно регламентирано, или да се примирим, че то винаги ще бъде изваждано от чиновника като удобен коз да ни лиши от информация. Лично аз не съм срещала отказ с подобен аргумент, но пък съм чувала отговори: „Има си кмет и заместници, които имат право да говорят. Аз не съм оторизиран.“ Тази цензура е също толкова страшна, колкото и първата. През 1996 г. по време на зърнената криза, когато брашното се контролираше от общината, получих сведения за наличните количества от чиновника, натоварен с тази задача и „Утро“ излезе с материал, който предизвика скандал. Служителят бил привикан в кметския кабинет, за да даде обяснение и заплашен с уволнение. За нещастие „виновният“ имал сърдечно заболяване и колабирал. Само това го спасило да не загуби службата си. Тоест, една толкова значима обществена информация по нечие хрумване се оказва служебна тайна. Затова е нужен точен регламент какво включва това понятие.

АНАТОМИЯ НА ОБЩУВАНЕТО МЕЖДУ МЕДИИТЕ И МЕСТНАТА ИЗПЪЛНИТЕЛНА ВЛАСТ

**Отношенията на журналисти
с общинари приличат на сноп
от противоположно движеща се
информация, чиито краища
са снабдени с филтри -
на доверие или недоверие**

Цвета НЕНОВА

*радио „Темпо“, Русе,
координатор на ПДИ*

Днес в България и в частност в Русе гражданите трудно правят разлика между отделните местни власти и техни представители. Бъркат понятия като община и общински съвет, техните структури, функции и задължения спрямо обществото. Винаги, разбира се, не е в гражданите, а в променящите се закони за местното самоуправление и местната администрация, в недостатъчната прозрачност на структурите на местната власт, в недостига на информация за строежа, отношенията и взаимоотношенията власт-общество.

В този смисъл взаимоотношенията между местната изпълнителна власт и медиите приличат на сноп от противоположно движеща се информация. В двата си края той е снабден с филтри - на доверие или недоверие. Генератор на движението е общественото мнение, интерес, често лични или колективни амбиции. Затова и

отношенията между кметския екип и медиите претърпяха няколко качествени промени през изтичащия мандат.

За разлика от постоянния ни интерес към ставащото и свършването от екипа на кмета, последният премина през кратък период на общуваше чрез говорител - период на първоначално натрупване на информация и собствена история. Последва го период на комуникация чрез шеф на канцеларията, който възприемаше хронометрите като източник на информация. (Справка - да се сверяват редовно часовниците в сградата, за да не погвеждаме гражданите). Работещата формула най-после бе намерена в редовните пресконференции на кметския екип - седмични, най-много през две седмици. На тях присъстват кметът и четиримата му заместници, често секретар на общината, понякога завеждащият служба „Жалби и писма“, друг път юрист. Инициативата да се поканят съответните служители, както и шефове на институции, които имат отношение към местната власт, почти винаги е на самия кметски екип.

Необходимо е също да поясня, че спецификата при възприемане на журналистическата информация определя и различния подход към печатните и електронните медиуми, които кметският екип избира в процесите на комуникация. На принципа „черно на бяло“ често колегите от вестниците по-дълго търпят укорите на властниците, докато ние, от „радиата“, сме обект на телефонните им атаки. Това, разбира се, не е отличителна черта само на местната власт.

Проблем на йерархията

Колкото по-надолу се търси информация, толкова по-трудно се намира тя. Словоохотливостта на местните власти и администрация спада правопрпорционално на нивото в служебната йерархия. Отношението често зависи не толкова от компетентността на дадения служител, колкото от нежеланието му да поеме отговорност за даваната от него информация. Най-лесно е топката да бъде прехвърлена на висшестоящия ресорен заместник-кмет, направо на кмета и пр.

В едни случаи е достатъчно въпросният ресорен началник да се обади на подчинения си, за да му нареди/ разреши да даде информацията или да просто да окаже съдействие. В други се стига до абсурдната ситуация журналистът Х да поиска от шефа на общински отдел У официален документ. И да получи отказ без мотив. След което шефът на журналиста Х се обажда на заместник-кмета,

шеф на шефа на отдела, и осигуряването на документа става на равнище технически сътрудници на двамата шефове.

Разказвам този нелеп факт, не защото е практика - журналистическите шефове често нямат време да се занимават с подобни неща - а защото е показателно НЕОБЯСНИМОТО нежелание на вече забравения от вас шеф на общински отдел да си свърши работата. (Справка: в Русе трудно се работи с отделите по екология, АСИ, ТСУ и лесно с Култура и Образование)

Проблем на известността като знание

Най-честото оправдание на гаген чиновник е, че не му е известна дадена информация. Завърта се описаната вече въртележка. Проблем на журналиста е доколко ще издържи на въртенето.

Проблем на познатостта

Русе е неголям град и в него почти всички се познават. Това често „одомашнява“ взаимоотношенията между медиите и местната власт. Впрочем не само техните. Така представителите на местната изпълнителна власт дават информация на мен, но пред мой репортер често я отказват. Защото не осъзнават като свое задължение да го правят, а за мен скланят, понеже добре се познаваме и не им дава сърце да ми откажат. (Справка: обратният вариант - толкова добре се познаваме, че опитват да откажат информация с репликата „Хайде сега, не ми се говори“).

Проблем на псевдоинформацията

Обичаните от журналистите пресконференции на русенския кметски екип - както и много други, Впрочем, колкото и многословни да са, в по-голямата си част представляват сводка по протокола за седмицата. Информацията, която се „подава“ на журналистите, често е в бъдеще или в минало време. Това донякъде е квазипроблем, защото зависи от нагласата на журналистите за това каква информация очакват - ефект на излъганите надежди - а не на последно място изпълнява и простиците си функции да информира братството на търсещите новини къде и кога да го правят.

Проблем на инерцията

Образува се постепенно. Журналистите свикват да получават ОПРЕДЕЛЕНА КОЛИЧЕСТВО ИНФОРМАЦИЯ и престават да търсят надълго, нашироко и надълбоко. Редки са случаите, когато на пресконференция се търси развитие на поставен преди време въпрос.

Естествено, това всеки от нас прави сам и независимо от останалите колеги, с променлив успех.

Властта като рекламна кампания

Забележете, рекламна, а не предизборна, нищо, че двете са тясно свързани.

Екипът на изпълнителната власт се стреми да прогаде на журналистите стоката си - информация за това какво смята да върши или е свършил. Вече обигран, прогавачът знае - или поне си мисли, че знае - как да го направи. Оформя стоката си в опаковка от гумички като „по“, „най“, „за пръв път“. Купувачът нерядко харесва стоката. И я предлага за консумация на обществото.

А жанрът „журналистическо разследване“ разцъфва особено в предизборна ситуация - и ние сме потопени за пореден път в поредното ѝ начало.

ИНФОРМАЦИОННАТА СТРАТЕГИЯ НА КМЕТСТВОТО МОТИВИРА ГРАЖДАНИТЕ ЗА УЧАСТИЕ В ОБЩИНСКИТЕ ДЕЛА

Евелина ПЕНКОВА

*„Връзки с обществеността“,
Община Габрово*

Целите, които си поставиха преди шест месеца авторите на стратегията „Информационна политика“ на община Габрово могат да се обобщят в две изречения: създаване на условия за максимална прозрачност и демократизация на дейността на общинската администрация. Мотивиране на гражданите за участие и инициативност в общинските дела. В този смисъл бяха залегнали и задачите ѝ за пълно и навременно информиране на гражданите за решенията на ОбС и за осигуряване на достоверна информация за общественото мнение относно работата на ОбС и администрацията.

Противно на очакванията габровските общински съветници изтълкуваха от политическите си позиции предложената им стратегия. Въпросите бяха: Защо тя се приема една година преди изборите? Защо изобщо се приема? Кого обслужва? В крайна сметка ОбС прие стратегията за информационната политика с Решение №

149 от 19 ноември 1998 г. и повече от половин година габровската община работи по същността на стратегията.

Сред нейните механизми два са особено важни.

Работа с медиите

Всеки понеделник в 16 часа е брифингът на габровския кмет. Понякога обявяваме тема - подказана от злободневието, от колеги-журналисти. Тогава каним общински специалист, пряко запознат с проблема. Темата не ограничава, журналистите могат да питат за всичко.

Организиран се и пресконференции, свързани с посещения на значими личности, по проекти, по които се работи в общината. За улеснение на журналистите пресцентърът издава прес лист.

Партньорството с габровските медии е добро, а и общината - поради своята специфика - се радва на журналистически интерес. Възприели сме практиката да не отговаряме на къде по-сладки, къде по-солени „закачки“ в пресата. Знаем и спазваме правилото: журналистите винаги са прави.

Работа с гражданите

Приемните дни на общинското ръководство, гостуванията на кмета в предавания „на живо“ в общинското кабелно радио, телефонът за сигнали на общинската екополиция бяха доскоро основните ни източници на обратна информация. Отчетохме ги като недостатъчни, затова и откриването на Центъра за информация и услуги в община Габрово постави едно ново начало.

Наред с шестте брошури, които гражданите получават безплатно в Центъра, тук могат да получат и при желание да попълнят анкетна карта с въпроси за качеството на услугите в общината, препоръки към общинската администрация, пожелания за допълнителна информация за работата на администрацията и ОбС. Анкетната карта е една от „рожбите“ на проекта „Гражданско участие“ на Програма за техническо сътрудничество между габровската община и община Португж, САЩ. Тази програма е финансирана от ААМП и се осъществява със съдействието на Фондацията за реформа в местното самоуправление. Целта на проекта „Гражданско участие“, по който имам честта и отговорността да работя, е да се подобри гражданската информираност за инициативите и дейностите на общинската администрация.

Подготвихме и отпечатването на трите досегашни броя на

Информационен бюлетин

на община Габрово, които се разпространяваха като приложение на общинския вестник „Габрово днес“. В тях представихме по-важните инициативи на общината, както и сервизна информация - приемни дни, телефони, заповеди, необходими документи за извършване на дадена общинска услуга. Мартенският брой представи Строителната програма за 1999 г., априлският - Майските празници в общината, графици за миенето и чистенето на улиците, ремонтите на улиците. А майският брой запознава пространно с новооткрития Център за информация и услуги.

СВОБОДНИЯТ ДОСТЪП ДО ПУБЛИЧНАТА РАБОТА НА ОБЩИНСКИТЕ КОМИСИИ Е САМО ПРИВИДЕН

**Как да се направи стремежът
на местните политици
към прикриване заг общи решения
и отговорности**

Цвети ПАВЛОВА
„Дарик радио“,
Габрово

Сред важните звена за ефективното функциониране на местното самоуправление са и постоянните комисии (ПК) към общинските съвети. Органи, които според разбирането на субектите и обектите на властта в общината, изграждат професионалния облик в законодателството по места. В ПК по принцип се наблюдава най-малко политическата принадлежност на общинския съветник. Би могло дори да се твърди, че тези органи на местния парламент са най-атрактивните от журналистическа гледна точка места за раждането на полезни за широката общественост новини. Това гледище обаче влиза в известно противоречие с действителността в Габрово.

Работата на ПК е сравнително слабо наблюдавана от представителите на печатните издания и електронните средства за масово осведомяване. Не са редки коментарите сред колеги от типа „Защо да отразявам заседание на ПК, щом предложенията ѝ ще добият

завършен вид на поредната сесия на Общинския съвет“? Винаги не е само в журналиста: най-често дебатите на дадена ПК се насрочват в седмицата на поредната сесия и дори в предхождащия я ден. Самите организатори, макар да твърдят, че вършат извънредно важна работа,

малко се ангажират за информационната обезпеченост на своята дейност

В известна степен достъпът до работата на ПК към Общинския съвет в Габрово наистина е свободен, но лошата организация на тяхната дейност е своеобразна пречка за репортерите. Пътят на журналиста е преграден от липсата на специално предназначено за него дневен ред. Колегите, опитали да си набавят копие от него, знаят какви ходения по мъките са нужни, за да се доберат до информация за темите, залегнали в дневния ред на заседанието на ПК. Доста често самите членове на комисиите не са наясно какви въпроси ще разглеждат, защото и те научават темите едва, когато започнат заседанията на комисиите. Как тогава да не подлагаш на съмнение качеството на даваните от общинския съветник становища? И защо да съобщаваш за резултати от работата на ПК, които са в суров вид?

Репортерът се сблъсква и с нееднозначността, с която е приеман от членовете на комисиите. В някои ПК му се отрежда подобаващо място и той сякаш стимулира работещите съветници да се отнасят отговорно към работата си. В други случаи е обратното. Няколко пъти

репортери на „Дарик радио“ не бяха допускани до заседания на ПК

Липсваха и ясно формулирани мотиви. Препъни камък за журналистите е и субективното отношение на съветниците - веднъж са благодетелствани, друг път - не. Наред с това твърде често на заседанията на ПК липсва кворум или едва се събира такъв. Какво тогава да се отразява от дейността на такава комисия при условие, че после някой може да оспори решение, взето при съмнителна активност на членовете ѝ? Освен ако не се търсят евтини сензации.

Неподходящо е и избираното време за заседания на ПК - в късните часове на деня. В тези случаи, заради програмните си схеми, местните електронни медии трябва да съобщят новините едва на следващата сутрин, което е унизително за тяхната актуалност. Печатните издания по това време също вече „връзват“ новите си броеве и трудно

могат да намерят място за публикация на съобщение за свършеното от комисиите. Вярно, съветниците се събират в извънработно време, за да не нарушават собствения си професионален ритъм, но решение на проблема би трябвало да се намери. Например протокол от заседанието на ПК, който да бъде предоставен на медиите. Защото е, меко казано, трудно на следващия ден да се намери съветник от ПК и той да отдели време за разговор с репортер. В резултат - новините излизат с 24-часово закъснение, а общинският съвет приема решения, които пряко засягат обикновените хора. Решения с пряко влияние върху джоба на данъкоплатеца.

Макар и да представя само част от дебатите,

отразяването на заседанията е вид контрол

и позволява да се откроят становищата на всеки общински съветник и групите съветници, за да се елиминира стремежът на местните политици към прикриване зад общи решения и отговорности.

Когато се изисква ефективно участие на медиите, а от там и на обществото в местното самоуправление, нужно е разработване на ясна концепция на една бъдеща пресслужба по отношение на информационното обезпечаване. Така репортерите ще се явяват на заседанията на Общинския съвет подготвени и многото досадни грешки в съобщенията на вестниците и информационните емисии на електронните медии ще бъдат избегнати.

КАК И ЗАЩО БЕ СЪЗДАДЕН ЦЕНТЪРЪТ ЗА ИНФОРМАЦИЯ И УСЛУГИ НА ГРАЖДАНИТЕ

**Той предлага 60 вида услуги
и в първите два работни дни
обслужи 650 граждани**

Цветан НАНОВ

секретар на Община Габрово

Една от основните дейности на общината като орган на местното самоуправление е да предоставя качествени услуги на гражданите. Това бе и доводът ни, за да организираме през 1997 г. съвместно с ИМС на ААМР първия работен семинар „Гражданско участие и взаимодействие“. Участието на представители на общинската администрация, общински съветници, НПО, журналисти и граждани гарантираше широко обществено представителство. Така семинарът стартира и работата по проекта „Гражданско участие“ на ИМС на ААМР, привлякъл вниманието и на други общини. В резултат бяха очертани три приоритетни насоки за подобряване на работата с гражданите. Изграждането и функционирането на общински център за информация бе с основен приоритет, защото предоставянето на услуги за населението на всички равнища придобиваше все по-голямо значение в социален план. Това с особена сила важеше за дейността на общинската администрация.

Стремежът към ефективно, бързо и качествено обслужване, създаване на условия за прозрачност на дейността, за изключване на възможностите за корупция щеше

да промени в положителна посока отношението към работата на общинската администрация

Разполагахме със 120 служители в общината, които предлагаха на гражданите над 200 вида услуги, без да използват съвременни технически средства и технологии. Следователно, за качествено и срочно предоставяне на услугите трябваше да се използват екстензивни методи като увеличаване на броя на съответните служители, което бе невъзможно и по законови, и по финансови причини. Тези условия често пъти внасяха липса на координация, влошаваща качеството на крайния резултат. От друга страна в състава на администрацията работеха висококвалифицирани специалисти, а непрестанният поток от граждани смущаваше всекидневните задължения на общинските служители. Липсваха и информационни аксесоари, които да насочват гражданите в съответствие с техните потребности и желания.

Общината разполагаше с ограничен брой компютърни системи, инсталирани в различни специализирани звена. Част от тях Ай Би Ем - съвместими, друга част - Макинтош. Разработен бе проект за компютърна мрежа, закупен бе сървър, но самата мрежа не бе инсталирана.

В сградата на общината имаше подходящи пространства, които могат да се препроектират и приспособят за целите на бъдещия Център - помещенията и фойетата на официалния вход в партерния етаж под кулата на сградата.

На територията на общината сформирахме неформална гражданска работна група. Членовете ѝ - представители на общинската администрация, НПО и МКИЦ -

заработиха по стратегията на проекта и по популяризирането му сред медиите и гражданите

Съставен бе общ списък на услугите, от които се подбраха около 40 най-масово търсени услуги. Разработиха се и унифицирани „Технологични карти“ на тези услуги. Последваха предпечатната подготовка и тиражирането на първото издание на информационните

листовки, след това - четирите информационни табла и двата стелажа, върху които да се аранжират временно листовките, предназначени за свободно ползване от граждани, медици, НПО и групи заинтересувани.

От изключително значение бяха интензивните международни и регионални контакти на община Габрово. В резултат екипът, работещ по проекта, разполагаше с разнообразна информация и непосредствени впечатления от решаването на въпроса за обслужването на гражданите в САЩ, Северна Ирландия, Полша, Швейцария, както и постиженията в тази област в някои български общини. Опитът и информираността на екипа се повиши и от участието му в международни и национални прояви и проекти, посветени на гражданското участие в местното самоуправление - международната конференция, организирана от ФРМС през март '98; международна кръгла маса по проекта „Развитие на гражданското участие“ на Европейския фонд за свобода на изразяване на мнение (ЕФСИМ) през март '98 в Букурещ; проекта „Работа и връзки с обществеността“ на фондация „Интер Асист“, Швейцария и други.

В регионален план се разработи и

Стратегия за работа и връзки с обществеността на общините в регион Централна Стара планина

Част от целите и стъпките на тази стратегия се превърнаха в елементи и на плана за изграждане на Центъра. Ето как изглеждаха:

Заинтересувана страна

Мотивационни фактори и подходи

1. Гражданите

1. Проучване на общественото мнение в етапа преди и след изграждане на ОЦИУ чрез местните медици
2. Чрез НПО и неформални контакти
3. С работата си общинската администрация обслужва личните интереси на гражданите.

2. Общинска администрация

1. Пълно информиране за целите и задачите на ОЦИУ
2. Изграждането и функционирането на

ОЦИУ ще осигури нормални условия за работа на звената и специалистите от общинската администрация

3. Периодично обучение и тренинг на умения за нов подход на общуване с гражданите, за работа със съвременни технически средства и технологии
4. Промяна на отношението „общински служител-гражданин“ в двете посоки чрез промяна на поведението.

3. НПО

1. Активен участник и/или посредник за установяване на добър климат на общуване между граждани и община
2. Чрез дейността си да популяризират предимствата на проекта и ползата му за всеки гражданин
3. Създаване на по-добри условия за информираност, прозрачност и обслужване на гражданите, НПО и групи потребители

4. Местни медии

1. Основен инструмент за информиране и за създаване на условия за мотивиране на гражданите
2. Осъзнаване на важната социална роля и отговорност на медиите като партньор на гражданите и местната власт

5. Местни физически и юридически лица - стопански субекти

1. По-добро и качествено обслужване на фирмите и персонала им
2. По-добро и качествено обслужване на персонала на фирмите - граждани на Габрово
3. Диалог и стремеж към консенсус за това, което е добро за фирмите, да е добро и за общината и обратно

6. Регионални и национални гържавни институции	Взаимен интерес за по-добро информиране и обслужване на гражданите - ганъкоплатци
7. Международни организации	Взаимен интерес за съвместна работа по проект „Гражданско участие“ или други такива, които преследват същите цели
ИМС на ААМР	1. Реализиране на проекта за изграждане на ОЦИУ в Габрово 2. Възможност за разпространение на натрупания опит и сред други общини
ААМР	Подкрепа за община Габрово, в качест- вото ѝ на първа пилотна община, заявила интереса и потребността си за реализиране на този проект
Фондация „Интер Асист“	Съвместна работа по проект „Работа и връзки с обществеността“
Община Тун, Швейцария	Съвместна програма за двустранно сътрудничество, в т.ч. и по „Гражданско участие
ЕФСИМ	Работа по международен проект „Развитие на гражданското участие“ (съвместно със Сдружение „Природа на заем“)

Какво желаем да постигнем?

- нов подход за информиране и обслужване на гражданите съобразно техните потребности;
- нови административно-управленски и информационни технологии в работата на общинската администрация;
- все по-малко граждани пред функционалните отдели на общината;
- повишаване доверието на гражданите към общинската администрация и нейната работа;

- броят на жалбите, сведен до минимум;
- комфортно и професионално обслужване на гражданина по време на престоя му в общината.

Как ще го постигнем?

1. Издава се каталог за услугите, предоставяни на гражданите от община Габрово.

- Каталогът да съдържа всички предоставяни услуги с описание на процедурите и всички необходими атрибути за качествено и сроно предоставяне на услугата.

- Каталогът да се актуализира периодично.

2. Издаване на листовки за 40-те най-често търсени услуги в достатъчно голям тираж, за да се разпространяват безплатно сред гражданите, НПО, медии и други организации и ведомства.

3. Изграждане на адекватна компютърна мрежа. Мрежата да обхваща функционалните отдели на общината, като приоритет имат тези, свързани с прякото обслужване на гражданите. Да се инсталират специализирани компютърни програми с оглед бързото и професионално обслужване.

4. Проектиране и изграждане на помещенията, определени за ОЦИУ.

- Пространството да бъде максимално открито и „отворено“ за достъп от към главния вход на общината.

- Вътрешният интериор да бъде със съвременни офис-обзавеждане и офис-техника.

- Да се предвидят първоначално 6 работни места, в т.ч. обща информация, общо деловодство, техническо деловодство, административно обслужване, гражданска регистрация и жалби.

- Тенденция за разширяване до 10 работни места с цел увеличаване на асортимента от специализирани услуги.

- Да се предвиди подходящо място за пресслужба, обзавеждане с подходяща за целта техника и комуникации.

- Да се организират работните места като компютърни работни места, включени в компютърна мрежа със съответните нива на достъп.

5. Организиране на кампании за проучване на общественото мнение преди и след откриването на ОЦИУ с цел получаване на обратна връзка и препоръки.

6. Организиране на конкретни административно-управленски

действия за екипна и/или персонална отговорност по изпълнение на отделните стъпки на програмата.

Предвиденото по плана бе изпълнено в срок и на 17 май тази година габровският център за информация и услуги на гражданите бе открит. В момента той предлага 60 услуги на място. Сроковете за тях са регламентирани, разполагаме и с дубльор за всеки служител. В първите два работни дни на Центъра, бяха обслужени 650 граждани.

ЩЕ ДОРАЗВИЕ ЛИ НОВИЯТ КМЕТСКИ ЕКИП ИНИЦИАТИВИТЕ НА СВОИТЕ ПРЕДШЕСТВЕНИЦИ?

Политическите страсти могат да извадят от приоритетите на местната администрация стартирани проекти, които гарантираха достъпа до информация на гражданите

Петър СИМЕОНОВ

*в. „Труд“, Габрово,
координатор на ПДИ*

През последните осем години администрацията на Община Габрово последователно разработва и реализира проекти, насочени към постигане на максимална прозрачност в работата на своите служители и отвореност към всекидневните нужди на гражданите. Първите, макар и колебливи стъпки в тази насока, бяха направени от екипа на кмета Иван Ненов (мандат 1991-1995 г.), а след това продължени и от „тима“ на приемника му Николай Дачев (мандат 1995 - 1999 г.). За реализация на замислите си местната власт получи съществена подкрепа от Американската агенция за международно развитие и швейцарската фондация „Интер Асист“, с които поддържа интензивни контакти от началото на 90-те години.

Работата на общинската администрация в посока на обезпечаване цялостното право на информация на гражданите включваше организиране на поредица от семинари и издаване на административни

актове. Няколко от споменатите инициативи могат да бъдат открити. По време на Втория балкански младежки фестивал в Габрово бе организирана кръгла маса, посветена на работата между младежките организации и сдружения от балканските страни с журналистите и начина на поднасяне пред публиката на предоставената на репортерите информация в печатните и електронни медии. През 1997 г. Общинският съвет на Габрово прие Хартата на европейските градове, утвърдена в Страсбург през 1992 г. В резюме, хартата ангажира общинската администрация в привличането и участието на гражданите в градското управление и планиране, както и да гарантира правото на гражданите да избират свои представители по свободен и демократичен начин, заедно с правото им да се допитват до тях за всички проекти, засягащи бъдещето на общността и т.н. По-късно община Габрово и програмата на Американската агенция за международно развитие Инициатива „Местно самоуправление“ (ИМС) организираха съвместен семинар, чиито участници бяха запознати с концепциите на гражданско участие, начина на общуване между медиите и местните власти в САЩ и обсъдиха ролята на медиите в този процес на общуване и взаимодействие съобразно условията у нас. Паралелно с образователните програми в община Габрово бе установен и регламент, според който

гражданите и НПО упражняват своето право на информация

в официално обявените за прием дни - понеделник, вторник и сряда. С устното или писмено предоставяне на исканите от администрацията данни и справки бяха заети началниците на отдели. Наред с това се даде възможност на гражданите да получат информация или потърсят решение на свой проблем и лично от кмета като за целта той организира приемна в кабинета си всеки петък след обяд.

Обичайна практика е граждани и представители на НПО да присъстват на заседанията на общинския съвет в Габрово и съгласно правилника за работата му да излагат пред съветниците свое становище или направят запитване в рамките на пет минути, в началото на заседанието на местния парламент. За осигуряване на контактите на общинската администрация и съвет с журналистите от местните и национални вестници, радиостанции и телевизии беше назначено пресаташе, с чиято помощ се организират кметски брифинги, на които по желание на репортерите се канят и служители,

чиято дейност представлява особен интерес. Същевременно с това в случаите, когато това се налага, извън традиционните пресконференции и брифинги, бе разрешен и директният контакт между репортерите и упълномощените да предоставят информация общински служители (обикновено началниците на отдели). В края на 1998 г. така установеният регламент, макар и с гребни различия, бе утвърден от габровския общински съвет и като официален документ - Стратегия за информационна политика на община Габрово. А през май 1999 г. в приземния етаж на габровското кметство беше открит Център за информация и услуги. След прерязването на лентата започнаха да функционират звена „Обща информация“, „Общо деловодство и жалби“, „Каса“, „Стопански дейности“, „Техническо деловодство“, „Гражданско състояние“, „Здравеопазване и социални услуги“, „Общински имоти“. В първото звено на информационния център работи щатен служител, изпълняващ ролята на гуг. В задълженията му влиза посрещане гражданите и упътването им към отделните гишета или служители за

решаване на конкретния проблем, довел данъкоплатеца в кметството

Останалите звена са в състояние да извършват 60 вида платени услуги, а във фоайето на разположение на посетителите са шест брошури и информационно табло за всички по-важни инициативи на кметството. Веднъж в месеца Центърът издава и информационен бюлетин. Като цяло общинският център за информация и услуги е изграден така, че гражданите да могат на едно място да подават и получават исканата от тях услуга и информация при регламентиран срок на изпълнение и нестият време и пари.

Направеното от общинската администрация в Габрово през последните два кметски мандата по отношение гарантиране на цялостното право на информация на гражданите не е малко. Все още обаче би било прибързано да се смята, че рисковете

местната власт да отстъпи от завоюваните позиции

са окончателно избегнати. В близко бъдеще опасностите от нежелан обрат в политиката на администрацията биха могли да възникнат веднъж като следствие от очакваните смени на управленските екипи при предстоящите избори за местна изпълнителна власт. И втори път - от мудните промени в манталитета на чиновника, чиито „болести“

галеч не са чужди и на администраторите в Габрово. Към момента липсват гаранции, че бъдещите наследници на екипа на настоящия кмет Николай Дачев ще продължат и развият погетите инициативи на своите предшественици. Още повече, местните политически страсти все още са твърде галеч от общоприетите представи за европейската традиция. С груги гуги, постигнатото досега с управленска и политическа воля, може да бъде сведено от новите управници до формални задължения и стартираните вече проекти да не бъдат вместили сред приоритетите на местната администрация. С оглед хроничните финансови затруднения на кметството и липсата на навици у гражданите да отстояват своите вече завоювани права, вследствие на незнание и ненадмогнати преградсъдъци, подобна песимистична прогноза би могла да стане факт без особени проблеми. Здравият разум изключва възможността новият управленски екип да зачеркне инициативи, в които са инвестирани над 100 милиона лева, но формализирането и бюрократизирането на взаимоотношенията между администрация и граждани биха се вместили неусетно в габровското кметство предвид управленската и политическа практика у нас. Основания за подобни опасения могат да бъдат подплатени с факти на управленски залитания, разбира се по-гребни и незначителни, и от последните 10 години. Въпреки, че кметовете Ненов и Дачев бяха избрани с листата на една и съща политическа сила и стиловете им на управление не се различаваха прекалено един от друг. Не са за подценяване и

бавните промени в манталитета на общинския служител

През последните години в Габрово по един или друг начин той бе стимулиран да се променя стила си на поведение спрямо гражданите. Набраната инерция обаче може бързо да бъде стопена и служителите да възпроизведат отново стария си стил на работа. Въпреки многото реализирани проекти за гарантиране цялостния достъп до информация на гражданите, в установения вече регламент липсва точно фиксиран механизъм, който да не позволява на чиновника субективно да определя каква информация (не) може да предоставя на гражданите при поискване извън платените информационни услуги. В някои от звената на общинската администрация не са разпределени прецизно отговорностите и това позволява на отделни служители да отклоняват молби за получаване на информация, за да не бъдат уличени в своеволие. (Справка - документирания от ПДИ случай на отказ да

бъдат предоставени на журналисти стенограмите от проведените в училище „Ц. Дюстабанов“ разговори с ученици след разкриване на графични нарушения на нормативни документи). Засега с подобни проблеми се сблъскват предимно журналистите, но е въпрос единствено на време за тях да сигнализират и граждани.

ДЕЙНОСТТА НА ОБЩИНСКИТЕ ЕКОФОНДОВЕ НИТО Е ПУБЛИЧНА, НИТО ПРОЗРАЧНА

**Търсенето на информация
за околната среда все още
има характер на борба,
а не на партньорство
за опазване на природата
и здравето на хората**

Румен АНГЕЛОВ

*Българско общество
за образование и култура,
Стара Загора*

Информацията за околната среда е особен вид информация. Тя е пряко свързана с техническия прогрес и образоваността на обществото. Замърсяванията и измененията в природата вече не се олицетворяват само с бълващите черен дим комини, променения цвят на реките или съхнещите гървета. Множество вещества от индустрията, отделили в продължение на години, едва сега проявяват своята вредност спрямо хората. Производства, считани за чисти, след задълбочени изследвания се оказват със странични вредни въздействия. Налице са трансгранични замърсявания, киселинни дъждове, бавни промени в климата. Обикновеният гражданин не може да знае химическото съдържание на храната, която консумира, или на водата, течаща от чешмата вкъщи.

Търсенето на

такъв тип информация изисква познаване на екопроблемите

Журналистът, гражданското сдружение или отделният човек трябва да имат поне ограничена представа къде могат да се очакват замърсявания, кои производства ги отделят, защо тези замърсявания са вредни, какво е тяхното въздействие върху флората и фауната в дадения район. Признаците за тези замърсявания трябва да могат да се различават от другите изменения в природата, породени от обикновени климатични или растителни изменения.

Интересът към екоинформацията много зависи от познаването на световния опит по въпросите на екологията. Когато се знае какво е въздействието върху природата, например при строителството на нов язовир или коригиране на коритото на река, може да се предположи, че същите проблеми ще възникнат и в конкретния случай на търсене. В това отношение България е облагодетелствана да ползва опита на развитите страни, да не повтаря грешките, а въпросите да се поставят преди да настъпят отрицателните изменения.

Въздействията върху околната среда са много и различни по времетраене. Често са в рамките на няколко часа, колкото е нужно да се изпуснат отровни води в канализацията и реката приемник, докато преваля киселинен дъжд, или се унищожат от пожари горски масиви и ценни видове. Други свързани със замърсяване на подпочвените води или разрушаване на озоновия слой протичат в продължение на години и десетилетия. Това изисква получаването на периодична информация за околната среда и постоянното следене на измененията в природата или текущите дейности на фирмите.

Получаването на информация за околната среда е скъп процес

Нужни са специални изследователски уреди и технологии, които да правят периодични проби и анализи на храна, вода и въздух. Проследяването на промените в комплексните екосистеми е още по-сложно.

Всички тези аспекти на информацията за околната среда предопределят нейното събиране и обявяване от специални институции или лаборатории към Министерството на околната среда и водите или Министерството на здравеопазването. Те са оторизирани от държавата да извършват широк контрол за запазване на здравето на хората.

Получаването на конкретна информация би трябвало да дават и предприятията, които имат замърсяващи производства или доставят на потребителите стоки с определени от гържавата стандарти. Най-често обаче тези производители не провеждат цялостен контрол върху своето производство или напълно отказват да дават информация.

Получаването на информация за околната среда може да се характеризира като едностранчив процес. Засега в България

няма много форми на независим граждански контрол

Нестопанските организации, работещи по проблемите на околната среда, нямат възможности да поддържат скъпи изследователски съоръжения за контрол на въздуха, водите, радиационния фон или съдържанието на хранителните продукти. Така официалните източници на информация не могат да получат своя коректив от страна на обществото, информацията за околната среда понякога се политизира, а огласените данни се посрещат винаги със скептицизъм.

Проблем при получаването на информация за околната среда, особено от предприятията монополисти, е нежеланието на техните чиновници да предоставят информация, особено когато въпросите са отправени писмено и изискват писмен отговор. Срещат се и „предприемчиви“ служители, които са съставили по няколко вида типови писма и при запитване отговарят чрез стандартния текст. Такива отговори обаче не носят чаканата информация.

Голямата част от служителите изтъкват, че пряката им работа не им позволява да отделят време за даване на информация. Всяка институция би трябвало да има служба за връзка с обществеността, чиято задача е осигуряването на информация. Такива служби засега съществуват само на определени места, в процес на развитие са, а работещите там нерядко изпълняват и други задължения.

Служителите на фирмите замърсители отказват информация и под предлог за опазване на производствената тайна. За съжаление в такива случаи възможностите за въздействие и намиране на пряка информация са минимални.

Силно е ограничено участието на обществеността при определянето на политиката за развитие на отделни производства и райони. Засега то е сведено до възможността за участие при обсъждането на оценки за въздействието върху околната среда - ОВОС

на новопроектирани обекти. Тези обсъждания обаче се правят в един вече напреднал стадий на разработка и

**само с много усилия може да се постигне
спиране на проект
или полезни изменения в него**

Опитът от тези обсъждания показва, че е необходимо по-рано да се дава информация и да се отчитат мненията на гражданите и специалистите.

Към Министерството на околната среда и водите и към всяка община има създадени фондове за опазване на околната среда за финансиране на екопроекти. Дейността им обаче все още не е публична и прозрачна, защото те се назначават от кмета на общината и най-често отделят средства предимно за чистотата на населените места. Информация за тяхната дейност може да се получи единствено чрез отчетите им пред общинските съвети. За тези екофондове трябва да се създадат и приложат механизми за по-широк обществен контрол и изискване техните набрани средства да се изразходват чрез обявяването на конкурси.

Предлагането на информация за околната среда се нуждае и от съвременна модернизация. Това може да се постигне чрез поддържане във всяка община или контролна институция към министерствата на табло за екоинформация или чрез всекидневното ѝ публикуване в Интернет. Тогава търсенето ѝ няма да има характер на непрекъсната борба, а ще придобие характер на партньорство при опазване на природата и здравето на хората.

ЛИПСВА НИ ОБУЧЕНИЕ ЗА ОБЩУВАНЕ С ИНСТИТУЦИИТЕ

**Работеща система
за обмен на информация
между неправителствените
организации, медиите
и местната власт би улеснила
младите хора**

Валя НИКОЛОВА
ИМКА Габрово

Когато говорим за достъп до информация, можем условно да разделим младите хора в две групи - на търсещи информация, и на такива, които не са активната страна в този процес. В услуга на първата група са местната библиотека, информационният център на „Отворено общество“, Интернет и обществените институции. Но трудностите са налице - ползването на Интернет струва пари или времето за достъп е ограничено, достъпът до кабинетите с техника - също. Проблемен е и достъпът до вътрешната информация в училище - времето, мястото, темите на някои конкурси или семинари не се обявяват навреме, или не са отворени за всички. Понякога дори самите организатори на конкурсите - обикновено от по-големите градове - пращат ненавременна или недостатъчна информация и по този начин се затруднява участието на училището. Решаването на този проблем е предизвикателство за съществуващата мрежа от ученически съвети.

Основен проблем на младите хора, търсещи информация е, че често

не са наясно към кого да се обърнат и по какъв начин

В този смисъл липсва обучение за общуване с обществените институции за видовете източници на информация и достъпа до тях. Като успешен опит отчитаме запознаването на участниците в един от провежданите от нас дневни лагери с дейността на основните обществени институции, неправителствени организации и медии и начините за контактуване с тях.

Приемането на Европейската харта за проблемите на младите хора и предложението на председателя на ОбС Иван Ненов, което бе прието преди една година, дават право на лидерите на неправителствените организации да предлагат решения на Общинския съвет и да задават специални въпроси, свързани с живота на младите хора. До този момент това право не е използвано. По този начин се пропуска възможността за създаване на улеснения за младите хора при достъпа им до информация.

За неактивната част от младите в процеса на търсене на информация ИМКА - Габрово опитва да направи няколко неща. Да информира за текущи инициативи на местните младежки организации, клубове и училища чрез излъчването на специализирани младежки радиопредавания. И по време на организиранияте от нас семинари да внушава, че отговорността за получаването на информация е тяхна, и че ако те сами не заявят нуждата си от информация, едва ли някой би им обърнал внимание.

Проблем за повишаване на информираността е и

погрешното отношение на институциите и организацията към младите хора

Тревожни са резултатите, които ИМКА отчита от направените във връзка с реализирането на проекта „Дискусионен клуб“ и проекта „Младият габровец и промените“ анкети.

На въпросите:

- „Познавате ли нестопански организации в Габрово, които предоставят възможности - програми за свободното време?“ 25 на сто отговарят с „да“, останалите не знаят за съществуването на такива.

- „Членувате ли в неправителствени организации?“ 20 на сто от

анкетиранияте отговарят утвърдително, 58 на сто не членуват в неправителствени организации, 15 на сто нямат необходимата информация за такива, а 4 на сто считат, че нямат достъп до тях.

- „Познавате ли дейността на младежките неправителствени организации в Габрово?“ 14 на сто познават дейността, 50 на сто не познават дейността на НПО в града, 34 на сто отчасти познават дейността им.

- „Знаете ли, че съществува комисия за младежта към Общинския съвет в Габрово?“ 37 на сто знаят за съществуването ѝ, останалите - не.

В същите тези анкети се вижда, че младите хора могат да изброят имената на едва 4-5 неправителствени организации и обществени институции, които работят за младежта.

Тези резултати не са изненадващи като се има предвид, че точно толкова са организациите, които се грижат да информират чрез медиите за своята дейност и конкретните си инициативи. Основните причини за това са липсата на информационна политика и ефективно сътрудничество между неправителствените организации, което да улесни разпространяването на информация.

ИНФОРМАЦИОННИЯТ ОБМЕН МЕЖДУ СТРУКТУРИТЕ НА МЕСТНИТЕ ВЛАСТИ ГАРАНТИРА ПО-ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Катя КИЛИКЧИЕВА

*секретар на община Казанлък,
член на УС на НАСОРБ,
председател на ПК
по информационно осигуряване
на НАСОРБ*

Секретарите на общини са в центъра на работата на общинските администрации. От техния професионализъм, от уменията им да решават възникналите проблеми, от познаване в детайли работата на различните звена в администрацията зависи цялостната работа на общината и оценката на гражданите за нея. НАСОРБ бе създадена на 31 октомври 1997 г. с амбициозната цел за реализиране на ефективно местно самоуправление. През тези две години бе натрупан много опит, създадени бяха контакти между секретарите на различни общини. Обменената информация и опит издигнаха на по-високо равнище статута на секретаря на общината.

В изпълнение на амбициозната си цел УС на НАСО разработи, а ОС прие двегодишна Програма за реализиране на ефективно местно самоуправление, която включваше:

- институционално укрепване на асоциацията;

- инициативи за усъвършенстване законодателната уредба в местното самоуправление;
- информационен обмен и взаимно подпомагане между общините;
- изграждане на национална система за усъвършенстване и квалификация на кадрите от местната администрация;
- сътрудничество с национални и международни организации, членство в международни организации по проблеми на местното самоуправление и публичната администрация.

Информационният обмен между общините заслужава специално внимание.

В следващ период, който зависи от наличието на достатъчно средства, НАСОРБ ще издава информационен бюлетин. Той ще разгласява различни инициативи, анализи, програми, практики, партньорства между общини, празници и календарни прояви. На този етап обаче се задоволяваме с публикуване на материали в бюлетина на ФРМС.

За да разберем от каква информация се нуждаят колегите, подготвихме анкета, която разпратихме до всички секретари на общини, независимо членове ли са или не на НАСОРБ. Анкетата включваше 7 въпроса:

1. Име на общината и брой население.
2. Административен опит на секретаря, има ли секретар втори или трети мандат.
3. С какви други дейности освен тези, посочени в чл. 43, ал. 3 на ЗМСМА се занимава секретарят на общината.
4. Кога е празникът на общинския център.
5. Какъв опит за работа с НПО на граждани има в съответната община.
6. Как се информират служителите в общинска администрация, кметовете на населени места за промени в нормативната уредба, решения на ОбС-ти, заповеди на кмета и др.
7. Информация за какво бихте желали да получите.

Обработвайки анкетата, получихме любопитни резултати. Отговориха всички секретари членове на НАСО (82) и още 18 не членове. Опит с втори и трети мандат имаха само 13 секретари на общини. Колегите от Добрич, Карнобат, Хасково, Сливен и Смягово подчертаха активната си работа с НПО и само представителите на десетина общини отговориха, че имат възможност да информират чрез бюлетини, местни радиа и телевизии за сметка на информационните

табла, пресконференциите и седмичните брифинги.

Относно достъпа до информация съществени са отговорите на последния въпрос от анкетата. Преобладаваше следното: как по-добре да бъдат обслужвани гражданите; опитът на центрoвете в Стара Загора, Габрово и Благоевград; как се кандидатства пред различни организации за грандове; как се прави връзка и споразумение за сътрудничество с други общини от други страни; как да се осъществи по-пълно с обществеността в малките общини; каква е структурата на местната власт в Европа и САЩ.

Оказа се, че секретарите от малките общини (петте групи - с население от 5000 до 50 000 души) трябва да бъдат универсални личности, които се нуждаят от най-разнообразна по количество и тематика информация. Тъй като в момента нямаме възможност за издаване на информационен бюлетин, ние ги насочваме към колеги, които имат положителен опит по даден проблем за директна връзка, за да избегнем препредаването на информация. Съвместно с ИМС и РАО организираме по региони обучителни семинари със секретари на общини и специалисти от общински администрации. Тези семинари са полезни в много аспекти, но най-важният момент е непосредствения обмен на информация по различни проблеми на всекидневната ни работа. За съжаление има кметове на общини, които не осъзнават необходимостта от прекия контакт между секретарите и споделяне на необходимия опит и информация и създават спънки в общуването ни. Да, секретарите на общини са „товарните магарета“, но работата на администрациите зависи от тяхната компетентност и информираност. Затова пак на база данните от проведената от нас анкета и натрупаните в мандата знания, ние направихме предложения за промяна в нормативната уредба и по-точно в основния устройствен закон на общинските администрации - ЗМСМА и в Закона за местните избори. Предложенията ни бяха отправени до Народното събрание и Министерския съвет, но за съжаление са намерили място само в проектите за промени в ЗМСМА и МИ на Евролевицата и ПГДЛ. Този факт дава отговор на въпроса колко сериозно се възприемат на различните равнища на управление в държавата секретарите на общините.

ЗА МАЛКИТЕ ОБЩИНИ - ИЛИ ЛОШО, ИЛИ НИЩО

**Като нестим пари,
нестим и информация
за институциите,
които обществото
трябва да контролира**

Нели ФИЛИПОВА
в. „Тракия-Труд“,
Стара Загора

В Старозагорска област има 11 общини. От тях само в Стара Загора и Казанлък са организирани пресцентрове за връзка с обществеността. В останалите такива звена няма и работата на журналистите е затруднена, тъй като за каквато и да е информация те трябва да се обръщат към кмета. Практика е, когато той отсъства, неговите служители да отказват информация - някои, защото се страхуват от последващи наказания, други, защото не искат да поемат отговорност за казаното. Според мен липсата на такива звена, а това на практика означава да бъде оторизиран един човек от администрацията (за по-малките общини не е възможен щат за пресцентър), пречи на работата на журналистите. Първо, за по-малките селища почти липсва информация в средствата за масово осведомяване, дори в регионалните издания и радиа и кабелни телевизии. Те „влизат“ най-вече в новините на „черните“ хроники, тъй като информация за тях се получава от

пресцентъра на РДВР. Гражданите от тези селища научават какво става по света, в столицата, но

не знаят за събития, станали в тяхното населено място

В много случаи самата администрация не знае как да работи с журналистите. Служителите не умеят да общуват с тях, да поднасят необходимата информация, да я синтезират и да съобщават най-важното от случилото се. Не е без значение и кога се съобщава за събитието, тъй като много от изданията имат „железни“ графици. Жалко, но е факт, че за много от положителните дейности на общинските администрации гражданите не успяват да научат. Жалко е също, че самите администратори не осъзнават необходимостта от подобен „глас“, който да дава информация по инициатива на общината, а не при поискване от журналиста. В дългогодишната ми практика

случаите, когато медиите са търсени по инициатива на общината, са малко

Обикновено ни съобщават за посещение на високопоставен чиновник или партиен лидер, т.е. продължава да се държи на протокола.

Изключение от тази практика е работата на общините Стара Загора и Казанлък, където местната администрация създаде свой отдел за връзки с обществеността. Амбицията на колегите, които работят там, е да информират чрез медиите обществеността за работата на администрацията. Те използват познатите методи - ежеседмична пресконференция на кмета, който лично информира за работата на екипа си. Практика на Старозагорската община е да организира тематични пресконференции, на които се канят ръководители или екипи, които работят по проблема. Наред с кмета на общината присъстват и хората, които конкретно отговарят по дадената тема. Например, когато започна реконструкцията на старозагорското ларго, периодично журналистите бяха информирани за работата, за изхарчените средства, за етапите на строителството. Накрая първи те бяха поканени преди официалното откриване да минат по новата улица заедно с хората, които отговаряха за ремонта.

Старозагорският пресцентър въведе и някои

нетрадиционни начини да информира
чрез медиите обществеността. Първият опит беше при

газификацията на Стара Загора. С помощта на медийните специалисти на Американската агенция за международно развитие тази кампания бе широко огласена, като се използваша и различни групи граждани - родители, ученици и деца от детските градини, тъй като синьото гориво „тръгна“ най-напред в детски и учебни заведения. Специално за случая младежи от клуб „Дебати“ подготвиха дискусия по темата и публично я представиха пред обществеността. Бяха подготвени и разпространени много брошури, диплянки и прессъобщения по дискутирания проблем.

Сега пресцентърът на общината активно се включи в дискусията по приватизацията на „Халите“ - един от най-големите общински обекти, предизвикал поляризация както в обществото, така и в медиите. Преди заседанието на общинския съвет, което ще реши съдбата на „Халите“, пресцентърът организира обществено допитване. В него бяха включени широко и медиите - регионални издания, радио и телевизия.

Не мога да не засегна и един проблем, който журналистите от Стара Загора отдавна поставят:

изграждането на медиен център

След като бе реституирана сградата на Клуба на журналиста, градът не разполага с подходящо място за пресконференции и срещи с представителите на медиите. В сградата на общината има две зали, които се ползват от администрацията и нейните поделения. При всички останали случаи журналистите, а пък и тези, които искат да информират, няма къде да се съберат на подходящо място - обикновено се приютяваме в някое кафене. Кметът проф. Яблански разбра належащата необходимост от зала за пресконференции и пое ангажимента да осигури помещение като чрез спонсори то се оборудва с необходимата техника. За съжаление тази негова идея, която той публично огласи и покани журналистическата колегия на място да обсъди нейното осъществяване, няма да бъде реализирана. Доколкото разбираме, поне докато е кмет, тъй като областната управа не разрешавала да се ползва набелязаното помещение за тази цел.

Областната администрация като най-новата за региона държавна структура, също има нужда от утвърждаване като орган на изпълнителната власт. Още със структурирането на администрацията бе създаден отделът „Връзки с обществеността“. Все още - няколко месеца от началото, неговите функции са в зародиш.

Няма изграден стил за работа с медиите

Досега не е уточнено кога журналистите ще получава информация за работата на администрацията по текущите проблеми. След пресконференцията, на която бяха представени областният и заместник-областните управители, няколко пъти журналистите искаха имената и телефоните на служителите в администрацията, за да ги търсят при необходимост. Това по принцип не може да бъде секретна информация, но така и никой от колегите не я е получил. Нямаме обяснение и защо не ни се предоставя, тъй като това би било от взаимен интерес. На практика от областната администрация не можем да получаваме (все още) текуща информация по важни за обществото проблеми - например неотдавна поискахме справка колко хлябно зърно е ожънато в Старозагорска област. Отговорът беше, че „такава информация не се събира при нас“.

Все още пресцентърът няма практиката да подготвя прессъобщения и да ги предоставя на журналистите и медиите за публикация и излъчване. Разбира се, още е пожелание да получим и по-обобщена информация и справки по различни проблеми като здравеопазване, планове и пр.

Още един въпрос с пряко отношение към достъпа до информация на гражданите. В Стара Загора, а и на други места, кореспондентът на БТА стана кореспондент и на БНТ. Така двете държавни медии ползват един и същи източник на информация. И това, което чуваме по телевизията, после четем по БТА. Вероятно така се пестят и за двете институции пари. Но данъкоплатецът, който издържа тези медии, би искал да чуе и види различни гледни точки. По този начин

не се ли централизира информацията

Като пестим пари, не пестим ли и информация за тези институции, които обществото трябва да контролира. Тук дори не става дума за лоялността на журналиста, който и да е той. Защото двете медии имат различен подход на отразяване на събитията, а това не винаги е по силите и възможностите на един и същи журналист. Мисля, че по това трябва да помислят тези, които пестят от парите на същия този данъкоплатец, който плаща, за да получава информация и да издържа медиите.

По законопроекта за достъп до обществената информация. Според мен - най-съществената му задача е да определи точните

граница на онази информация, до която не може да има достъп. Защото само така се изяснява

коя е територията за свободен достъп

Проектозаконът обаче не уточнява това и не си прави труда да описва изрични забрани. В чл. 7, ал. 1 се казва, че не се допускат ограничения на правото на достъп до обществена информация, освен когато тя е представява гържавна или служебна тайна и в други случаи, предвидени със закон. Това забележително изречение, съвместило в себе си тезата и антитезата, звучи така: този закон не допуска ограничения освен ограниченията, предвидени в други закони. Кое то означава, че обезсмисля собственото си съществуване, защото може да бъде ограничаван от всеки следващ закон.

Законопроектът е изпълнен с толкова обтекаеми понятия, че поражда повече въпросите отколкото преди създаването му. И ако бъде приет в този му вид, ще е необходим специален наръчник, който да дообяснява какво иска да каже точно този или онзи член и алинея. Подобни закони трябва да назовават конкретни документи и събития, до които всеки гражданин има право на достъп. Защото те се творят не за журналисти и администратори, а за гражданите.

РЕГИОНАЛНАТА И МЕСТНА ИНФОРМАЦИЯ СА ЛУКС ЗА МАЛКИТЕ ОБЩИНИ

**Местни радиопредавания липсват,
кабелните телевизии
нямат собствен
информационен канал**

Радослав РАЧЕВ

*кмет на община Борово,
Русенска област*

Като представител на община, членуваща в Асоциацията на дунавските общини (АДО) работя за нейните приоритети. Един от тях е членовете ѝ да бъдат информирани за дейността на Асоциацията. За целта се издава списание „Древният път“, в. „Отворено писмо“, бюлетини. Използват се и оперативни съобщения по пощата и факса. Въпреки това тази информацията е недостатъчна и често ненавременна.

Считам, че всяка община трябва да ползва електронна поща, да има изграден информационен център. По-големите общини отчасти вече го постигат, но по-малките не са в състояние да си позволят този „люкс“. И ако имат налична електронна техника, тя не се използва рационално. Необходимо е такива общини - сред тях и Борово - да се подпомогнат финансово за изграждане на съвременна система за получаване на навременна информация чрез електронно комуникиране.

Днес населението в малките общини получава информация чрез националните радио и телевизия, но тя не ги задоволява напълно, поради липсата на регионална и местна информация. Ниските доходи не дават възможност за абонамент - често са случаите, когато няколко домакинства се обединяват, за да се абонират за един вестник. Поради стагнацията журналистите рядко посещават отдалечени места, а кореспонденти няма. По същите причини не се излъчват местни радиопредавания. Кабелните телевизии най-често нямат собствен информационен канал, а ако имат, не е на необходимото равнище.

В областта на местното самоуправление до 1989 г., ако се проведеше едно мероприятие, то се отчиташе на различни форуми и населението биваше преинформирано. Сега е обратното - за множество мероприятия не знае, защото липсват форми за информиране. Този проблем остава на дневен ред като нерешим, особено за малките общини.

ИНФОРМАЦИЯ ЗА ИНФОРМАЦИЯТА, ИЛИ СТРАТЕГИЯТА НА КЪСИЯ ПЪТ

**Достъпът до информация
за всеки човек
трябва да е прост, всекидневен
и без напрежение**

Димитър ЛИПОВАНСКИ
сдружение „Европейски
пространства 21“, Русе

Прескачам всеизвестния субективен фактор - чиновникът, който смята че той определя какво и колко да се казва; или мнителният PR, на когото е сведено каква информация да предостави на журналистите, но той решава, че не са му симпатични и затова не им я казва цялата. Предпочитам да мисля за задръжките в самите нас, за нашето незнание, за липсата на правила, които, според мен, са големите препятствия пред информираността ни.

Например: ИНФОРМАЦИЯТА Е В НАЛИЧНОСТ. Никой не ѝ пречи да достигне до потребителя, освен едно - няма път, а може би и транспортни средства. Никой не посяга към информацията, защото не знае, че я има, не знае къде е, не знае как, а може би и трите заедно. Имам предвид гражданите, защото се предполага, че хората, чиято професия е да работят с информация, би трябвало да са си създали методика за търсене и достъп до информация. Друг е въпросът на

каква цена! Ето защо, едно от основните неща, които приоритетно трябва да добиват публичност сред широкото гражданство, е информация за информацията. Система,

прости правила как да се оправяш в бездната от информация

как да намираш това, което ти трябва. Гуг, пътеводител - почти като на галактическия стопанджия.

Един от основните филтри в информационното ни всекидневие е собственото (ни) или на съгражданите ни, незнание. Друг момент е мотивацията на лицето, поускало достъп до информация. Голямата част от обикновените хора са несигурни, без самочувствие, когато тръгват да научат нещо, въпреки, че дълбоко в себе си са убедени, че имат право да знаят. Но ги гони страхотно притеснение - „Аз ли съм човекът (кой съм аз), че да ми кажат нужното“. „Не познавам никого, не знам къде да отида, няма да ми кажат“ - все причини, които или отказват гражданинът X от търсенето, или го правят реална и лесна жертва в ръцете на отраканите чиновници.

Горните състояния на духа на обикновения човечец за мен са своеобразен ЛИЧЕН ПЪРВИЧЕН ФИЛТЪР, мембрана, стоящи пред „акта на поискването“.

Другият сюжет е от живота на професионалистите. Той отново е свързан с пътя на информацията, или по-скоро потвърждава липсата на път и правила, или

неяснотата кой път е най-бърз, прав и правилен

Ежедневна ситуация : катастрофа.

Репортер звъни на дежурен по КАТ: „Моля, дайте информация“.

Дежурен по КАТ: „Няма сведение при нас за катастрофа“.

Репортер или прекият му шеф звъни на Говорителя на управлението.

Говорителят отказва: „Няма официална информация, ще ви се обадим“.

Шефът на медиата звъни на шефа на КАТ (може и да са познати) - Шефът на КАТ не знае (и това е естествено, защото не му е работа), но не може да откаже на шефа на медиата, защото му е задължен („Там, през зимата помниш ли...“) и обещава да провери. Казва: „Обади се по-късно“.

Шефът на медиата се обажда по-късно и шефът на КАТ казва: „Да

бе, има нещо, ама не запомних всичко, нека твоят човек (репортера) се обади на моя човек (дежурен по КАТ), аз наредих“.

Репортерът отново звъни на дежурния по КАТ, който казва: „А, това ли, ей сега ми казаха - има 2 убити и движението е отцепено. И да ме поздравяваш по радиото“.

Междувременно са минали 1,2,3 часа и 4-5-6 души са се занимавали не с това, с което трябва. Защото няма правила. И като приемат Закона, пак не знам гали ще работи някакъв механизъм. Защото ще има правила, но колко време ще е нужно за да се обучат хора, които да работят с тези правила...

Ние от „Европейски пространства 21“ много си мислим за липсата на път, система, гуд, пътеводител. За възможността както си се научил от упътването на телевизора да настроиш каналите му, с подобно упътване да се научиш откъде и как да се сдобиваш с нужната ти информация.

Не знам гали идеите, върху които разсъждаваме се вписват в понятието стратегии или по-скоро ще са експерименти, но какво е една стратегия, ако не бъде проверена в практиката чрез експеримент!?

Основният въпрос, който си задаваме е: как всичко, което се случва по етажите на местните власти (общинска и областна) в смисъла на решения, факти, намерения може да достига до русенеца и до жителя на Русенска област. Или по-точно: как уважаемите ни СЪ-жители могат да разберат какво се е случило и къде могат да научат подробности!? Какво е то това: еднакво достъпно за всички, с прости правила, евтино, надеждно, което

да интегрира равноправно първична информация

от:

- Общината към русенци;
- Областта към русенци и живущите в региона;
- жителите към Общинската и Областната управи;
- всеки към всички.

Как хората от Сливо поле биха научавали всеки ден какво се случва и как живеят хората от Бяла, Борово и Две могили и какви решения са вземали тамошните местни власти!? Защото сега, ако изобщо научават нещо, то е събитийно и с посредничеството на русенските медици, които (и е естествено) не винаги имат време и място за тяхната информация, просто защото са русенски.

- **НЯМА ПРЯК ПЪТ.**
- **ПЪТЯТ НА ИНФОРМАЦИЯТА ЗА НАС Е СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ.**
- **СТРАТЕГИЯТА НА КЪСИЯ ПЪТ ПОДОБРЯВА ПРЕДЛАГАНЕТО НА ИНФОРМАЦИЯ.**

Ние мислим, че такова пространство - на късия път - съществува и то е ВИРТУАЛНО. И не трябва да гледаме на това с ужас. Разбира се, ние не мислим да научим бабите и дяговците от селата как да влизат в Интернет и да търсят уеб страницата на Русе чрез кюмбетата си, но сме уверени, че комбинацията от съвременни компютърни, информационни и комуникационни технологии дават прости, евтини и надеждни решения и използването на най-подходящите елементи от тях могат да срещнат в публичното пространство по най-краткия път, равнопоставено, отправено от всеки до всички.

За нас е ясно, че е време (сега, в днешното днес) да приемем спокойно, че да информираш, вече не означава (само) да пишеш и изпращаш писма (съответно да четеш такива), да се обаждаш по телефона и да издаваш брошури с нормативни актове и решения. Съответно, да търсиш всичките тези неща, за да си информиран.

За сдружение „Европейски пространства 21“

интеграция на информацията означава да „внедрим“ човека в нея

защото той я създава, а парадоксално остава след това отвън, чужейки се смутено откъде всъщност се е взело всичко това. Ние искаме да работим за това достъпът до информация за обикновения човек да е прост и всекидневен и ако може без напрежение от срещата с непознатото и трудното.

„Европейски пространства 21“ работи върху такъв проект, с който се надяваме да експериментираме една публична регионална информационна система, която да даде възможност за (отново!) публичен многопосочен обмен на информация за информацията и това да е положителен пример за сътрудничеството между неправителствени организации, обществени и частни медии и местните власти.

ИЗ СТЕНОГРАМИТЕ ОТ РАБОТНИТЕ СРЕЩИ

Враца, 9 ноември 1998 година

Васил Ганов, главен юрисконсулт на Община Враца:

Недопустимо е получаването на цялата информация, още повече, че за някои случаи дадено лице може да се сдобие с нея само чрез изрично съдебно удостоверение. Само тогава сме задължени да предоставим исканата информация. Нужна е и по-подробна регламентация на самия начин на предоставяне и получаване на информацията, за да вземем съответните административно-наказателни мерки за нарушаване на тази процедура. Заради възможното изопачаване на информацията. В много случаи до гражданите достига информация, която - меко казано - не отговаря на истината. Така че механизмът за предоставяне трябва да е регламентиран и след това да се търси отговорност от съответния служител, който също може да изопачи информация.

Определени граждани например нямат право на информация по преписки, свързани със самите тях. Те също трябва да имат

удоверения от съда. Да не говорим за трети лица или журналисти - за тях такава информация би трябвало да бъде недостъпна. Имам предвид данните от отдел ЕСГРАОН, данни от данъчната служба - това е лична информация, до която според мен не трябва да има свободен достъп.

Емил Чернев, Център на неправителствените организации:

Би трябвало да се изясни публичната част от стопанската информация. Ако притежавам, например, акции и искам да ги продам или искам да купя - какво следва да знам за дадено предприятие и какво не мога да знам. Миналата година, докато правихме регионално изследване на икономиката, потърсих годишния счетоводен баланс на едно предприятие. Путах главната счетоводителка къде е публикуван и получавам отказ - било фирмена тайна. Годишният счетоводен баланс е публичен. Аз мога да направя подобно подробно изследване на който и да е район от света, стига да имам добра библиотека и компютър, но в България е невъзможно.

Мария Молешка, Инфо Еко клуб:

Все пак аз се интересувам как може да се получи информация от общинските органи. Защото попитам ли колко са зелените площи и те ми дават невярна цифра - излиза, че са много повече от нужното. И общинските администратори не могат да боравят без тази цифра. Когато решават една градинка дали да бъде сервиз, те трябва да са наясно дали тези зелени площи са достатъчни за Враца. Как работят без тази информация?

Стоян Петков, говорител на РДВР:

Врачанското РДВР е единственото с уеб-страница в България. Там се публикува всекидневно бюлетина на извършените за деното престъпления. Отделно сме издали брошура за правата на гражданите, телефони за съдействие.

Габрово, 18 ноември 1998 година

***Евелина Пенкова, „Връзки с обществеността“,
Община Габрово:***

Аз съм журналист и в габровска медия. От една страна съм в общинската администрация, от друга - в габровската

журналистическа гилдия. Стремя се колегите да не ме приемат като „човекът-сито“ и всяка информация да подавам навреме и точно, но и не мога да се похваля, че изцяло съм спечелила доверието на общинската администрация. Това е неудобството да съвместяваш две длъжности.

В София и в Стара Загора журналистите задължително уведомяват пресаташето, ако искат среща с шефа на строителството, примерно. Това в Габрово не е въведено и няма да се въведе, защото веднага ще ме обвинят в цензура.

Александър Кашъмов, координатор „Правни проекти“, ПДИ:

Въпросът беше дали информационният център ще обслужва цялостно правото на информация на хората, което означава не само информация за услуги, а информация за всичко интересуващо ги.

Цветан Нанов, секретар на Община Габрово:

Хората могат да се интересуват и от програмата на кинозалоните. Няма да има такава информация. Предвиждаме да има база данни не само за общинските услуги, но не и на този етап.

Преди месец-два направихме съществено изменение на Правилника за работа на Общинския съвет. Изрично дадохме право на представители на НПО да участват в заседанията на постоянните комисии, без това да е било забранено. Дадохме право и на всеки гражданин, в първия половин час от заседанието на Общинския съвет, да постави определен проблем или да поиска конкретна информация. Протоколите също са открити, всеки би могъл да ги ползва. Но за съжаление българинът още не иска да се самоуправлява.

Петър Симеонов, в. „Труд“, координатор на ПДИ:

Необходимо ли е гражданинът задължително да аргументира законов интерес за получаването на информация?

Николай Николов, говорител на РДВР:

Който дава информация е достатъчно компетентен да прецени налага ли се обосновка.

Гергана Жулева, председател на ПДИ:

Според отговорите на юристите и журналистите в проучването,

за което вече споменах, че направихме, търсещият информация трябва да обоснове интереса си. Това обаче противоречи на всички международни стандарти, защото се засяга основния принцип, че всеки има право на информация, която не е държавна, лична и служебна тайна.

Николай Николов:

Да, но не могат днес да гойдат 30 000 души и аз да се занимавам само с тях.

Александър Кашъмов:

А как ще определите на кои от тях да отговорите, макар да съм убеден, че 30 000 човека едва ли ще гойдат?

Николай Николов:

В зависимост от обосновката. Дали става нужда за нещо наистина спешно.

Александър Кашъмов:

Не съм съгласен властта да преценява доколко е сериозен или спешен интереса ми.

Иван Ненов, председател на Общински съвет:

Сред нас са представители на Програма Достъп до информация. А не на Достъп на журналисти до информация. А повече говорихме имат ли право журналистите до достъп до информация или нямат. Дайте да видим как се ползва тази информация. Имат ли право журналистите да дезинформират? След последното ни заседание местен вестник публикува следното: „Общинският съвет взе решение да освободи от такса смет (това беше едно предложение) нежилищните имоти.“ Едно много конфликтен момент, който касаеше едно 1 000 граждани. А такова решение не беше взето, т.е. публикацията бе написана на база предложение, внесено в Общинския съвет. Най-малкото би трябвало авторът на информацията да излезе с опровержение. Въпросът е важен: кой трябва да опровергае нещо, което не е вярно? Дали Общинският съвет да следи вестниците и да дава изявления, че видите ли някой е написал нещо невярно, или този, който е имал достъп до предложението и след това не е счел за необходимо да види какво е

точно решението? Когато говорим за информация и правото на журналистите, следва да се знае, че лично аз съм апелирал журналистите да бъдат активни. Т.е. те да не са хора, консумиращи информация. Кажете ми журналист или група журналисти да са си поставили в България някаква гражданска цел и да участват активно в решаването на един проблем, бил той на държавно или на местно равнище? ПДИ - да. Но като фондация.

Хайде, да не се лъжем - местните вестници са по-добри. В един централен вестник публикациите не са ли поне в 50 на сто тенденциозни, неверни? Да ви кажа като гражданин, като чета централен вестник ми иде често пъти да се откажа от държавата си. Преди два дни преминах от Ботевград до Видин. И се ужасих от състоянието на държавата. То не е от вчера. То не е от 10 години. То е заложено в липсата ни на държавническа политика за развитието на страната. В този район ми дадох пример с един французин. Отивайки към Видин той се поинтересувал да не би съседите ни като воюват и ние да сме потърпевши. Но като минал и през Югославия се хванал за главата. Там, казал, е като в Европа, а воюват, а вие сте като след война. Да сте прочели в някой вестник за това?

Стара Загора, 16 декември 1998 година

Евгений Желязков, секретар на Община Стара Загора:

Ще изразя едно становище, което предполагам, ще приемете в кръга на шегата. Много е информация е равносилна на малко информация. В информационния океан човек трудно се ориентира. След 1989 г. от едно информационно затъмнение влязохме в информационен океан и хората си останаха също толкова информирани. Това е лично мнение, с което не ангажирам общинската администрация. Иначе никой в Община Стара Загора няма да ви откаже информация. Затова и имам идея в новооткрития Център за услуги на гражданите да намери място и офицерът по превенцията от РДВР. Това би улеснило и нейната работа.

Д-р Богдана Димитрова, председател на Общинския съвет:

При нас сесията са открити, но и това не гарантира пълната информираност, която гражданинът би следвало да има. Правим и

пресконференции, но и това не е достатъчно. Липсва ни общински вестник или информационен бюлетин. При нас бе ликвидирана издателска къща и ние решихме да субсидираме такъв бюлетин или вестник, в който информацията да излиза в пълния си вид, включително и какви въпроси са задавани на кмета и какво той е отговорил.

На един семинар в САЩ през 1996 г. ми хареса формата „обществени слушания“, в които гражданите се канят от местните органи на властта да си споделят проблемите. Направихме го два пъти в Ст. Загора, но гражданите, които гождоха, но поставиха частни проблеми, нерешени на други административни нива. Чух, че колежата ми от Хасково е решил в рамките на един час в сесиите да даде думата на гражданите, които желаят да се изкажат. Това е обратна информация. Не искам да правя оценки, но ми се струва, че и Общинският съвет, и общинската администрация сме длъжници по отношение на информацията.

Диана Искрева, директор на „Земя завинаги“:

Миналата година участвах в един проект на НПО в София. Беше международен, изследваше реалния достъп до информация за околната среда. Искаше се информация от 9 европейски страни едновременно. В България 52 процента от въпросите получиха някакъв отговор. Естонците получиха 85 процента отговори. Отговорите, които получихме от местните власти бяха най-зле. Обясняваме си го с това, че местната власт няма достатъчно комуникативни средства. Но това зависи и от волята на служителя да отговори, защото в България няма закон, който да указва как гражданинът трябва да получава информацията и каква процедура се следва. Някои структури не отговарят, защото нямат възможност, други смятат, че изобщо не са задължени.

Д-р Богдана Димитрова:

Смятате ли, че имате отказ, защото компетентният орган просто не я притежава?

Диана Искрева:

Никой не ни каза, че няма да ни даде информация. Условието бе кореспонденцията да бъде писмена. Но 48 или 49 процента от нашите

запитвания изобщо не получиха отговор. Министерството на финансите каза: „Какво значи НСО“? Като разбраха какво е, решиха да не ни отговарят. Казаха, че препращат въпросите към данъчните служби. Те също попитаха какво е НСО и също не отговориха. А въпросът беше в тяхната компетенция.

Гергана Жулева, председател на ПДИ:

Единственият закон, който урежда задължението да се предоставя информация е този за околната среда. Задължени са да дават информация по чл.8.

Диана Искрева:

Аз имам куче. Къде имам право, според коя наредба, да си разхождам кучето? Общината не отговори. А задаваме въпроса на общински служител, пряко ангажиран с проблема. Питайме и кмета за качеството на питейната вода в Ст. Загора - не намери време да ни отговори. Има и структури, които дават един и същи отговор на всякакви въпроси. Питай примерно ВиК за качеството на водата, за

режима на водата, отговорът е един и същ - някаква статистика. Не навсякъде, обаче, е така. От някои малко населени места получихме подробни отговори.

Валентин Господинов, „Връзки с обществеността“, РДВР Хасково:

Средствата за комуникация при нас са смешни. За да се свържа със Ст. Загора аз използвам личния си автомобил. Автобусът между Хасково и Димитровград е 20 мин., а за телефон се чака два часа. Възможностите ни са силно ограничени, за да можем да работим. Освен това, хората мислят, че с вълшебна пръчица можем да премахнем всичко негативно. Ние работим по НПК и не можем да се занимаваме с граждански и правни норми. Всички отрицателни явления се приписват на нас. Хората, които ни съдействаха и сътрудничеха бяха наречени с какви ли не имена.

Олег Филев, „Връзки с обществеността“, Община Хасково:

Бих определил проблема с мисълта на Чомски как хората могат да знаят толкова много при наличието на толкова малко информация и как хората могат да знаят толкова малко при наличието на толкова много информация. Много важно е как се използва информацията в

обществото. Информираността на гражданите може да бъде обхваната в един морален кодекс, не в закон. След като един кмет е избран мажоритарно, той е длъжен да информира гражданите за това какво работи, какви решения взема и т.н. По отношение на личните данни е важно как се лансира информацията. В последните два месеца за работата на кмета бяха лансирани 6 лъжи. Едната от тях гласеше, че общината фалирала, другите говореха за предстоящи протести, а такива нямаше. Проблемът не е в липсата на информация, а в нейното неправилно използване. И един морален кодекс би могъл да бъде по-ефективен от един закон, защото знаем как се тълкуват законите.

Фани Давидова, координатор „Правни проекти“, ПДИ:

Всеки ред е по-добър от хаоса. Един закон би определил процедурите и би дал свободата на достъп на всички граждани.

Петър Драгиев, общински съветник, журналист:

Нещата едва ли биха потръгнали по линия на моралните кодекси. Не само защото обществото става по-прагматично като цяло, но и защото и предметът на нашия разговор не се удовлетворява от търсенето на решения в подобна посока.

Петя Кефалова, „Връзки с обществеността“, Община Казанлък:

Да даваш информация като имиджмейкър означава да си дипломат. А като „Връзки с обществеността“ - да правиш стотици компромиси. Аз съм била от другата страна на бариерата и правя всичко възможно за максимален достъп. Както журналистът си защитава медиата, така и ние правим същото. Как дават информация в Пентагона? Подготвят се половин ден за пресконференция. Въпросите, които постъпват, пристигат писмено. Първи задават въпросите си доайените-журналисти. Ако въпросът не е пристигнал в писмен вид, водещият отговаря, че отговор ще се получи например след обяд. Аз имах случай с една лекарска фондация по повод гарение, пристигнало в общината. От фондацията казаха: „Да, ще дадем пресконференция, ако съберете въпросите писмено два дни преди това“. Нашите журналисти биха се разсърдили.

Ваня Бухчева, „Адаптация - 21“:

Ние работехме върху проект, който целеше улесняване на

проблемите на безработицата. Искахме да работим с жени, тъй като процентът на безработицата сред тях е много голям в нашия регион. Не само ни беше отказана информация, но и един месец бяхме размотавани от бившата директорка на Бюро по труда. И буквално дни преди да подадем проекта, Бюро по труда ни уведоми, че не възразява да се осъществи такъв проект. Обяснихме, че не се явяваме конкуренти и предоставихме цялата информация на госпожата.

Диана Искрева:

Ефективното предоставяне на информация струва много пари, защото например правителството на Германия отказа да подпише тази конвенция за достъп само до екологична информация, по чисто икономически причини - в момента нямали бюджет за това. А нашата министърка смело подписа. Т.е. ние имитирахме приближаване до Европа, но нищо не направихме да се приближим. По отношение на заплащането: последното нещо, за което аз запитах, бе какво е населението на Ст. Загора и никой не знаеше. После получих две различни цифри - тази от информационния център и на статистиката. А първата реакция на статистиката бе, че трябва да платя. А аз не искам тази информация за някаква материална облага. Ако беше така, щях да питам какво е населението на възраст между 14 и 16 години, защото примерно искам да пласирам някакъв продукт. Но броят на населението трябва да се предоставя като информация на всички, без пари.

Разград, 26 януари 1999 година

Георги Милков, БСЧСИГП, ЦНПО:

Бих искал да разбера дали гражданите на Разград могат да получат друга информация, освен тази, която общината им предоставя в луксозни издания. И дали гражданите знаят, че има стратегически план, който е приет от общината и който е направен, за да се развива тази община и гражданите трябва да участват в неговото осъществяване, а аз твърдя, че това не е така. Примерно аз не мога да получа този стратегически план, той се дава само срещу подпис на общински съветник.

Петър Петров, главен специалист „ОИО“:

При нас има радиовъзел, който обхваща всички селища и

периодически информираме за значимите събития в общината. Мен ме вълнува доколко информацията е обективна, защото някои от медиите, например в. „Експрес 7“ дава информация, която не е реална. Гражданите идват при мен и аз трябва да им кажа, че това не е вярно. Питам главния редактор на вестника, а той отказва да ми даде отговор откъде е взел тази информация, която трябва да получи от мен. Става дума за зоопарка, за едни заболели животни, за които пишат, че били разфасовани. Журналистът следва да е абсолютно сигурен, че тази информация е реална.

Александър Кашъмов, координатор „Правни проекти“, ПДИ:

Тук се смесват два различни въпроса. По въпроса за истинността на информацията - колкото повече има откритост, толкова по-малка е вероятността да излиза невярна информация. Ако се дава информация често и на всеки, тогава изкривяванията ще са минимални. Но дори когато бъде изкривена информацията, тя много лесно би могла да бъде опровергана. Ако не се дава информация, стойността на неистината

ще е много по-голяма. По въпроса за източника има едно принципно положение (тук не става въпрос за случая с животните) - медиите имат право да не казват откъде са получили информацията си. Това право произтича от Европейската конвенция по правата на човека, по която България е страна. Това не е изрично записано в самата конвенция, но е част от практиката на Европейския съд по правата на човека в Страсбург. Това е предприето, защото често мнението на медиите е в противовес с мнението на управляващите и издаването на информаторите дава възможност да се пресичат каналите на медиите, което ще намали потока от информация и ще се отрази върху качеството на дебата. Например проблем, свързан с корупцията, няма да може да бъде обсъден, защото властта ще знае кой е информатора и него няма да го има на другия ден.

Георги Милков:

Този проблем ще е актуален докато има власти, докато има граждански организации. Работата на гражданските организации е да критикуват властта, а вашата работа като представители на местните власти е да защитавате парите, които харчите благодарение на нас. Така че вие можете да бъдете доволни, но гражданските организации ще продължат да ви критикуват, и вие нищо не можете да направите, освен да се стремите да си вършите по-добре работата.

Александър Кашъмов:

В демократичните държави идеята за свободата на изразяване и информация е следната: всеки един гражданин е съдия. Пред него се разиграва един дебат, в който всяка от двете страни си излага своите доказателства. А той има право да отсъди за себе си кой е правият. За да може това положение да го има, трябва да чуете това, което го има като информация, вие да направите своите заключения. Именно възможността за всеки да каже това, което знае и мисли, дава възможността на гражданина да оформи своето заключение по въпроса. Вие с основание ще ми кажете, че ако никоя медия не приеме вашия отговор, в случая с документите, които представяте, тогава не сте в равнопоставено положение. Това е така, но тук въпросът е такъв. Първо, медиите имат задължението да дават право на отговор - някой, който е засегнат да даде коментар, доказателства и т.н. Това става в медията, която е дала първоначалната информация. В редица случаи това все пак

не става и е малко трудно да ги задължите да го направят, въпреки че има държави, в които това е практика. Но има и друг механизъм, при наличието на плурализъм, винаги ще се намери кой да излъчи тази информация и това дава възможността да се чуят всички становища. Обективни критерии за истинност не може да има в едно общество.

Иван Димитров, председател на КНСБ, Разград:

Трябва някой да има задължение да получи информация. Ние тук говорим за даване, но е важно задължението за получаване на информация, защото някои не искат да получат.

Александър Кашъмов:

Когато говорим за достъп до информация, проблемът неистинна информация не може да съществува. Защото, ако става дума за информация, която е под формата на документи, единствената възможност за неистинност е документът да е подправен. В останалите случаи тази информация отразява това, което държавният орган е направил или не е направил. Ако Министерството на околната среда откаже някаква информация, защото тя не съществува, тогава документът чрез който той отказва информацията удостоверява, че то не си е свършило работата по правомощията си и това трябва да бъде огласено. Това законодателство създава тези задължения. Между другото Законът за опазване на околната среда и сега създава ясно и детайлно задължение за предоставяне на информация от страна на всички органи, които се занимават с опазване на околната среда, включително и общината. Има възможност за обжалване по административен и съдебен ред, има една категория информация, която в рамките на две седмици трябва да бъде дадена. Това е една сравнително добра уредба. Но когато говорим за достъп до документ, проблемът неистинност не може да съществува. Правото на информация е задължително условие за правото на коментар. Не можем да изразим мнение по нещо, което го нямаме.

Радослав Райчев, говорител на община Разград:

Става въпрос за информация, която трябва да дадем на журналисти, НПО или да правим опровержение на невярна информация във вестниците. Това са две различни работи. А във вестниците ни оклеветяват. Разбрахте играта с „Екин 7“. Аз им казах открито, че ще

използвам вестника им за опровержение и тогава след пет-шест броя на последна страница ни дадоха място за опровержение. Трябва да има почтеност.

Иван Найденов, РС „Жилищна правда“:

Диалогът на статии и опровержения е въпрос за компетентност. Аз, например, давам информация за сеитбата, след това излиза опровержение, после аз също давам опровержение. Жертва може да бъде този, който пише, но хубаво е да напишеш, а не да споменеш. Идва при мен един журналист, щял да ходи на конференция, трябвало му информация за тютюна, казвам му каквото трябва, а той излиза със заглавие „Тютюнците - бомба със закъснител“. Дадох опровержение, но то бе отпечатано с едни гребни буквички, едва се четеше.

Ганка Славова, председател на екоklub „Зелена планета“:

Във връзка с въпроса за средствата за екологичното възпитание, аз се сблъсках със заместник-кмета. Питайх съществува ли фонд за опазване на околната среда и за какво се използват тези средства. Нас ни интересуваше може ли да използваме средства от този фонд за закупуване на апаратура за лаборатория. Казаха ми, че такива средства няма. После се оказа, че такива средства са били дадени за екокупон. Следващият въпрос е свързан с достоверността и компетентността на информацията. Става дума за миризмата от Персей ойл. Половин година тази миризма тормозеше населението, а в „Експ 7“ излезе статия, че тази миризма не е вредна. Но специалистите не смятат така.

Кина Дякова, секретар на Община Разград:

Нека като „подсъдими“ да отговорим. В Община Разград е направено всичко възможно достъпът до информация да бъде такъв, какъвто го желаят гражданите. Не приемам определението на Георги Милков, че гражданските организации се създават, за да подпират властта. Те се създават да взаимодействат с нея.

Аз лично не съм информирана от кмета за откази от информация. И не съм получила от Георги Милков писмено запитване по проблемите, които той е поставил във вестника. Ако беше поставил въпросите си директно към нас - щеше да получи отговор. А сега - за фонд „Екология“.

Значи вие не сте присъствали на сесиите, когато се приема бюджета на общината. Има таблица, в която се изписва точно за какво се използват средствата по фондовете. Фонд „Екология“ се приема на сесия, той е бюджетно субсидиран. Всички знаят за какво са използвани тези средства и смешно твърдението, че са отишли за екокупон. Три години в Разград по програмата за организиране на свободното време на гражданите и учениците една от задачите е във ваканционните дни да се създадат условия за осмисляне на свободното време на младите хора. Едно от направленията е да се създаде възможност за упражняване на труд в зависимост от възрастовите особености като предлагаме съответен тип работа - едни почистват градинките, други почистват парка, трети берат билки, четвърти се договарят с кооперациите за бране на плодове и т.н. Един от елементите на тази трудова програма е изключително ценен и от родители, и от ученици - да удовлетвори желанията им, защото не можем да предоставим работа на всички, които желаят. Но за този елемент са нужни средства. Те не се предвиждат по никоя от бюджетните програми, защото дори и в образованието средствата са точно определени. Ние трябва и да плащаме този труд, децата трябва да знаят, че са изработили тези пари. Една от възможностите е този фонд „Екология“ и в бюджета на общината е записано точно това. Този фонд си има управителен съвет, който одобрява и е записано, че два милиона ще бъдат заделени точно за децата, които ще работят за почистването на тревните площи.

По въпроса за стратегическия план. Георги Милков обикновено е добре информиран човек, а сега демонстрира неточна информираност. Стратегическият план също бе предмет на обсъждане на общинска сесия. Дневният рег беше обявен. Тази програма беше разработена по линия на британския ноу-хау фонд - програма „Ренде“. Този план беше предоставен и на нашия побратимен град в Северна Ирландия. Георги Милков никога не е казал, че му е нужен. А аз и сега мога да му го предоставя.

Ганка Славова:

Можете ли да ми посочите спонсори за екологичен проект за Разград? Кой замърсява Разград? Никой няма да ви каже.

Деко Найденов, Връзки с обществеността“, РДВР:

Даването на информация е факт, но много важно е нейното използване. Самата информация се използва като бизнес. Едно е да

се предостави информация на отделен член на обществото, друго е на медиите. Имаше и въпрос за това да се дават на съд журналисти, което, за мен, не е правилно. Трябва да има свобода на словото, но на кое слово?

Александър Кашъмов:

Правото се интересува от информацията, която трябва да бъде давана - да бъде давана, информацията, която е защитена - да не бъде давана и оттук - нататък правото никому не дава привилегията да преценява как една информация се използва. Тук се поставят на везните две ценности - дали е по-добре да говорим за качествена преработка на информацията или чрез правото да дадем отговор на другия въпрос - да не даваме възможност на никой да монополизира процеса на даване на информация. Демократичният свят казва: „По-добре е да оставим медиите на свободната конкуренция, а не държавата да се намесва в тях.“

Шумен, 18 февруари 1999 година

Пламен Петков, председател на Общинския съвет:

Преди ръководителите на институциите считаха, че показател за качество на шефа е способността да организира информацията и да я пази. Дойде времето и този закон ще даде точно това, когато по-интересно е другото умение - как да ползваш информацията. И като я държиш, какво да я правиш? Това ще бъде решителната стъпка и тя ще обърне мисленето на хората във ведомствата. Конституцията не направи това. Потокът на информация ще промени стила на работа на тези ръководители. Чудя се как ще стане в чисто психологически аспект, защото знам старите кадри как работят. Преди се даваше информация само в предвидени от закона случаи, сега се обръща принципа правото на достъп да е общо. Казвам го, защото това значи, че процедурата трябва да бъде детайлизирана. Аз съм за чистата процедура. За да се избегне конфликта. Такъв ще има, ако има възможност за избор.

Като председател на Общинския съвет мога да кажа, че информация при нас няма за какво да се задържа - няма тайни в Община Шумен. По-добре гражданите да са наясно с всички проблеми. Знаете ли обаче колко е неприятно, когато няма интерес в обществеността?

Когато има проблем, аз се стремя да го изложа публично и медиите ми помагат за това. И е парадоксално, че професионалните сдружения, които са засегнати от бъдещото решение не са активни преди вземането на решението. Аз ги каня на дискусия, да има диалог искам, да им разясним нещата, те не идват. Такъв пример бе проблемът с разположението на обектите за търговия на открито в централната част на града. Направихме комисия, медиите го ддоуха, заснеха, отразиха. Никой друг не се появи. Приключи схемата, преди нова година кметът прие решение и ето, че тези сдружения започнаха да ме атакуват нещо да оправим. Те обичат да чакат, такава е психиката - да стане, пък после ще се оправяме. Това е проблем и на гражданите.

Аз съм действащ адвокат и имам трудности да получа достъп до информация, независимо от това, че винаги я искам с доказан интерес на клиента, когото защитавам. Стига се до там, че не мога да получа информация за задържано лице. Преди съществуваше задължение, когато се задържа лице в ареста да се уведомят близките или поне работодателя. Ако съм непознат и попитам за лицето едн кой си задържано ли е и с каква мярка, ще започнат да ми увъртат. Играта се играе грубо. Лично аз нямам притеснение, защото отивам на място, по телефона не става. Давам примера не за да твърдя, че в Шумен нещата са зле от гледна точка на полицията, а защото това са тактически прийоми. Защото законът не ги задължава и те го използват, за да могат да си вършат по-спокойно в първите часове своята работа. Надявам се, че това ще се промени, но не за конкретния случай. Там вероятно ще се работи по закона за НПК. Но да вземем закона за МВР. Няма регламентация можеш ли да поискаш справка, кога и къде. Да оставим адвокатите - те ще намерят начин да се справят. Но останалите, ако нямат пари за адвокат, как ще се справят? С последните промени задължението да се уведомяват близките е изтървано. И в двата закона го няма.

Снежина Христова, БНТ:

Напоследък говорителите се назначават не за да получаваме информация, а за прокарването на удобна информация. Нещо като пречка да стигнеш до равнището, до онзи, който трябва да даде информация. С това само в община Шумен не съм се сблъсквала. Ако искаш да стигнеш до кмета - няма нищо по-лесно от това, стига да го улучиш. Никога не е казал - говорете с говорителката ми. Докато 2-3

пъти правя опити с Варненска област и ме препращат към пресцентъра, а говорителят не винаги е там и не винаги може да каже онова, което ще каже областният управител. И с РДВР-та е така: назначиха си говорители, след което им казват пет-шест неща, а онзи който може повече да каже, е някъде из кабинетите.

Ивелина Дянкова, Пресцентър и връзки с обществеността, РДВР:

Работя във ведомство, което дори и да иска - не винаги е целесъобразно да подава цялата информация, с която разполага. Основен приоритет на МВР е борбата с престъпността и опазване на обществения ред, а това се постига по начини, които не винаги трябва да бъдат прогласявани. Моята основна задача като говорител е да изнасям информация до толкова, доколкото тя е полезна на гражданите да знаят какво се прави в МВР. Въпроси как това се прави няма да получават точните си отговори.

Връзките ни с медиите трябва да бъдат по-скоро в извършването на превантивната дейност - гражданите да знаят как да се предпазят и какво да стане, за да намалят престъпленията. Но тъй като тук говорим за предоставянето на информация и получих някои упреци - повтарям: не винаги мога да кажа всичко, което зная от дадената служба и това е в интерес на работата на службата. Когато журналистите правят разследване биха могли да получат само основното от нас и да се обърнат към заинтересованите за останалото.

Юрий Янакиев, „Топ ТВ“, БНТ:

Когато разполагаме с броени минути за новина нещата изглеждат по друг начин. Това време не позволява да се съобразяваме със закони, а и какъв е смисъла да публикуваме нещо, което знаят всички. Говорителите пък казват това, което би казал началника и това не върши работа на журналистите. В много сфери нямаме достъп. Например различните тълкувания на завършено предварително производство, което се разбира различно от различните следователи. Не може да се снимат и следствените арести. Кой да каже и какви са ангажиментите на чуждите дипломати към българските журналисти?

Концепцията на ПДИ звучи прекрасно наистина, но толкова много нюанси има, сложени под лопата при екстремността на работа на журналистите. Защото всички тези съобразявания много често отстъпват в името на чисто прагматичната журналистическа

конюнктура в момента и принципът не е закон за достъп до информацията, а като не те пускат през вратата - влез през прозореца. А писмените молби са последното нещо до което ще опра, защото това е пагубно за един журналист.

Светлин Пламенов, в. „Шуменска зоря“:

Половин година нямаше шеф на културата и още половин година се мъчих да се добера до информация как ще се назначи - чрез конкурс или не. Подхвана се война между шефката на общинската комисия по култура и общинската администрация и едва след 4 месеца закъснение разбрах, че е назначен такъв началник. Или друг пример - художник дарява на общината колекция малки пластики. Половин година не мога да разбера къде е отишла тази колекция, която е с голяма стойност. Според мен нещата не опират дотам има ли законови основания за укриване на информация или не, а до личностният момент. Ето г-жа Йоргова, шеф на центъра на нестопанските организации, няма щаб от 50 човека като общинската комисия по култура, но самата тя осъществява контакт с медиите. Презумпцията е аз съм всичко в моята сфера и аз ще определя на кого и колко информация да дам - нещо което за един общински и държавен служител е недопустимо.

Русе, 18 март 1999 година

Александър Кашъмов, координатор „Правни проекти“, ПДИ:

Категорично в бъдещия закон правила за разпространяване на информация не трябва да има.

Невяна Малчева, зам. кмет на Община Русе:

В никакъв случай не говоря за правила дали да се дават или не. Става въпрос за отношения, в които като се даде информация на базата на документ или изявление - те трябва точно да се цитират. А коментарът си е право на получилият информацията.

Силвия Алексиева, председател на Общинския съвет:

Продължавайки мисълта на г-жа Малчева, ще добавя, че когато журналистът е проводник или разпространител на информация, неговите функции излизат извън рамките на гражданина. Затова той трябва да има задължението да отрази коректно и точно информацията. Нека дам пример с един русенски всекидневник. Проект за решение се отразява като решение на Общинския съвет - явно журналистът не е останал до края на гласуването в залата. Въпреки, че се обадох на главния редактор, на другия ден информацията излезе във вида, за който споменах. Прецизността означава цитиране на определен текст. А каква ще бъде ползата, ако осъдим вестник „Х“, че е дал грешна информация и решението на съда ще излезе след две години? Кой има полза?

Цвета Ненова, радио „Темпо“:

Говорим за информация, която общински съветници са поускали за техни нужди, а не им е била дадена.

Силвия Алексиева:

Не може общинският съветник да отиде и да каже в момента „Искам тази папка“ - той няма право да вземе папката. Такива случаи на отказ има, защото тази папка не може веднага да се извади. Това трябва да стане чрез канцеларията. Ако някой е искал някъде нещо, аз не мога да нося тази отговорност. По Закона за местното самоуправление по принцип общинският съветник има право на всякаква информация. Но да бъдем точни - той има право, ако информацията не

касае счетоводни операции. Ако касае пера по изпълнение на бюджета - да, но иначе контролният орган е Сметната палата. Както и проблемите около цените - искаха персонално актове да проверяват, а общинските съветници не са контролен орган. Ние създадохме временна комисия, упълномощихме я целево със съответните ангажименти, тя даде материал какво, как, защо. Оттам-нататък един общински съветник може да види даден документ, но не може да изисква този документ да го държи в себе си, ако той е само оригинал. Аз също се разписвам за папките, които получавам. Така че общинският съветник може да получи копие по реда, който сме регламентирали.

Цвета Ненова:

Този ред регламентиран ли е?

Силвия Алексиева:

Да, с решение на Бюрото и ръководителите на политическите сили.

Фани Давидова, координатор „Правни проекти“, ПДИ:

Искате да кажете, че ако аз гойда в общината и искам някакъв документ, който на пръв поглед не ме засяга и не е защитена от закона тайна, има възможност администрацията на общинския съвет да прецени да ми го предостави или не?

Силвия Алексиева:

По закон, за съжаление, председателят няма право на заместващ.

Цвета Ненова:

Всеки от нас тръгва към даден проблем и неговото отразяване с презумпцията за добросъвестност. Ако ние направим нещо противно на това - носим отговорност. Ако аз получа от вас документ и го употребя по начин, по който сметна за добре, понасям цялата отговорност. Ако вие искате този документ да бъде едно към едно публикуван и огласен, минаваме в другата графа - платено време, платено място. Не си мислете, че гумите ми звучат цинично.

***Георги Димитров, началник управление „Правно“,
Община Русе:***

Доста време отделихме на правото на медиите на достъп до

информация от общинската администрация. Мисля, че целта на нашето събиране е достъпът до информация на всички, които имат право по конституция. Къде отидоха гражданите? Какви са техните правомощия? А журналистите, стига да са си на мястото, нека интерпретират и коментират. Ако не предадат информацията във вида, в който са я получили, носят си отговорността.

Тук се пита общинският съветник има ли право, няма ли, ами знаете ли какви случаи има в общината? Идва общинският съветник и казва: „Аз в правото си на такъв искам да ми дадете личното досие на Георги Димитров“. Дявол да го вземе, кой е той? Прокуратура, следствен орган или какво? Или пък искат да видят за м. г. какъв е дохода на Георги Димитров. Има ли някаква рамка, която вие сте предвидили в Концепцията, която дава право както на журналистите, така и на обикновения гражданин да иска някаква информация. Защото и конституцията, и чл. 19 от декларацията за правата на човека дават право на информация. Но, г-не, ти не можеш да получиш информация за всичко, ти можеш в едн-си-каква рамка. Иначе, и чичо от село, дето не знае закъде пътува, и той ще дойде да ми иска нещо. И друго. Лицата, давайки информация, би следвало да дават информация, но получателят на информацията трябва да има един документ, който да регламентира намеренията му - с каква цел иска информация. Представете си, че идва при мен за имуществено състояние - ами аз като му издам една такава информация, колкото и да е елементарна, той утре може да има злонамереността и да почне да ме причаква и да ме пречука. Ако му откажа, значи ще се жалва.

Александър Кашъмов:

Разбира се, че правото на достъп е право на всички. Вярно е, че всеки може да разпространява търсената информация. Що се отнася до ограниченията - тях ги има в предвидените от конституцията и от законите случаи, когато съответният защитен интерес е с по-голяма важност. Принципът е правото, а ограниченията са изключения от принципа. Второ, тези ограничения са единствените ограничения на правото на достъп. Да се демонстрира конкретен интерес към конкретен документ, това не е и няма да бъде изискване, поставено от закона: това не е и логично, защото в такъв случай този, който е длъжен да предостави информацията ще има правото сам да преценява дали са достатъчни основанията на търсещия. Нещо, което е недопустимо. Трябва да се водим от това - кое е принципът и кое е изключението. Принципът се изпълнява

безусловно. Да се иска интерес - това не съществува в никоя държава със закон за свобода на информацията. Документи, които удостоверяват движението на бюджетни средства не е необходимо да се предоставят само на този, който докаже, че има интерес от тях. Що се отнася до ограниченията - те са сравнително ясни и са посочени в списък, приет от Народното събрание, който ще бъде превърнат в закон. Друго - личните данни на всеки. При подаване на искане на информация за лични данни, органът следва да откаже да ги предостави. Доста щекотлив въпрос е докъде се разпростират личните данни, той варира от една до друга правна система. Според международните договори защитата на личните данни е свързана с източник, който касае жилището и семейството. Гаранцията е държавата да не ми влиза в дома. Оттук-нататък всичко, свързано с мои отношения, е защитено. Що се отнася до проблема с имуществото, обаче, там нещата не са съвсем ясни. Дали то е част от моя личен живот толкова, или е свързано и с един обществен интерес за това как съм придобил това имущество? Всички развити демократични законодателства задължително предвиждат достъп до данъчните декларации на публичните фигури. Такъв проектозакон в момента се изготвя и в България. Нещо повече, дори в страни с традиционно развита защита на личните данни, каквато е Франция, съществува възможността за достъп до данъчните декларации на всеки човек. Интересното е, че имуществото не е толкова безспорно защитен интерес на личността.

Габриела Стефанова, в. „Утро“:

Ще цитирам случай с мой материал за средствата на общинските съветници, които получават за участие в комисии. Г-жа Алексиева публично заяви, че повече няма да дава никаква информация. От гумите ѝ разбрах, че това е така, защото не съм я цитирала в материала. А това е така, защото се позовах на законодателните актове, въз основа на които съветниците получават възнагражденията си. Законодателният акт стои над г-жа Алексиева, затова смятам, че съм си свършила добре работата. Другият проблем е, че материалът бе в две части - едната за платените комисии, а в другата наистина цитирам г-жа Алексиева. Тя се обади на главната редакторка и каза, че отказва официално да ни дава информация. На 12 март имаше общинска сесия. Ден преди това отидох да видя приготвените документи. Секретарката ми ги даде, г-жа Алексиева излезе и я попита защо го е сторила след като официално е забранила да се дава информация и ръководството на вестника било информирано. Попитах я дали мога все пак да ползвам документите, тя отговори, че после ще се разберем. Тръгнах

си и, разбира се, ползвах документи от друго място. В тази връзка: имаме достъп, но той не е цялостен. Значи ние имаме право да отидем в стаята на секретарката на общинския съвет, да ползваме докладните и да си преписваме. За един работен ден не можем да препишем всичко. А после се коментира, че не отразяваме добре информацията. Когато нямаме документа пред себе си, може и да се случи.

Цвета Ненова:

В зала обикновено се гласува така: „Колеги, пред вас е проектът за решение, моля да гласуваме“. Ако ние, журналистите, предварително не сме запознати с този документ или го нямаме, разбираме колко „качествено“ се информираме, въпреки че сме допуснати до залата.

Георги Димитров:

Значи вие искате преди настъпване на събитието да информирате обществеността, макар и не в точния аспект на проблема, който предстои да се решава, а арх. Алексиева иска това вие да го отразите или в деня на провеждането, или на следващия ден, а това вас не ви удовлетворява. Следователно искате да възбудите интерес предварително. Уважаеми, има събития, които трябва да предшестват самото събитие, но има и такива, за които трябва да се чака резултат и тогава да го отразите! Не защитавам Общинския съвет, разсъждавам по принцип.

Цвета Ненова:

Става дума за информацията, която ни се дава устно и тази, която се дава като документ. В практиката си не съм имала проблем с първата, но що се отнася до документната - достъпът до нея е много труден.

Георги Димитров:

Нека си разграничим правата и кой за какво е учил. Вие като журналисти не може да ми кажете кога и каква информация да ви предоставям.

Фани Давидова:

До този момент Законът за гържавната администрация постановява, че цялата администрация действа при условията на публичност и достъпност. Тоест, ако някакъв документ не представлява

някаква тайна по закон, не е в правомощията на който и да е било административен орган сам да определя кое да засекретява и кое не.

Георги Димитров:

Защо трябва да се огласява нещо, което не се знае дали ще бъде прието окончателно? Ние искаме да се огласява това, което вече е прието. Смятам, че Габриела Стефанова искаше да си излее тук горчивината. Защо когато приготви материала не го покажа?

Габриела Стефанова:

На кого да го покажа?

Георги Димитров:

На този, с когото си дискутирала и от когото си искала информация - г-жа Алексиева. Тя е в правото си да види какво ще изнесеш.

Габриела Стефанова:

Казахте да публикуваме неща след като вече са факт. Тогава защо всички пишем за енергийния холдинг, който е проект и още не е факт?

Георги Димитров:

Защото едва от вчера е ясно, че Русе е първият град за внедряване на този холдинг. Ето това е вече даденост. И вие вече може да пишете - този проект, който се блокираше или подкрепяше, вече е факт и обществеността може да се гордее. Аз обаче съм недоволен от срещата - ние се разпростираме върху това дали областта или общината дава или не дава информация на медиите. Концепцията на ПДИ не е за медиите. Тя е за достъпа на гражданите до информация.

***Ирина Якимова, завеждащ сектор „Информация“,
Община Русе:***

Струва ми се, че срещата бе съвсем навременна, факт е при какъв висок градус преминава. Не съм съгласна, че журналистите не знаят как да търсят, това не е вярно. Отделен въпрос е, че държавният служител има алергия към даването на информация. От една страна най-малко гражданите имат нужда от образование как да търсят информация, но задължително държавният служител трябва да бъде научен, че е задължен.

Вигин, 20 април 1999 година

Богомил Петров, председател на екокомисията при ТД „Бонония“:

Информацията трябва преди всичко да се търси. Може и сама да дойде при теб, но не в най-чистия си вид. Ние я търсим по официален и неофициален път. В последно време търсенето е малко затруднено, защото се търси информация от военен характер. Примерно - колко са бомбоубежищата, има ли някакво замърсяване. А ти отговарят замъглено.

Васил Милев, председател на „Екосфера“:

Екологията се нуждае от информация. С градската администрация нямаме проблем. Но с държавните предприятия достъпът е труден. Разбира се, че можем да получим информация не само от директора, но и от работниците. Но ние търсим официална информация. Благодарение на точната информация от 91 до 95 г. ние работихме много добре със СО МАТ - Вигин. Помогнахме с наши специалисти да се подготвят за приватизация и сега СО МАТ са на европейско ниво. Имахме искания от предприятията, които искат да решат екологичен проблем, например да се организира и проведе проучване на ОВОС. Има и един смешен случай с пристанище Вигин. Те ни помолиха да намерим специалист. Отидохме при тях със специалист да направи ОВОС. Значи, хората не знаят какво е това ОВОС. Когато стигнахме до сключване на договор, попитаха дали те трябва да плащат. Мислеха, че ние като НПО трябва да свършим тази работа. Абсурдно, защото ние сме само посредник. А в Кошава директорът каза, че трябва да пита висшестояща организация дали може да говори с нас. Не може да се прави нещо, което не го знаеш, за което нямаш данни. Аз съм специалист по чистотата на водите, а нашата питейна вода е замърсена от един сондаж близо до вододайната зона и има много тежки метали. И сме готови да направим среща с общината за да получим данни. Химкомбинатът и заводът за помпи са спрени. Но от там има излъчвания. А нямаме достъп до тези два обекта. Затова търсим помощ от колеги от НПО и със съдействието на холандския Фонд „Милийо контакт“ организирахме среща. Техният представител изнесе доклад, по който ние разговаряхме и решихме проблеми. Тези връзки останаха и след срещата ни.

Донка Панайотова, председател на сдружение „Организация Дром“:

„Дром“ е регистрирана през септември 1997, поради многото проблеми, произтичащи от неравнопоставеността на ромите. Наблюдаваме спазването на човешките права във видинския регион, даваме безплатни правни консултации и защитаваме пред съда. Първите неща, които направихме е изпращането на официални писма до всички институции. След това установихме контакти - с бюрата по труда, социални грижи. Но с тях работата е много трудна. Отделни случаи имахме, в които трябваше да се контактува с общината. Проведох разговор с г-н Симеонов, исках да ползваме стая в кметството за безплатни правни консултации, за два пъти месечно по 4 часа. Отказаха ни с мотив, че ромски организации във Видин има много. А това е така, защото и проблемите са много. Друг случай имаше с пожар и до момента не са осигурени фургони. Г-н Орлин Василев обеща да съдейства, но досега без резултат.

Орлин Василев, секретар на Община Видин:

Това няма нищо общо с достъпа до информация.

Донка Панайотова:

Има. В местната комисия няма ром. По какви критерии се назначават общинските служители? Липсата на независим от структурите на МВР механизъм за разследване на жалбите за дискриминация прави трудни нещата. За неправомерни действия на полицейски служители информация не може да се получи. Но все пак имаме и успешни случаи - имаме присъда за един случай - неправомерно нанасяне на побой на едно войниче във военно поделение. Но за нас като правозащитна организация е много трудно да черпим информация, която ни е необходима. По официален път получаваме информация от съда. Но имаме откази от предварителното производство, на медицински документи. Едно дело от 5 май се проточи девет месеца и в момента ни поставиха ултиматум това ромско семейство да напусне жилището, в което се е самонастанило. Когато разговарях с „Жилищно настаняване“ и попитах защо точно това семейство с инвалид трябва да напусне, отговорът бе „защото са се самонастанили“. Попитах ги дали знаят колко души са се самонастанили във Видин.

Орлин Василев:

Точно 22.

Донка Панайотова:

Повече са. Трудно е и с БКС. Общината е работодател на БКС. Там имахме трудово-правен спор по една жалба и не можахме да разговаряме с шефа. Какво все пак мисли общината за настаняването на тези хора - те нямат никакъв дом?

Орлин Василев:

Всичките тези 22 човека казват, че са се настанили по устна заповед на бившата шефка на „Жилищно настаняване“. Аз никого не съм настанявал без заповед. Вие не можете да задължите кмета да издаде заповед - на базата на какво?

Тотка Нинова, БНР:

Някои органи и институции напоследък завоалират информацията. Ако исканата информация ми трябва за днес и не ми е подадена навреме, утре тя става за всеки вестник, в други ден за всяко списание, но не и за мен като радиожурналист. Когато една институция при цялото си добро разположение ми предлага „Моля те,

обади се на говорителя на министерството“ - що за оперативност е това, при положение, че човекът във Вигин току-що я е получил? Да искам информация с официално запитване, за мен не върви, утре за мен вече е късно. Въпросът ми е какви са вашите възможности за въздействие върху такъв тип органи и институции, които са добронамерени, но ме отправят към пресцентъра, тоест към губене на ценно време.

Фани Давидова, координатор „Правни проекти“, ПДИ:

Всеки журналист има този проблем - да намери това, което останалите медии не са намерили и да го публикува първи. Това, което ние можем да съдействаме, е да даваме правна подкрепа на журналисти, които имат проблеми с контактуването си с държавни органи. Съществуват няколко фирми - едната е белгийска фирма в Разград, другите са няколко частни български фирми в Севлиево, които успяват да намерят някакъв общ език с журналистите, а в Севлиево е точно по такъв модел. Уговорен е ден и час, в който се събират и те им отговарят на всякакви въпроси. Това е станало благодарение на официално писмо, уредило тези отношения. Мисля, че няма как някой да ви помогне във всеки един случай, когато искате да сте първа.

Тотка Нинова:

Но аз не мога да чакам до следващия вторник, нали разбирате?

Гергана Жулева, председател на ПДИ:

В самия процес на търсене се създават традиции. Колкото по-настоятелни са хората в търсенето, толкова повече се свиква с това, че държавните органи държат тази информация на обществото. Примерът в Разград е повече от позитивен - трудова злополука в предприятие, което вече не е с белгийски инвеститор. Два часа след злополуката управителят на предприятието изпраща до всички медии в града план на разположението на всеки един работник в цеха, отговорностите и пр. Така не е имало никакви слухове и всички са били наясно със случая. И още нещо - юристите казват, че частните предприятия не са длъжни да дават информация. Едно е какво си длъжен по закон, други са нормите на отношенията, които съществуват. На нас ни се иска колкото се може по-бързо да има правно регулиране на тези отношения.

Фани Давидова:

Важно е да се знае, че този закон няма да регламентира неща като информация за трудовата злоупотреба, например. Той ще регламентира само това как журналист, гражданин, всеки, когато се интересува от проблем може да внесе молба в съответния държавен орган и да поиска копие от документ.

Борислав Борисов, гл. редактор на в. „Видин“:

Беше ми отказана информация от началника на Гражданска защита - Видин за това колко скривалища има в града, къде се намират, с колко противозага разполага ГЗ. Той ме препрати към пресцентъра на МО, където според него щели да ми отговорят „ако поискат“ - думите са на Анатоли Цанов - понеже им било забранено дори да казват „Добър ден“ на журналисти по въпроса за войната. Казах, че не става въпрос за нея, а за видинското гражданство, което не знае нищо за скривалищата.

От 15 декември в този град на един от трите гранични пункта минават всекидневно между седем и десет закрити с брезент камioni на НАТО, които никоой не проверява. Да сте чули или прочели нещо за това? Във в. „Видин“ - да, но в централните? Попитахме дали се карат радиоактивни материали от Германия за Македония, но от гранична полиция си замълчаха, а министър Манева все ни убеждава, че всичко е в нормалните граници. А всеки ден минават по няколко нефтени петна по Дунав. Да не говорим за изказването на военния министър Ананиев, че не знае какво е това бойна готовност. Като говорим за закон за достъп до информация, мисля, че трябва в него да се изброят нещата, които са държавна тайна. Не трябва да има разделение между граждани и журналисти. Но много наивно ми звучи аз да съдя Анатоли Цанов, че ми е отказал информация.

Габрово, 19 май 1999 година

Д-р Мария Томова, асоциация „Закрила“:

Призванието на бъдещия закон за достъп до информация е да даде рамката. Не бива да има препращания, защото това разширява вратичката на неполучаване на информация. За мен не са ясни субектите на закона. Ще ви кажа случай: ние 4 години в общинската

администрация не можехме да получим от ВиК как формират цената на водата. Цената на енергията расте, а заплатите на енергоснабдяване са много по-високи от всички държавни служители. Как се формира цената на електроенергията никой не знае. Практиката е, че цялата лоша организация влиза в цената. Има и други примери, освен монополистите. Рекетъорството все още съществува, но ние не знаем подробностите. Задачата на всеки закон е да регулира определени обществени интереси. Редно е в общата рамка да влязат и НПО. Трябва да се дефинира кое е държавна, кое служебна тайна. Аз съм работила толкова време в администрацията и не виждам кое може да бъде служебна тайна.

Димитър Тотев, адвокат:

Искам да допълня, че проблемът на този закон е, че третира гражданите като група, а не като отделни индивиди. Логиката на закона показва, че всеки, който иска някаква информация се явява един изразител на обществен интерес. След като има легитимно основание отделният гражданин да получи информация, не виждам защо нещата трябва да се усложняват.

Анелия Атанасова, Инициатива Местно самоуправление:

Ако ВАС ми откаже да предостави препис от решение, с което е атакуван акт на агенцията по приватизация аз пред кого ще атакувам този отказ? Колеги адвокати от провинцията казаха, че окръжните съдилища абсолютно отказват достъп до търговските регистри. В София няма такъв проблем. По отношение на парламента - кой е органът, пред който ние ще атакуваме отказ на комисия да предостави копие от протоколи на заседание? Това в обсега на този закон ли е? Съдебната власт може да каже „Ние не сме орган, ние сме си власт и какво искате от нас“. Чл. 4 също - трябва да има яснота. За личните и колективни права - аз намирам като страхотно постижение на закона разпоредбата на чл. 4 ал. 4 - за юридическите лица. Това право трябва да имат и институциите на местното самоуправление. Сдружението на общините има право по закона за местно самоуправление чл.9 да дава становища и да участва при разработка на нормативни актове, но достъпът до информация, за да реализира правото си по чл. 9 вече променя нещата. Чл. 7, за тайните, не трябва да го има. Чл. 13 има

най-опасен текст, защото създава възможност за административен произвол. Ние непрекъснато имаме проблем с прилагането на чл. 9 от закона за местното самоуправление. Липсата на формален модел създава възможност за създаване на неформални практики. С данъчно-процесуалния кодекс стана така - в седемдневен срок трябва да сме готови със становище - ами това е членска организация. Как да свикаме управителен съвет в тази срок? Това е несериозно.

Петър Симеонов, в. „Труд“, координатор на ПДИ:

Едно от най-големите преимущества на Центъра за услуги на гражданите, аз приемам като недостатък. Практиката показва, че когато са засегнати интереси на граждани или фирми или журналисти, този център може да послужи като буфер - да се пресрочи информацията, да се забави и т.н. Имам конкретен пример от моята практика. Тогава центърът още не съществуваше, но аз си мислих като хипотеза, ако съществуваше, какво можеше да се направи за случая. В габровско училище избухна скандал с начална учителка, която преподава недопустими според програмата религиозни възгледи. Огласяването му в габровските медии предизвика бурен дебат и доведе до временно отстраняване на тази учителка от училище. В последствие тя бе освободена от работа. Но в училището работеше комисия от родител, психолог, педагози и т.н., които

проведоха анкета в самия клас и разговор със самата преподавателка. Всички разговори с децата и с учителката са стенографирани и снети на протокол. За да бъде максимално подплатен с факти и документи, поисках от Община Габрово да получи копие от протокола. Те бяха в отдел „Образование“ на общината. Там хората бяха любезни и ми прочетоха част от протокола, без да ми го предоставят, а това не ми беше достатъчно. Отказаха с аргумента, че протоколът може да ми се даде в училище. Как би реагирал Центърът в този случай? Протоколът не бе даден, за да не се повлияе върху решението на комисията. Съгласих се и казах, че ще изчакам решението на комисията. Значи има такива случаи, при които като не ти се предостави информация навреме, всичко пропада.

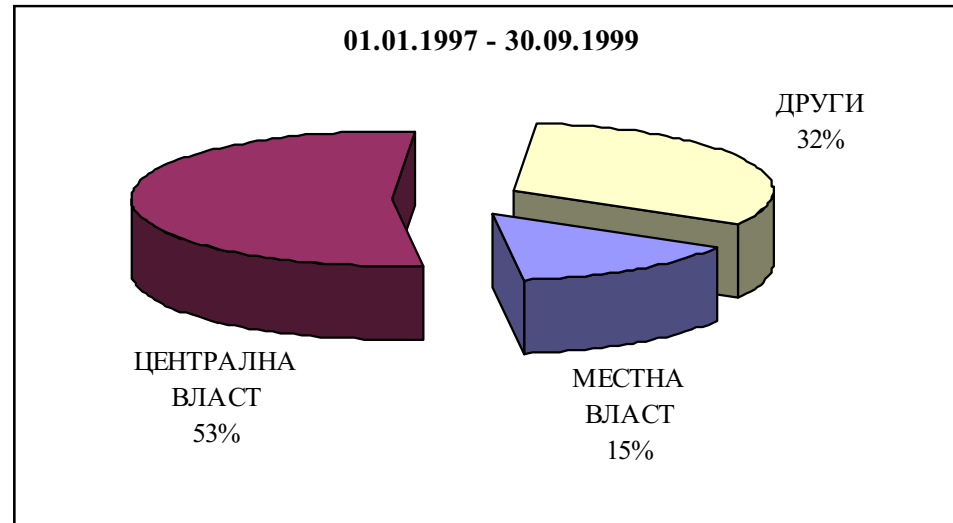
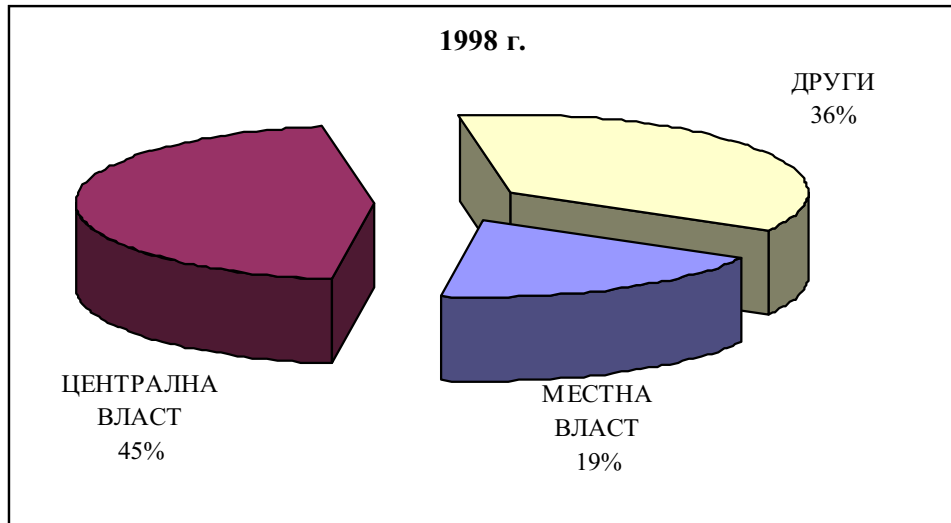
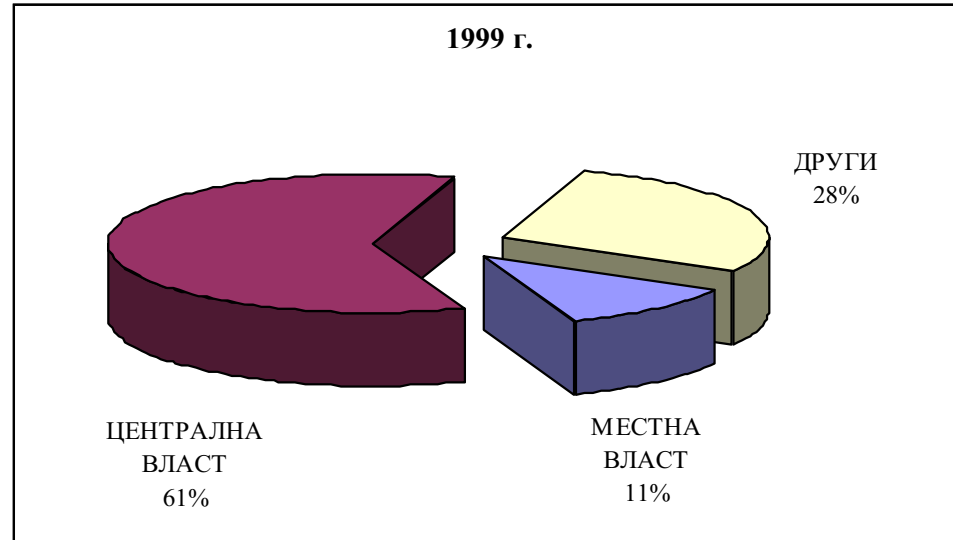
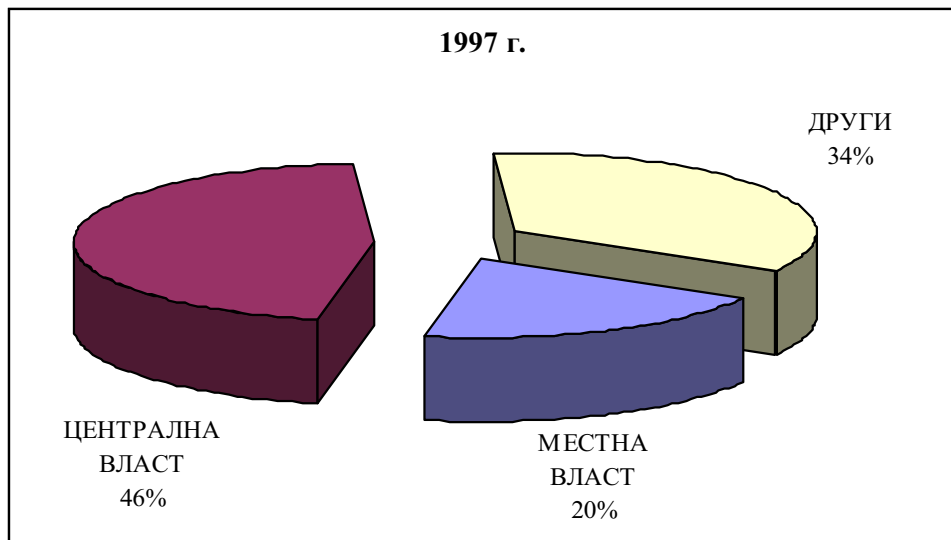
Иван Ненов, председател на Общинския съвет:

Ние затова се събираме постоянно и не би трябвало да допуснем да се затрие всяка добра идея. Дори на национално равнище проведохме дискуссионен форум на всички общински съвети, за да се реши действително една приемственост в мандатите. Прав е Петър Симеонов, че по-скоро нашият център е център за услуги и по-скоро има информация по дейностите на управлението. Но такива проблеми имаме и ние, общинските съветници, спрямо изпълнителната власт. Всичко това трябва да се постигне с общи усилия.

Диана Терзиева, ДНП „Централен Балкан“:

В закона за опазване на околната среда има глава за информацията. Законодателството гарантира даването на информация при поискване. Има гържавни запрещения, обаче. Аз също ви казвам, че сме намерили петниста тинтява в Централен Балкан, но къде точно няма да кажа на медиите. Няма да кажа и къде са бърлогите на мечките. Нека поговорим за предлагането на информацията. Основното е дадем необходимата информация, защото тя е специфична. Затова започнахме да издаваме съобщения за пресата. Вече може да се каже, че има една необходимост от информация, журналистите ни се обаждат да ни питат има ли нещо ново. Вярно, че нашата информация не е сензационна. Много сме тъжни, когато загине човек на Балкана, но имаме и позитивни новини. Направи ми впечатление, че дори в добронамерени публикации има много неточности, което показва непознаване на материята. Затова направихме една медийна среща и разгадохме една работна тетрадка, пълна с цялата информация. Освен това се опитахме да си изясним какво очакват журналистите от нас.

СЛУЧАИ НА ОТКАЗ НА ИНФОРМАЦИЯ

СЛУЧАИ НА ОТКАЗ НА ИНФОРМАЦИЯ

За периода 01.01.1997 г. - 30.09.1999 г.

ОРГАНИ, СЪХРАНЯВАЩИ ИНФОРМАЦИЯ

ЦЕНТРАЛНА ВЛАСТ	251
МЕСТНА ВЛАСТ	71
ДРУГИ	149

МИНИСТЕРСТВА, КОМИСИИ, АГЕНЦИИ	102
ПОЛИЦИЯ	64
ФИРМИ	63
МЕСТНА ОБЩИНСКА АДМИНИСТРАЦИЯ	54
ФИРМИ, ИЗВЪРШВАЩИ ОБЩЕСТВЕНИ УСЛУГИ	33
СЪД	23
ОБЛАСТНА УПРАВА	19
ПРОКУРАТУРА	17
ОБЩИНСКИ СЪВЕТ	17
БОЛНИЦИ	15
ПРЕДПРИЯТИЯ, В ПРОЦЕС НА ПРИВАТИЗАЦИЯ И ЛИКВИДАЦИЯ	12
СЛЕДСТВИЕ	8
ПАРТИИ, ПРОФЪСЪЮЗИ, ПРОФЕСИОНАЛНИ СДРУЖЕНИЯ	7
СОЦИАЛНИ ГРИЖИ, НОИ, НСЗ	6
ДЪРЖАВЕН ФИНАНСОВ КОНТРОЛ	5
БАНКИ, ЗАСТРАХОВАТЕЛНИ КОМПАНИИ	5
ОБРАЗОВАНИЕ	5
НЕПРАВИТЕЛСТВЕНИ ОРГАНИЗАЦИИ	5
НАЦИОНАЛЕН СТАТИСТИЧЕСКИ ИНСТИТУТ	4
МЕДИИ	2
ДРУГИ	2
МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ	1
ДЪРЖАВЕН АРХИВ	1
ПАРЛАМЕНТ	1
ОБЩО	471

ТЪРСЕЩИ ИНФОРМАЦИЯ

ШУМЕН	50	ТЪРГОВИЩЕ	3
ВАРНА	37	СВИЦОВ	2
ХАСКОВО	34	СЕНОВО	2
СОФИЯ	34	СВИЛЕНГРАД	2
ДОБРИЧ	28	ПЕЩЕРА	2
РАЗГРАД	26	ПАВАИКЕНИ	2
СТАРА ЗАГОРА	26	КАВАРНА	1
БУРГАС	22	ДЕВНЯ	1
ВИДИН	21	ДИМИТРОВГРАД	1
ПЛОВДИВ	21	КАПИТАН АНДРЕЕВО	1
РУСЕ	20	КУБРАТ	1
ВЕЛИКО ТЪРНОВО	19	ЛЮБИМЕЦ	1
ВРАЦА	19	МЕЗДРА	1
ПЛЕВЕН	17	АСЕНОВГРАД	1
СЛИВЕН	13	ПЕРНИК	1
КЪРДЖАЛИ	13	ЯМБОЛ	1
ГАБРОВО	11	ПЕТРИЧ	1
ПАЗАРДЖИК	11	РАДНЕВО	1
МОНТАНА	7	с. НАВЪСЕН	1
СЕВАЛIEVO	5	ТОПОЛОВГРАД	1
БЛАГОЕВГРАД	5	ПАНАГЮРИЩЕ	1
ЛОМ	4	ОБЩО	471

ОКАЗАНА ПОМОЩ		ПРАВНА КВАЛИФИКАЦИЯ	
ПИСМЕНА КОНСУЛТАЦИЯ	433	ПРАВО НА ДОСТЪП ИЗРАЗЯВАНЕ И	304
УСТНА КОНСУЛТАЦИЯ	21	ИНФОРМАЦИЯ ЗАЩИТА НА	143
ТЕЛЕФОННА КОНСУЛТАЦИЯ	6	ЛИЧНИ ДАННИ	4
ЖАЛБА ПО АДМИНИСТРА- ТИВЕН РЕД	5	ДРУГИ	20
ЖАЛБА ПО СЪДЕБЕН РЕД	1	ОБЩО	471
ДРУГИ	5	ЖУРНАЛИСТИ	426
		ГРАЖДАНИ	34
		НПО	8
		ДРУГИ	3
ОБЩО	471	ОБЩО	471

ПРЕДЛОЖЕНИЯ И МОТИВИ НА „ПРОГРАМА ДОСТЪП ДО ИНФОРМАЦИЯ“ ЗА ПРОМЯНА НА ТЕКСТОВЕ В ПРОЕКТОЗАКОНА ЗА ДОСТЪП ДО ОБЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ

I.

Текст на проекта:

Чл. 2. (1) Обществена информация по смисъла на този закон е всяка общественозначима информация, свързана с обществения живот в Република България и даваща възможност на гражданите да си съставят собствено мнение относно дейността на задължените по закона субекти.

(2) Обществена е всяка информация по ал. 1, независимо от нейния материален носител, съдържаща се в писмен документ, план, карта, фотография, електронен, звуко-, видеозапис и други.

Предложение:

Чл.2. (1) Обществена информация по смисъла на този закон са всички записи, които се съхраняват от органите на държавна власт или местно самоуправление и техните администрации, както и от юридическите лица на бюджетна издръжка по силата на тяхната

компетентност, и не попадат в ограниченията за достъп, предвидени в този закон.

(2) „Запис“ по смисъла на този закон е всеки хартиен, магнитен, филмов или електронен носител, на който е запазен текст, графика, снимка, план, карта, скица, рисунка, изображение и други подобни.

Мотиви:

Определението, което предлага **чл.2 (1)** на проекта, използва понятия като „общественозначима“, „обществен живот“ и т.н., което го прави неясно и предоставя възможност за субективна преценка от страна на администрацията относно съдържанието на тези понятия. С нашето предложение за определяне на обществено значимата информация като всички записи, съхранявани от задължените по закона субекти се постигат следните ефекти:

1. Избягва се възможността за преценка от страна на администрацията. Обществената информация (която всъщност е достъпната информация по силата на този закон) се определя вместо по субективни признаци, по обективни. Обществена (или достъпна) информация това са:

А) записи;

Б) съхранявани от задължените по закона субекти;

В) не попадащи в посочените от този закон ограничения;

2. Достъпната информация се определя като вече изготвен на материален носител запис (т.е. избягва се възможността да се изискват мнения, коментари препоръки и прогнози).

3. Значително се улеснява съдебният контрол.

II.

Текст на проекта:

Чл. 3. (1) Този закон се прилага за достъп до обществената информация, която се създава или се съхранява от органите на държавната власт или на местното самоуправление в Република България, наричани по-нататък „органите“.

(2) Този закон се прилага съответно и за достъп до друга обществена информация, създавана и съхранявана от публичноправни субекти, различни от тези по ал. 1, когато това е предвидено в закон.

(3) Този закон се прилага съответно и за достъп до обществена информация относно обществените услуги, извършвани от физически или юридически лица и финансирани с бюджетни или извънбюджетни средства.

(4) Този закон се прилага съответно и за достъп до обществената информация, осигуряваща прозрачност на средствата за масова информация.

Предложение:

В **Чл.3** от Проекта да отпадна ал.2,3 и 4 и ал.1 да стане съответно:

Чл.3. Загължени субекти по този закон са всички органи на държавната власт или местно самоуправление и техните администрации, както и юридическите лица на бюджетна издръжка.

Мотиви:

Загължена да предоставя информация по смисъла на такъв закон е единствено държавата в лицето на държавните органи и тяхната администрация. Това задължение произтича от разпоредбата на чл.41 ал.2 от Конституцията. По-нататък то е обосновано от Конституционния съд в РКС №7/96г. Сравнителноправният преглед на законодателството показва, че това задължение е само на държавата. Целта на един такъв закон е да се гарантира правото на всеки гражданин да знае как е управляван и е свързана с принципите на: отчетност на избория пред избирателя, гаранция срещу корупцията, създаване на възможност за информиран политически избор.

Чл.3 (2) от проекта посочва като задължени по този закон лица публичноправните субекти. В съществуващата нормативна уредба у нас няма легално определение относно това що е то публичноправен субект. Според теорията на административното право публичноправните субекти са самите държавни органи, ето защо тази алинея е излишна.

Чл.3 (3) от проекта посочва, че законът ще се прилага и по отношение на частноправни субекти (физическите и юридически лица), извършващи обществени услуги и финансирани с бюджетни и извънбюджетни средства.

Чл.3.(4) от проекта дава задължение и на СМИ да предоставят информация. Медите разпространяват информация, ползвайки се от предвиденото за всяко лице право по ал.1 на чл.41 от Конституцията. Неуместно е включването на тези лица в кръга на задължените субекти по закон, който има за цел да осигури прозрачност на органите на държавна власт и техните администрации.

Предложеният нов текст на чл.3 дава много просто и ясно определение на задължените по този закон субекти.

III.

Текст на проекта:

Чл. 5. Осъществяването на правото на достъп до обществена информация не може да бъде насочено срещу правата и доброто име на други лица, както и срещу националната сигурност, обществения ред, народното здраве и морала.

Предложение:

Чл.5. от проекта да отпадне

Мотиви:

Предложеният текст на чл.5. от една страна преповтаря конституционния текст, което е абсолютно излишно, а от друга страна поставя неясни ограничения на правото на достъп до информация. Трябва да се има предвид следното:

1. В чл.41. на Конституцията вече са поставени най-широките граници на ограниченията на правото на достъп до информация. Законодателството в тази област има по-нататъшната задача да ги детайлизира, а не да ги преповтаря.

2. Законът за достъп до информация трябва ясно и точно да определи ограниченията за достъп до информация, а не да си служи с неопределени и в останалото законодателството категории.

IV.

Текст на проекта:

7. (1) Не се допускат ограничения на правото на достъп до обществена информация, освен когато тя представлява държавна или служебна тайна в случаите, предвидени със закон.

Предложение:

Чл.7. (1) от проекта да отпадне

Мотиви:

Предложеният текст на чл.7.(1) от проекта говори за държавна, служебна тайна, както и за евентуално друго предвидено в закон ограничение.

Настоящото предложение за отпадане на този текст е свързано с идеята ограниченията на правото на достъп до информация да бъдат отделени в специален раздел на глава втора от проекта.

V.

Текст на проекта:

Раздел II Официална и служебна обществена информация

Чл. 9. (1) Обществената информация, създавана и съхранявана от органите и техните администрации, е официална и служебна.

(2) В случаите, предвидени със закон, определена официална или служебна информация може да бъде обявена за държавна или служебна тайна и достъпът до нея да бъде ограничен.

Чл. 10. Официална е информацията, която се съдържа в актовете на органите на държавната власт и на местното самоуправление при осъществяване на техните правомощия.

Чл. 11. Служебна е информацията, която се събира, създава и съхранява във връзка с официалната информация, както и по повод дейността на органите и на техните администрации.

Предложение:

Раздел II от Глава първа на проекта да отпадне

Мотиви:

Предложеното в проекта разделение на обществената информация на официална и служебна е излишно. То не улеснява достъпа на гражданите до информация, но се създава и възможност за администрацията произволно за засекретява т. нар. „служебна информация“ - както предвижда по-нататък чл.13. от проекта. Посоченото в същия раздел задължение за обнародване на нормативни актове и сега съществува според действащото законодателство.

VI.

Текст на проекта:

Чл. 12. (1) Достъпът до официална информация, която се съдържа в нормативни актове, се осигурява чрез обнародването им.

(2) Достъпът до друга официална информация в случаите, когато това е предвидено със закон или по решение на органа, който я е създал, се осигурява чрез обнародване.

(3) Достъпът до официална информация извън случаите по ал. 1 и 2 е свободен и се осъществява по реда на този закон.

(4) При искане на достъп до официална информация, която е обнародвана, съответният орган е длъжен да посочи изданието, в което тя е обнародвана, броя и датата на издаване.

Предложение:

Чл. 12. (1) Чрез обнародване се осигурява достъпна до обществена информация, когато:

1. се съдържа в нормативни актове
2. това е предвидено в закон
3. по решение на органа, който я е създал

(2) При искане на достъп до обнародвана обществена информация, съответният орган е длъжен да посочи изданието, в което тя е обнародвана, броя и датата на издаване.

(3) Достъпът до обществена информация извън случаите по ал. 1 се осъществява по реда на този закон.

Мотиви:

Направените предложения за промяна в чл.12. от проекта са във връзка с предложението за отпадане на раздел II от глава първа на закона, визираща разделянето на достъпната информация на официална и служебна.

VII.

Текст на проекта

Чл. 13. (1) Достъпът до служебна информация е свободен.

(2) Достъпът до служебна информация може да бъде ограничен, когато тя:

1. е свързана с оперативната подготовка на актовете на органите и няма самостоятелно значение (мнения и препоръки, изготвени от или за органа, становища и консултации);

2. съдържа мнения и позиции във връзка с настоящи или предстоящи преговори, водени от органа или от негово име, както и сведения, свързани с тях, и е подготвена от администрациите на съответните органи.

(3) Ограничението по ал. 2 не може да се прилага след изтичане на 20 години от създаването на такава информация.

Предложение:

Чл.13. от проекта да отпадне

Мотиви:

Присъствието на текста на **чл.13.** от Проекта е неподходящо решение, тъй като не само дава възможност за неограничена дискреция от страна на администрацията, но е възможно и актове с единакъв характер в едни ведомства да бъдат отказвани, а в други да бъдат предоставяни.

На следващо място обхвата на т.нар. служебна информация е

разширен дотолкова, че на практика обхваща всички документи, които се създават в процеса на работа на администрацията - мнения, препоръки, становища, консултации. На практика това означава, че достъпна ще бъде само информацията, която представлява крайният акт на администрацията, а не информацията, която свидетелства за процеса на вземане на даденото решение.

Отново във връзка със становището, че съдържанието на „служебната тайна“ трябва да бъде определено по законодателен път и да не се предоставя възможност на администрацията да решава този въпрос в зависимост от конкретния случай. Е предложението този законов текст да отпадне.

VIII.

Текст на проекта

Чл. 14. (2) Органите са длъжни да съобщават информация, събрана или станала им известна при осъществяване на тяхната дейност, когато тази информация:

1. може да предотврати заплата за живота, здравето и безопасността на гражданите или на тяхното имущество;
2. опровергава разпространена недостоверна информация, засягаща значими обществени интереси.

Предложение:

Чл.14.(2) т.2. от проекта да отпадне

Мотиви:

Включването на подобна разпоредба означава, че ако в печата се появи невярна информация относно данни, представляващи държавна тайна, държавният орган ще е задължен да публикува верните данни или поне да публикува опровержение на невярната информация. Това обаче няма да е възможно, защото публикуването на данни, представляващи държавна тайна е престъпление. От посочения пример става ясно, че са налице хипотези, при които тази норма няма да работи. Ето защо препоръчваме отпадането на посочения **чл.14, ал.2, т.2.**

IX.

Текст на проекта

Раздел II на Глава втора Достъп до друга обществена информация

Чл. 17. (1) Свободен е достъпът до обществена информация,

свързана с дейността на задължените субекти по чл. 3, ал. 2 и 3.

(2) Информацията по ал. 1, която представлява търговска тайна или чието предоставяне или разпространяване би довело до нелоялна конкуренция между търговци, не подлежи на предоставяне.

Чл. 18. Обществената информация за средствата за масова информация е само информацията относно:

1. лицата, които участват в управлението на съответното средство за масова информация или осъществяват ефективен контрол върху управлението или върху дейността му;

2. икономически свързани лица, които участват в управлението и на други средства за масова информация, което им позволява да осъществяват ефективен контрол върху тяхното управление или върху дейността им;

3. лицата, които са непосредствено заети в средството за масова информация и участват във формирането на редакционната политика;

4. направени изявления за обществените цели на средството за масова информация, както и принципите или вътрешните механизми, които прилага средството за масова информация за гарантиране на достоверността и обективността на изнасяната информация;

5. финансовите резултати на собственика на средствата за масова информация и разпространението на неговата продукция.

Чл.19. (1) Осигуряването на свободен достъп до определената в чл.18 информация за средствата за масова информация гарантира възможността на гражданите да си съставят собствено мнение за оценка на разпространяваната информация.

(2) Достъпът до информацията по чл.18 се осъществява при спазване и балансиране на принципите на прозрачност и икономическа свобода, а също така и за защита на личната информация, търговската тайна и тайната на източниците на средствата за масова информация, пожелали анонимност.

Предложение:

Раздел II от Глава втора на проекта да отпадне

Мотиви:

Включването на средствата за масова информация към задължените по този закон лица противоречи на целта на едно подобно законодателство, което идва да осигури прозрачност на управлението.

Прави впечатление, че дължимата по член 18 информация от СМИ е най-вече икономическа информация и информацията относно

управлението на медиите. Тъй като печатните издания и частните електронни медии се регистрират по търговския закон като търговци, то дължимата по чл18. Информация и сега може да се намери в търговските регистри. По силата на Закона за счетоводството някои търговски дружества отговарящи на определени изисквания са задължени да публикуват годишните си финансови отчети - в болшинството случаи медиите са сред тях.

Недоумение буди изискването медиите да дават информация за „**направените изявления** за обществените цели на средството за масова информация.“ Ако няма направени изявления, могат ли гражданите да искат такава информация? Не е ясно и основанието за създаване на подобна норма.

Относно текста на чл.19. (1) - едва ли е уместно със закон да се осигурява собственото мнение на отделния гражданин.

С оглед на казаното по-горе би следвало да отпадне изцяло раздел II на глава II.

X.

Предложение:

Раздел III в Глава II - нов „Ограничения на правото на достъп до информация“

Чл. ... - нов: Задължените по този закон субекти не предоставят записите, които изрично са посочени в закон и чието разкриване би причинило сериозни вреди на някои от следните интереси:

1. Национална сигурност
2. Търговски интереси
3. Неприкосновеността на личния живот на трети лица (лични данни за трети лица)
4. Неприклучили досъдебни производства
5. Текущия процес на вземане на решения от страна на задължените по този закон субекти

Мотиви:

Основен принцип на този тип законодателство е: „Достъпна е всяка информация, с изключение на тази попадаща в изрично изброените в закона ограничения“.

Ограниченията на правото на достъп до информация се явяват тогава, когато сме изправени пред други права и интереси, които законодателят следва да защити наред с правото на достъп до информация. Например тогава, когато следва да се защити интереса

на националната сигурност, законодателят предвижда института на държавната тайна. Тогава, когато следва да се защитят правата на личността, законодателят предвижда института на личната тайна.

Подходът, избран от авторите на проекта е да не изброява защитените от тайната интереси, нито да опише тяхното поле, а да остави това на евентуални други закони. Пълната неяснота по отношение на ограниченията и в частност на служебната тайна в този проект би могла да доведе до следното: Бъдещи закони неограничено да изброяват едни или други защитени данни, както и да разширяват произволно обхвата на тези категории данни. Не е изключено в един от бъдещите закони да се дава възможност на администрацията сама да определя кои данни следва да бъдат засекретявани, защото настоящият проект за закон не дава никакви гаранции срещу това.

Само ако ограниченията на правото на достъп са лимитативно изброени биха могли да се очертаят полетата както на достъпната, така и на засекретената информация. Конкретните данни, които ще представляват държавна, лична или друга защитена от ЗДИ тайна, както и процедурата по засекретяването им, са предмет на Закона за защитената информация и на Закона за защита на личните данни. Законът за достъп до информация трябва да очертава границите на определените от законодателя защитени интереси. Законът трябва изрично да указва, че изброяването на категориите данни, които подлежат на засекретяване, както и процедурите по засекретяването могат да станат само по законодателен път. Ефектът, който се постига с този подход на подробна уредба на ограниченията, е следният:

1. Очертава се полето на правото на достъп да информация - т.е. „всяка информация, която не попада в ограниченията е достъпна“.
2. Отнема се възможността на други закони да добавят нови ограничения на правото на достъп.
3. Отнема се възможността на администрацията сама да определя защитените интереси.
4. Създава се възможност за ефективен съдебен контрол.

Общите принципи, които се следват по отношение на ограниченията в други държави, където съществува подобно законодателство са следните:

Принцип първи:

Ограниченията трябва да са изрично предписани от закона.

1. Всяко ограничение на изразяването или информацията трябва да бъде предписано от закона. Законът трябва да бъде достъпен, недвусмислен, формулиран тясно и прецизно, за да даде възможност на отделните личности да определят предварително законно ли е дадено действие или не.

2. Законът трябва да предоставя адекватен контрол срещу злоупотреба, включително и незабавен, пълен и ефективен юридически преглед на валидността на ограниченията от независимо съдилище.

Принцип втори:

Всяко ограничение защитава легитимен интерес.

Принцип трети:

Всяко ограничение трябва да е необходимо в демократичното общество.

XI.

Текст на проекта:

Чл. 38. (1) Основание за отказ за предоставяне на достъп до обществена информация е налице, когато:

1. исканата информация е държавна или служебна тайна, както и в случаите по чл. 13, ал. 2;

2. достъпът засяга интересите на трето лице и няма негово изрично писмено съгласие за предоставяне на исканата обществена информация.

Предложение:

Чл. 38. (1) Основание за отказ за предоставяне на достъп до обществена информация е налице, когато:

1. исканата информация попада в едно от изброените в този закон ограничения.

2. Да отпадне

Мотиви:

Предложената промяна в чл.38 е в пряка връзка с предложеният нов раздел - „Ограничения на правото на достъп до информация“. Тъй като ако се възприемат по-горе направените предложения, ограниченията на правото на достъп до информация ще бъдат ясно и конкретно формулирани, то и отказът за достъп може да бъде единствено на основание, че търсената информация попада в едно от изброените от самия закон ограничения.

Предложението за отпадане на чл.38.(1) т.2 е основано на предложението едно от ограниченията на правото на достъп до информация да бъде личната информация за гражданите.

XII.

Текст на проекта:

Чл. 41. (1) Решенията за предоставяне на достъп до обществена информация или за отказ за предоставяне на достъп до обществена информация се обжалват пред окръжните съдилища или пред Върховния административен съд в зависимост от органа, който е издал акта, по реда на Закона за административното производство или на Закона за Върховния административен съд.

(2) Решенията за предоставяне на достъп до обществена информация или за отказ за предоставяне на достъп до обществена информация на субектите по чл. 3, ал. 3 и 4 се обжалват пред окръжните съдилища по реда на Закона за административното производство.

Предложение

Чл. 41. (1) Решенията за предоставяне на достъп до обществена информация или за отказ за предоставяне на достъп до обществена информация се обжалват по реда на Закона за административното производство или на Закона за Върховния административен съд.

(2) Да отпадне

Мотиви:

Направеното предложение има за цел да осигури възможност и за административно обжалване на отказите за предоставяне на информация

XIII.

Текст на проекта:

Чл.42. (2) В случаите по ал. 1 достъп до исканата обществена информация се предоставя по реда на този закон.

Предложение:

Чл.42. (2) В случаите по ал.1. достъп до исканите записи се предоставя въз основа на съдебното решение.“

Мотиви:

Ако бъде възприет текста на законопроекта на правителството, това ще означава следното:

1. Гражданинът ще е преминал през процедурата на закона за достъп до обществена информация и ще е получил отказ;
2. Гражданинът ще е преминал през процедурата на съдебното обжалване и ще е получил решение за предоставяне на информация;
3. Гражданинът отново ще трябва да мине през процедурата на закона за достъп до обществена информация.

Направеното предложение има за цел да осигури на гражданите възможност да получат исканата информация направо въз основа на съдебното решение като си спестят повторната процедура на закона за достъп до обществена информация.

XIV.

Предложение:

Нов чл. 43.: (1) За да вземе решение по спора, съдът се произнася по законосъобразността на отказа и засекретяването.

(2) Съдът се произнася след разглеждане в закрито заседание на всички записи, достъпът до които е отказан на ищеца.

Мотиви:

Предложението за включване на подобен текст в законопроекта има за цел да осигури възможността на съдилищата да преценяват обективно законосъобразността на даден отказ. Това те могат да направят само ако имат реална представа относно съдържанието на исканата информация. Разглеждането на тези въпроси може да стане на закрито заседание на съда, с което се осигурява неразгласяването на исканите данни, ако те са правомерно засекретени.

УЧАСТНИЦИТЕ В ПРОЕКТА

Враца, 9 ноември 1998 г., клуб „Отворено общество“

Мария Молешка, Инфоеко клуб; Мария Исаева, Демократичен съюз на жените; Стоян Петков, говорител на РДВР; Емил Чернев, Център на неправителствените организации; Васил Ганов, гл. юристконсулт на Община Враца; Люба Филипова и Евелина Ангелова, в. „Шанс експрес“; Пена Николаева, в. „Конкурент“; Велислава Коцева, координатор на ПДИ.

Габрово, 18 ноември 1998 г.; 19 май 1999 г., хотел „Балкан“

Иван Ненов, председател на Общински съвет; Цветан Нанов, секретар на Община Габрово; Евелина Пенкова, пресаташе на Община Габрово; Дочка Златева, гл. специалист „Информационно обслужване“, Община

Врачанското кметство с информационен център

ВРАЦА. Юрисконсултът на врачанската община Васил Ганов ще | 4 месеца екип от 8 юристи от фондацията разработва концепция за за-

Габрово; Агелина Симеонова, ръководител сектор „ГРАО“, Община Габрово; Даниела Кузева, н-к отдел „ЦИОУ“, Община Габрово; Венета Христова, радиоцентър Габрово, Бултелекабле; Цвети Павлова, Дарик радио; Петър Симеонов, в. „Труг“, координатор на ПДИ; Мариана Мангичева, пресаташе на ф-ка „Ст. Канев“; Асен Найденов, общински съветник; Николай Николов, „Пресцентър и връзки с обществеността“ РДВР; Катя Маринова, в. „Днес плюс“; Силвия Хинкова, Асоциация „Стара планина“; Антоанета Янкабакова, ИМКА; Диана Терзиева, „Връзки с обществеността“, Национален парк „Централен Балкан“; Юли Енчев, регионално сдружение на общините „Централна Стара планина“; Мария Томова, асоциация „Закрила“; Емилия Маринова, директор на младежки културно-информационен център; Дамян Христов, Габрово кабел; Ружа Любенова, Румяна Бойчева, в. „100 вести“; Паулина Желева, в. „Росица“, Севлиево; Валентина Николова, ИМКА.

Стара Загора, 16 декември 1998 г.;

24 юни 1999 г., Община Стара Загора

Д-р Богдана Димитрова, председател на Общински съвет; Евгений Желязков, секретар на Община Стара Загора; Маргарита Нейчева, началник отдел „Гражданско състояние“, община Стара Загора; Желяна Грудева, н-к отдел „ЦИУГ“, Стара Загора; Татяна Ганчева, пресцентър на Община Стара Загора; Даниела Митева, „Връзки с обществеността“, Областна администрация; Катя Куликчиева, секретар на Община Казанлък; Петя Кефалова, община Казанлък; Олег Филев, Бояна Тодорова,

Свободата на информацията се обсъжда в Разград

Целта на срещата бе да се събере информация по въпроса, преди той да бъде законово уреден

Вчера екип на "Програма | тъпа и събирането на ин- | от кабинет на кабинет до-
достъп до информация", на- | формация, преди въпросът | като разберат, че онези с

„Връзки с обществеността“, Община Хасково; Валентин Господинов, говорител на РДВР Хасково; Йонка Георгиева, говорител на РДВР Стара Загора; Радка Добрева, координатор на програма ФАР; Стефан Кацаров, в. „Наблюдател“; Маглен Геренова, в. „Демокрация“; Венета Асенова, радио ФМ + ; Антон Василев, РТВЦ - Хасково, координатор на ПДИ; Донка Далева, „Локус 97“, Казанлък; Пена Дукова, директор на ОУ „Мати България“; Петя Ацинова, Агенция за регионално и икономическо развитие; Диана Искрева, директор на „Земя за винаги“; Мариана Иванова, БООК; Гинка Михайлова, Мариана Стойчева, клуб „Отворено общество“; Снежана Петкова, ОИКО без граници; Красимир Ботев, фондация „Форум - България“; Силвана Налбантова, Данка Филева, радио „Стара Загора“; Ваня Бухчева, „Адаптация 21“; Снежана Янкова, радио „Домино“; Станимира Димова, ТВ Стара Загора; Петър Драгиев, общински съветник, журналист, Христо Христов, в. „Дума“, координатор на ПДИ; Недялка Филипова, в. „Тракия-Труд“; Росица Вълбовска, в. „Труд“; Таня Иванова, радио „Домино“; Румен Ангелов, Мариана Стоилова, БООК; Атанас Стойчев, в. „Монитор“; Курко Курковски, „Връзки с обществеността“, 2 ЛПБРр, Стара Загора; Христина Митева, клуб „Отворено общество“; Матей Бонев, в. „Стандарт“; Петя Николова, в. „Гълъбовски вести“; Ростислав Величков, „Верея кабел“; Ирена Недкова, МОЦ „Августа Траяна“; Живко Танев, МОБС.

Разград, 26 януари 1999 г., клуб на БСЧИГП

Добринка Монева, председател на Общински съвет; Кина Маринова, секретар на Община Разград; Радослав Райчев, н-к отдел „Връзки с обществеността“, Община Разград; Деко Найденов, говорител на РДВР; Младен Маринов, председател на „Подкрепа“, Здравко Душков, председател на фондация за физическа култура и спорт; Елка Негелчева, в. „Гледища“; Ганка Славова, инспектор в РИТ, Разград, председател на екоклуб „Зелена планета“; Иван Димитров, председател на РКС на КНСБ, Разград; Радка Минчева, ЦСТ; Даниела Куманова, радио „Оберон“; Стела Ковачева, в. „Стандарт“, координатор на ПДИ; Хюсние Мустафова, секретар на Община Кубрат; Петър Петров, гл. специалист „ОИО“, Кубрат; Гецо Тодоров, дружество за защита на природата, Разград; Иван Найденов, регионално сдружение „Жилищна правда“; Разград; Галина Маринова, в. „Експ 7“; Георги Милков, клуб на БСЧИГП и ЦНПО.

Шумен, 18 февруари 1999 г., Община Шумен

Пламен Петков, председател на Общински съвет; Руси Русев, секретар на Община Шумен; Светлана Керенска, главен юрисконсулт, община Шумен; Валентин Маринов, зам.-кмет, финанси и бюджет на Община Шумен; Негко Недев, Жанета Добрева, протокол и „Връзки с обществеността“ Община Шумен; Ивелина Дянкова, „Пресцентър и „Връзки с обществеността“, РДВР; Божидара Радева, БТА; Цветелина Георгиева, в. „Труд“; Снежина Христова, БНТ; Розалина Чернева, Агенция за устойчиво регионално развитие, радио Шумен; г-р Маргит Цанев, председател на УС на фондация „Развитие на Шумен“; Мира Йоргова, изп. директор на ЦНСО - Шумен; Росица Николова, секретар на читалище „Добри Войников“; Христина Димитрова, радио Шумен; Тонка Петрова, в. „Дума“; Светлин Пламенов, в. „Шуменска заря“; Венцислав Венков, „24 часа“, Юрий Янакиев, „Топ ТВ“, БНТ; Божидара Димова, радио Шумен, координатор на ПДИ.

Русе, 18 март 1999 г., Дом на учените;

22 юли 1999 г., Община Русе

Силвия Алексиева, председател на Общински съвет; Невяна Малчева, зам.-кмет, Община Русе; Татяна Георгиева, секретар на Община Русе; Райна Димитрова, юрисконсулт, Община Русе; Димитър Рашев, юрист; Ирина Дикова, главен специалист, община Русе; Маргарита Иванова, началник отдел, община Русе; Жанета Чучуева, „Връзки с

иците на
лгарски
кто на
и на лич-
ли, раз-

За софийката Ве-
личка Пейчева, която
се завръща със съпруг
си от Германия, пъту-
ването е било кошмар-

ЖУРНАЛИСТИ И ЮРИСТИ ИСКАТ СВОБОДА НА ИНФОРМАЦИЯТА

Журналисти и юристи от фондация „Програма достъп до информация“ проблеми с достъпа до информация в об-

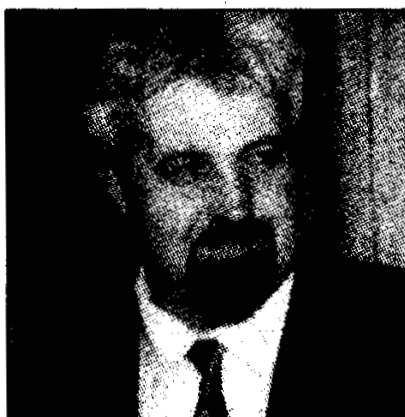
обществеността“, Областна администрация; Пламен Атанасов, главен експерт „Връзки с обществеността“ в Регионална служба по заетостта; Ирина Якимова, Община Русе; Георги Димитров, н-к управление „Правно“, Община Русе; Радостина Баева, директор на общинския младежки дом; Миглена Войнова, главен специалист, Община Русе; Георги Цонев, началник отдел в Община Русе; Румяна Крумова, „Връзки с обществеността“, РМУ Русе; Юлия Ангелова, Лора Саркисян, Клуб „Отворено общество“; Руслана Александрова, в. „Утро“; Христо Димов, СБЖ, Русе; Ирина Матева, в. „Утро“; Габриела Стефанова, в. „Утро“; Татяна Иванова, в. „Утро“; Цвета Ненова, радио „Темпо“; Виолета Никифорова, в. „Земя“; Цолка Генова, координатор на ПДИ; Ирина Симеонова, журналист; Димитър Липовански, сдружение „Европейски пространства 21“, Русе; Николай Николаев, отговорен редактор на общински радиоцентър; Радослав Рачев, кмет на гр. Борово; г-р Симеон Тодоров, председател на „Общество X“; Велина Димитрова, радио „Темпо“; Христо Колев, в. „Пари“; Бисер Тодоров, в. „Утро“; Катерина Станоева, РТВЦ Русе; Милена Петкова, Теодор Тодоров, в. „Бряг“.

**Видин, 20 април 1999 г.,
хотел „Нинов“**

Орлин Василев, секретар на Община Видин; Боряна Малчиковска, юрист в Община Видин; Диана Стоянова, говорител на РДВР; Борислав Борисов, гл. редактор на в. „Видин“; Анелия Матеева, в. „Труд“, координатор на ПДИ; Тотка Нинова, БНР; Миглена Георгиева, в. „Конкурент“; Силвия Бориславова, телевизия „Видин“; Румен Лозанов, Радио „Свободна

Законът "Тагарински" между "за" и "против"

Проектозаконът за достъп до обществената информация, известен под името "Законът Тагарински" по името на ресорния вицепремиер, ще бъде обект на обсъждане в петък (25 юни) на територията на община Стара Загора по инициатива на Фондация "Програма достъп до информация". Юристи на неправителствената организация, ко-

ко Яблански, председателят на Общинския съвет д-р Богдана Димитрова, активистина на неправителствени организации, журналисти, служители на общинската администрация в информационния център и служба "Гражданско състояние". Сред лекторите са Анелия Атанасова от Инициатива "Местно самоуправление" и секретарят на община Ка-

Европа"; Марияна Димитрова, в. „Пару“; Донка Панайотова, сдружение „Организация Дром“; Васил Милев, „Екосфера“; Богомил Петров, екокомисия - ТД „Бонония“; Ванко Иванов, радио „Витоника“.

Анелия Атанасова, ръководител на екип по МР1, Инициатива „Местно самоуправление“; Йордан Сураков, Инициатива „Местно самоуправление“; Христина Ковачева, Фондация за реформа в местното самоуправление; Димитър Тотев, адвокат; Константин Паликарски, юрист, ИКЗП;

ПДИ

Гергана Жулева, председател; Николай Н. Нинов - координатор на проекта и на мрежата от журналисти в местните медии; Александър Кашъмов, Фани Давидова, координатори „Правни проекти“, Михаил Милчев, сътрудник „Правни проекти“; Марина Караконова, координатор.

МЕДИЙНО ПОКРИТИЕ

1. „Врачанската община със свой информационен център“, „Конкурент“, 10 ноември 1998 г., Враца.
2. „Шанс експрес“, 10 ноември 1998 г., Враца, информация за работната среща в клуб „Отворено общество“.
3. „Дарик радио“, Габрово, 17 ноември 1998 г., интервю с Николай Нинов за работната среща в хотел „Балкан“.
4. „Работна среща по инициатива на Фондация ПДИ, Петър Симеонов, 18 ноември 1998 г., в. „100 вести“, Габрово.
5. Кабелна телевизия „Евроком“, 18 ноември 1998 г., репортаж и интервю с Гергана Жулева за работната среща.
6. Кабелна телевизия „Бултелекабле“, 18 ноември 1998 г., репортаж и интервю с Гергана Жулева за работната среща.
7. „Всеки може да пита, стига да му отговорят“, в. „Днес плюс“, ноември 1998 г., Габрово.

ДОСТЪПЪТ ДО ИНФОРМАЦИЯ - ПРАВО И ОТГОВОРНОСТ

Работна среща на екип от програма "Достъп до информация" с представители на общинската администрация в Шумен, неправителствените организации и журналисти се проведе вчера в сградата на кметството. Тук бяха председателят на общинския съвет в града Пламен Петков и заместник-кметът по финансии Валентин Маринов.

Състоянието на достъпа до информация в община Шумен обобщава координи-

ята се стреми с дейността си да насърчава търсенето на информация, да работи за прозрачността на институциите на централната и местната власт и улеснява упражняването на правото на информация.

Програмата "Достъп до информация" комуникира с изградена журналистическа мрежа в страната за събиране на случаи на отказ на информация, анализира примерите на неправомерен от-

ване на концепция за Закон за достъп до информация, разширяване на мрежата от координатори в страната, разпространяването на положителния чуждестранен опит.

Дейността на фондацията се финансира от Холандската организация за международно съвместно развитие / Novib/, фондациите "Отворено общество" и "Фридрих Науман", програма ФАР и Democracy Commission Small Grants -

8. „Всеки има право на достъп до информация“, в. „Габрово днес“, ноември 1998 г.
9. Радио „Стара Загора“, 16 декември 1998 г., интервю с Гергана Жулева за работната среща в Община Стара Загора.
10. Кабелна телевизия „Стара Загора“, 16 декември 1998 г., интервю с Александър Кашъмов за работната среща.
11. Радио „Стара Загора“, 17 декември 1998 г., интервю с Гергана Жулева в сутрешния блок за работната среща.
12. „Дискутираха достъпа до информация“, в. „Национална бизнес поща“, 21 декември 1999 г., Магден Геренова
13. Общинско радио „Разград“, 26 януари 1999 г., интервю с Гергана Жулева за работната среща в БСЧИ.
14. „Свободата на информацията се обсъжда в Разград“, в. „Екип 7“, 27 януари 1999 г.
15. „Демокрация“, 16 февруари 1999 г., информация за работната среща в Община Шумен.
16. „Радио „Шумен“, 18 февруари 1999 г., информация за работната среща.
17. „Форте радио“, 18 февруари 1999 г., интервю на Иван Капралов с Николай Нинов и Александър Кашъмов за работната среща.
18. „Достъпът до информация - право и отговорност“, Светлин Пламенов, „Шуменска заря“, 19 февруари 1999 г.
19. Радио „Темпо“, Русе, 17 март 1999 г., информация за работната среща в Дома на учителя.
20. „Институции крият информация от граждани и журналисти“, в. „Утро“, Русе, 19 март 1999 г.
21. „Журналисти и юристи искат свобода на информацията“, в. „Ние“, Видин, 19 - 21 април 1999 г.

Законопроектът „Тагарински“ разгледан критично в Русе

Документът ограничава достъпа до информация и създава предпоставки за цензура

22. „Хоризонт преди всички“, 20 април 1999 г., информация за работната среща във Вудин.

23. Радио „Ведерник“, Вудин, 20 април 1999 г., 17,00 часа, информация за работната среща в хотел „Нинов“.

24. Телевизия „Ви“, Вудин, 20 април 1999 г., информация за работната среща.

25. Телевизия „Ви“, Вудин, 20 април 1999 г., интервю с Гергана Жулева за работната среща.

26. „Ще умуват върху достъпа до информация“, в. „100 вести“, Габрово, май 1999 г.

27. „Дарик радио“, Габрово, 18 май 1999 г., интервю с Петър Симеонов за семинара в хотел „Балкан“.

28. „Семинар на ПДИ“, в. „Днес плюс“, Габрово, 19 май 1999 г.

29. „Дарик радио“, Габрово, 19 май 1999, информация за семинара.

30. Габрово ТВ „кабел“, 19 май 1999 г., интервю с Гергана Жулева за семинара.

31. „На ход са политиците“, в. „Гълъбовски вести“, 4 юни 1999 г., интервю с Гергана Жулева.

32. „Фондация ПДИ ще проведе семинар за достъпа до информация“, „24 часа Тракия“, Стара Загора, 25 юни 1999 г.

Институции крият информация от граждани и журналисти

Екип „Утро“

Достъпът до информация на журналистите от региона е затруднен, тъй като повечето упълномощени да общуват с тях безконечно ги препращат към по-големите си началници, а за гражданите процеду-

турят информация от каквито и да е институции.

Районното митническо управление например оглеждало всички запитвания и според характера им решавало дали са от неговата компетенция или е необходимо да бъдат

я. Новинарите бяха категорични, че е налице практика регионалните структури на държавната администрация да укриват или да отказват неудобна информация, която обаче столичните главни управления нашироко оглася-

ние на предварителната информация.

Екип на фондацията запозна участниците в срещата с международните стандарти в областта на достъпа до информация. Офисински чиновници, особено чувствителни

информация по даден въпрос трябва в повечето случаи да изискват писмени документи а не да разчитат на голи думи. С подкрепата на фондацията вече се водят дела срещу институции, отказали да дадат сведения на граждани.

Семинар за достъпа до информация се проведе в Русе

Теодор ТОДОРОВ

представи зам.-кметът Не-

33. „Законът Тагарински между „за“ и „против“, Христо Христов, „Старозагорски новини“, 25 юни 1999 г.

34. Телевизия „Стара Загора“, 25 юни 1999 г., интервю с Александър Кашъмов за семинара в Община Стара Загора.

35. Телевизия „Верея Кабел“, 25 юни 1999 г., интервю с Константин Паликарски за семинара.

36. Радио „Стара Загора“, 25 юни 1999 г., интервю с Фани Давидова за семинара.

37. Радио „Домино“, 25 юни 1999 г., интервю с Константин Паликарски за семинара.

38. Радио „Вис Витамин“, 25 юни 1999 г., интервю с Александър Кашъмов за семинара.

49. „Фондация обсъжда достъпа до информация“, в. „Утро“, Русе, 21 юли 1999 г.

40. Радио „Темпо“, Русе, 22 юли 1999 г., информация за семинара.

41. Радио „Темпо“, Русе, 22 юли 1999 г., обобщение на семинара.

42. РТВЦ - Русе, 22 юли 1999 г., репортаж за семинара в Община Русе.

43. „Законопроектът „Тагарински“ разгледан критично в Русе“, „Утро“, 23 юли 1999 г.

44. „Семинар за достъпа до информация се проведе в Русе“, „Бряг“, 23 юли 1999 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

Ще имаме ли законодателство, съответстващо на новите практики в областта на достъпа до информация? - Гергана Жулева	5
Новият закон трябва да наложи ефективна система за информация - Пламен Петков	11
Несъвършенства на законодателната техника съпътстват и Проектозакона за достъп до обществена информация - Анелия Атанасова	16
Диалогът между нестопанския сектор и общинската управа вече не е мечта - Христина Ковачева	21
Една добра програма за управление не струва нищо, ако не е разбрана от хората - Даниела Митева	27
Всеки и всички в публичното пространство - Жанета Чучуева	31
Предоставената информация изисква прозрачност, а не красиви формулировки - Невяна Малчева	35
Достъпът до информация като поле за информационни експерименти - Габриела Стефанова	39
Анатомия на общуването между медиите и местната изпълнителна власт - Цвета Ненова	42
Информационната стратегия на кметството мотивира гражданите за участие в общинските дела - Евелина Пенкова	46
Свободният достъп до публичната работа на общинските комисии е само привиден - Цвети Павлова	49
Как и защо бе създаден Центърът за информация и услуги на гражданите - Цветан Нанов	52
Ще доразвие ли новият кметски екип инициативите на своите предшественици - Петър Симеонов	59
Дейността на общинските екофондове нито е публична, нито прозрачна - Румен Ангелов	64
Липсва ни обучение за общуване с институциите - Валя Николова	68
Информационният обмен между структурите на местните власти гарантира по-добро управление - Катя Киликчиева	71
За малките общини - или лошо, или нищо - Нели Филипова	74
Регионалната и местната информация са лукс за малките общини - Радослав Рачев	79
Информация за информацията или стратегията на късия път - Димитър Липовански	81
Из стенограмите от работните срещи	85
Предложения и мотиви за промяна на текстове в Проектозакона за достъп до обществена информация	120
Участниците в проекта	133
Медийно покритие	139

ДОСТЪП ДО ИНФОРМАЦИЯ И ОБЩЕСТВЕНО УЧАСТИЕ

Българска
Първо издание

Съставител и редактор
Николай Н. Нинов

Художествено оформление
Николай Пекарев

Формат
16/60/90
Печатни коли 9
Разпространява се безплатно

Издава
ПРОГРАМА ДОСТЪП ДО ИНФОРМАЦИЯ
ул. „Славянска“ 9
1000 София
Тел. & факс (02) 988 50 62, 989 49 44, 986 77 09
e-mail: office@aip-bg.org

Предпечатна подготовка и печат:

Бюид[®]
София, „Искърско шосе“ 19
тел. 978 83 44, 973 42 16
факс: 978 11 61